SOZD ZDRUŽENA PODJETJA STROJEGRADNJE

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE TITOVI ZAVODI LITOSTROJ LJUBLJANA

LETO XIX. SEPTEMBER 1978 Št. 9

Z ukazom št. 119 je predsednik republike 27. 9. 1977 odlikoval Titove zavode Litostroj z redom dela z rdečo zastavo

Namesto uvodnika

Vsakdanje delo ob stroju, v laboratoriju, ob pnevmatskem kladivu v čistilnici, za risalno desko ali v pisarni nas pogosto toliko prevzame, da niti ne opazimo kaj vse se dogaja okoli nas. Tako je tudi prav, saj le tako zavzeti lahko najbolje opravljamo svoje delovne naloge. Vendar naše samoupravljanje terja od nas še več. Poleg dobrega, zavzetega in kvalitetnega dela smo kot samoupravljalci dolžni sodelovati v vseh družbenoekonomskih dogajanjih tako v temeljni organizaciji kot izven nje — v širši družbeni skupnosti.

Samoupravljanje je del življenja, saj se z njim srečujemo na vsakem koraku. Najprej je to v tovarni pri vsakdanjem delu in pri odločanju o rezultatih svojega dela, nato v kraju oziroma v krajevni skupnosti na zborih občanov in pri ostalih aktivnostih, kot starši sodelujemo v svetih staršev v šolah, vzgojno varstvenih zavodih, kot stanovalci pa smo aktivni na zborih stanovalcev ali v hišnem svetu.

Sodelujemo še v potrošniških svetih, pri športnih in kulturnih društvih in povsod tam kamor segajo niti našega dela in življenja.

Mar je ob vsem tem sploh možno, da se kdo popolnoma izogne celotnem procesu samoupravljanja?

Morda nebogljen otrok ali betežen starček, morda mati, ki neguje majhno drobno življenje, morda bolnik, ki je težko bolan, morda še kdo, vendar so to primeri, ki jim pravimo življenjske izjeme.

Zato tudi takrat, ko zavzeto delamo, ali ko smo zbrani pri odločanju, razmišljamo o tem — kaj je samoupravljanje.

To je način svobodnega življenja, svobodnih, organiziranih ljudi v humanih in poštenih odnosih, v delu in nenehni borbi za boljši jutrišnji dan. Samoupravljanje je razreševanje mnogih življenjskih in razvojnih težav z odrekanjem in z mislijo, da je to borba za najnaprednejše ideje delavskega razreda.

Samoupravljanje je naša obramba proti vsem sovražnikom pravic delavcev, da lahko živimo v miru in sami odločamo o svoji usodi. To je življenje v slogi med narodi in njihovi svobodi.

K. G.

Sindikalnim kongresom naproti

DELAVSKA KNJIŽNICA V Ljubljani

V vsebini in značaju socialističnega samoupravnega združenega dela se ne združujemo v neko idealno skupnost delavcev, ampak v povsem realne razmere v danem trenutku in v dani stopnji razvoja proizvajalnih sil in odnosov. Ustavna načela, zakon o združenem delu, sistemski zakoni in vsi politični in samoupravni dogovori nas silijo k ustreznejšim rešitvam v praksi.

SINDIKAT IN DELITEV SREDSTEV

Z razvijanjem dohodkovnih odnosov in s planiranjem ter z doslednim uveljavljanjem načela delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela moramo zagotoviti dinamičen in skladen družbenoekonomski razvoj na podlagi kvalitetnih dejavnikov razvoja. S tem bomo stalno izboljševali življenjski standard in socialno varnost delavcev ter hitreje odpravljali podjetniško miselnost, tržno stihijo in inflacijo. slabo izkoriščanje delovnega časa, povečali proizvodne zmogljivosti, ekonomske odnose s tujino, preprečevali nesmotrno razporejanje dohodka, prekomerno porabo in druge slabosti, ki spremljajo naš družbenoekonomski razvoj.

PLANIRANJE

Zakon o družbenem planiranju nas je zavezal, da moramo biti delavci temeljnih organizacij združenega dela in drugih temeljnih samoupravnih skupnosti nosilci planiranja. Na podlagi tega smo sprejeli tudi srednjeročni razvojni program, ki ga moramo spremeniti z ozirom na našo novo samoupravno organiziranost. Zakon tudi opredeljuje vlogo sindikata pri sprejemanju planov, pri čemer postavlja v ospredje pridobivanje dohodka. Že danes razpravljamo o planu za leto 1979, o enotni metodologiji za pripravo plana, iz česar bo razviden celovit razvoj, ekonomski, prostorski, socialni, ekološki, kulturni itd. ter osnove za pridobivanje dohodka in njegovo razporejanje. Vsekakor moramo v svojem planu upoštevati tudi življenjske in delovne razmere delavcev, rast življenjskega standarda, razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov, varstvo pri delu, reševanje stanovanjskih potreb, kadrovsko politiko, izobraževanje, zdravstvo, kulturo in drugo ob predvideni rasti dohodka in povečani produktivnosti dela.

Pomembno vlogo pri oblikovanju planov v združenem delu ima tudi sindikat, saj je kot družbenopolitična organizacija delavcev soodgovorna za uresničevanje družbenih planov.

Na področju svobodne menjave še niso ovrednoteni programi razvoja družbenih dejavnosti na podlagi realnih osnov, kar onemogoča dosledno uresničevanje načela družbenoekonomskega položaja delavcev. Opustiti moramo sistem prispevnih stopenj ter upoštevati načela ekonomičnega gospodarjenja prioritetnih programov in potreb.

Že ob oblikovanju planov v združenem delu moramo vgrajevati produktivnost, razvoj, boljšo organizacijo dela, sprejemati stabilizacijske ukrepe, ugotavljamo pa, da tega na področju družbenih dejavnosti še nismo v celoti dosegli. Sindikat mora tu postati gonilna sila ter odločno zahtevati, da se plani uskladijo in sprejmejo pravočasno do srede decembra. Kakršnokoli naknadno sporazumevanje ali spremembe prispevnih stopenj lahko terjajo tudi spremembe planskih ciljev v združenem delu. Bolj moramo prisluhniti interesom in potrebam ter reprodukcijski sposobnosti temeljnih organizacij in družbeni reprodukciji, sicer vsa planska predvidevanja o zmerni in počasnejši rasti in splošne uporabe ne bodo rodile sadov. Sindikat namreč ne more dovoliti, da bi bil družbenoekonomski položaj delavcev na področju materialne proizvodnje slabši, kakor na področju družbenih dejavnosti, pa tudi ne obratno.

PRI DENARJU SE VSE ZAČNE IN NEHA

Po ugotovitvah iz prakse je še vrsta nedorečenih rešitev v metodologiji planiranja in metodologiji spremljanja pridobivanja dohodka. Če izhajamo iz družbenega značaja dohodka tozda, v praksi ne bi smelo biti ločnice v prioriteti razporejanja dohodka za samoupravne interesne skupnosti in dohodka za zadovoljevanje neposrednih potreb delavcev. Sedanji način mnogih administrativnih posegov v primarno delitev dohodka temeljnih organizacij nas delavce postavlja v različen dohodkovni položaj, kar ob pogojih pridobivanja dohodka povzroča velike razlike v obsegu in razporejanju tistega dela dohodka, s katerim delavci resnično sami razpolagamo.

Ob obravnavah polletne uspešnosti poslovanja na vseh ravneh družbenopolitične in samoupravne organiziranosti delavcev smo o tem veliko govorili in sprejeli tudi določene ukrepe. V teh zadnjih štirih mesecih pa moramo vložiti maksimalne napore za količinsko in finančno realizacijo plana, s čimer bi pridobili še več dohodka.

Mnogi se nemalokrat vprašamo, koliko denarja smo ustvarili. Vsakdo vidi le svoje pravice, pozablja pa na dolžnosti. Kdor tako misli, naj ne išče zaščite pri sindikatu, kajti sindikat prav gotovo ne bo podpiral malopridnežev ali delomrznežev.

V svojih pravilnikih v tozdih in delovnih skupnostih bomo na področju delitve sredstev za osebne dohodke posvetili rezultatom dela veliko pozornost. V celoti teh meril prav gotovo ne bomo rešili in jih bomo še naprej dograjevali, kajti to je proces, zato lahko pričakujemo, da se bomo drugače obnašali in s tem utrjevali delitvene odnose.

Izhajajoč iz kongresnih gradiv ugotavljamo, da nimamo družbeno oblikovanih in uveljavljenih meril o tem, kaj je in kako se ugotavlja rezultat bolj racionalnega gospodarjenja z dohodkom tozda. Poglejmo, koliko let si prizadevamo za prioriteto strojegradnje, in še danes lahko ugotovimo, da na principu dohodkovnih odnosov še ni povsem izpeljano družbeno združevanje sredstev za prioritetne panoge.

Kar zadeva nas Litostrojčane, menim, da ne smemo ohranjati »dvoriščne« miselnosti, ki je ponekod še prisotna. Pri nas se ne kažejo interesi delavcev o vlaganjih delavcev v lastno temeljno organizacijo in brez ekonomskih ciljev, temveč smo se vsi zedinili za isto pot in cilje. Vsi delavci smo postavljeni v tak položaj, da ob enakih ekonomskih merilih vlagamo v naš nadaljnji razvoj za naslednja desetletja na principu skupnega dohodka.

ODNOSI SKUPNEGA PRIHODKA

Do sedaj smo na podlagi samoupravnih aktov postavili odnose in opredelili normative za elemente skupnega prihodka med temeljnimi organizacijami. Ugotavljamo tudi, da bo potrebno skozi prakso določene elemente dograjevati. Obstajajo pa še težave pri ugotavljanju skupnega prihodka v primeru izgub v posameznih tozdih, ki jih lahko povzroči nedokončana proizvodnja in zaloge gotovih izdelkov, to pa pomeni, da težave izvirajo tudi iz obstoječih knjigovodskih predpisov o vodenju in prikazovanju zalog in iz nedokončane proizvodnje pri ugotavljanju dohodka tozdu.

POMEMBNA NALOGA SINDIKATA NA PODROČJU DELITVE SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

To področje je izredno občutljivo in smo o njem že veliko razpravljali. Pereče je zato, ker so doslej le redko ustrezno rešili problem oblikovanja in uvajanja enostavnih, učinkovitih in družbeno sprejemljivih meril delitve sredstev za osebne dohodke po delu in delovnem prispevku. Zato obstaja tudi potreba usklajevanja med osebnimi dohodki delavcev v posameznih panogah kot tudi po materialnem principu. Nesprejemljivo je namreč stanje, da delavci za enako delo in celo enak delovni prispevek v organizacijah in različnih panog v istem kraju dobivajo bistveno različne osebne dohodke. To pomeni, da nimamo enotnih družbenih meril za delitev sredstev za osebne dohodke. Nimamo enotne metode, po katerih bi ugotavljali sestavljenost dela, ki naj bi veljala za panoge ali republiko. Tesno s tem je povezano vprašanje normiranja in merjenja dela, ki ga v praksi še vedno nismo uspeli uveljaviti za vse vrste del in nalog, zlasti pa ne v tako imenovanih »režijskih službah«.

Nerealni visoki osebni dohodki so tudi vzrok za nenormalno rast inflacije. Zato naš sindikat in delavce Litostroja do decembra letošnjega leta čaka izredno pomembna naloga pri iskanju in družbenem opredeljevanju kriterijev in meril za delitev osebnih dohodkov. Na področju teoretičnega pa tudi praktičnega razreševanja problemov družbenoekonomskih odnosov bomo morali v sindikatih še naprej učinkovito delovati in po potrebi oblikovati posebne delovne skupine za razreševanje posameznih problemskih področij.

STATUT ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE SE BISTVENO NE SPREMINJA

Ko v osnovnih organizacijah sindikata potekajo razprave o poročilu med dvema kongresoma, predlogu sklepov 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in statutu, ugotavljamo in analiziramo svoje dosedanje delo ter oblikujemo pripombe in dajemo oceno na pripravljeno gradivo.

(Nadalj. na 2. strani)

Tudi letos — tako kot vsako leto

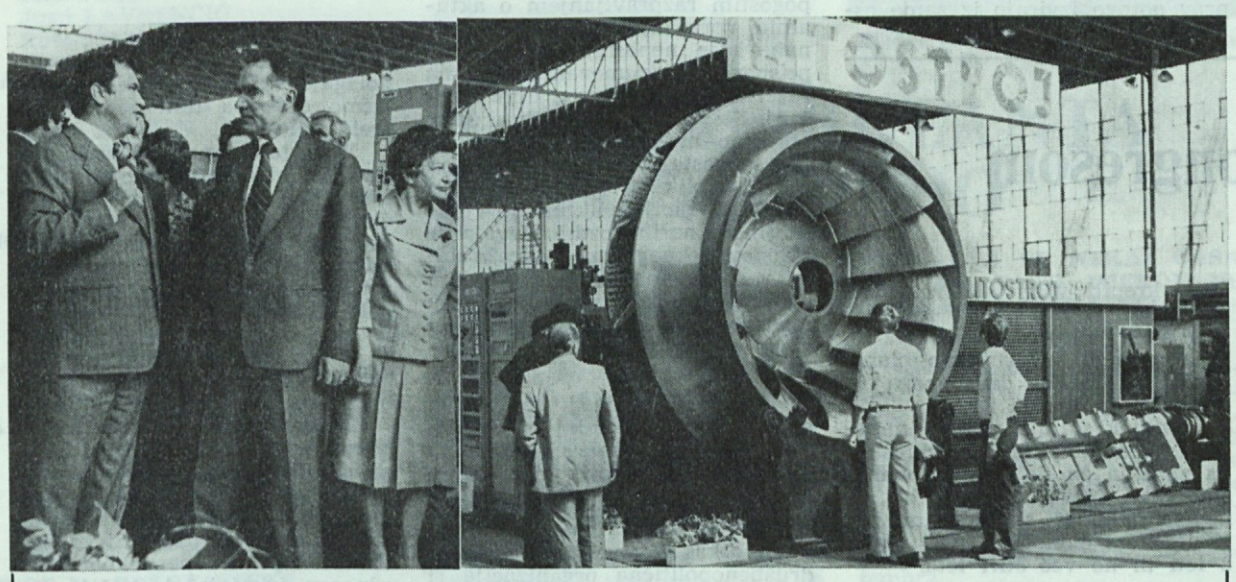

Za letošnji tradicionalni Jesenski zagrebški velesejem je naš TOZD PRODAJA pripravil pester pregled nekaterih najnovejših dosežkov proizvodnega programa Litostroja. Pri vhodu v notranji del našega paviljona je bil razstavljen mogočen Francisov gonilnik za hidroelektrarno Zakučac II. Gonilnik je izrednih mer, izdelan iz kvalitetnega nerjavečega jekla, ki je odporno tudi proti kavitaciji. To je obenem tudi najmočnejši gonilnik (z močjo 152 MW), kar smo jih doslej izdelali v Litostroju.

Ena izmed velikih zanimivosti je tudi tokrat prvič razstavljen elektronski regulator za vodne turbine ETR proizvodnje ISKRA z upravljalno enoto, ki jo je izdelal Litostroj. Ta elektronski regulator je plod večletnega sodelovanja strokovnjakov Iskre in Litostroja, ki delajo na področju projektiranja in razvoja regulatorjev vodnih turbin. To je tudi prvi tovrstni regulator, izdelan v Jugoslaviji (Foto: J. Žlebnik)

Delavci pred kongresom

Kongres zveze sindikatov Slovenije bo konec oktobra v Mariboru. V našem glasilu smo posvetili pripravam na kongres že precej prostora, gotovo pa bomo lahko zapisali še več o sklepih in o delu udeležencev tega kongresa. Ker se čas priprav vseh slovenskih delavcev že približuje koncu, nas je zanimalo, kako so se pripravili na kongres naši delavci, kaj od kongresa pričakujejo, kaj menijo o vlogi sindikata danes ter o njegovi povezavi z ostalimi družbenopolitičnimi organizacjami, o spremembah v organiziranju sindikata in kako so o vsem obveščeni.

Odgovori, ki smo jih prejeli, so bili naslednji:

Matija SLOKAN - TOZD IVET

»Delo sindikata se čuti predvsem v vse širšem delovanju sindikalnih skupin. Skupine naj bi pripravljale predloge za boljše in produktivnejše delo v proizvodnji, za delo v družbenopolitičnih organizacijah, pri delitvi dohodka...

Menim, da je ena ključnih nalog sindikata tudi izobraževanje delavcev za delo in sodelovanje v družbenopolitičnih organizacijah. Ni dovolj delavcu dati zadolžitev v komisiji, če sam dobro ne pozna vloge te komisije in če se o teh problemih ne pogovori s svojo bazo. Zaradi tega »neznanja« prihaja na zborih delovnih ljudi, sestankih, konferencah itd. do tega, da gradivo ni zanimivo in da delavci tudi ne sodelujejo v razpravi, ker so premalo seznanjeni z obravnavano tematiko.«

Janez GOGALA — predsednik OO sindikata TOZD Nabava

»Same priprave na 9. kongres zveze sindikatov so nujno povezane z razgibano dejavnostjo v predkongresnem obdobju. To obdobje štejem za novo poglavje delovanja sindikatov v vseh smereh samoupravljanja delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela. S sprejetjem nove ustave ter zakona o združenem delu je naša družba izbrala prav sindikat, ki naj prevzame vodilno vlogo v uresničevanju sprejetih dokumentov. To pa ne bi bilo mogoče realizirati kot v temeljnih organizacijah združenega dela, pri samem izvoru volje in hotenj delovnih množic, ki so bile nemalokrat pred tem odmaknjene od družbenih dogajanj. Da je to res tako, vidimo v naši delovni organizaciji npr. pripravah na volitve, organiziranosti osnovnih organizacij sindikata po tozdih, pri vključevanju voljenih predstavnikov v družbenopolitično življenje.

Na sestankih je čutiti žive razprave in tudi konflikte, kar je pozitivno in dobronamerno, čutiti je, da se v slehernem delovnem človeku končno prebuja zavest o resničnem samoupravljalcu. Naj zaključim misel o pripravah na 9. kongres: V smeri razvoja političnega sistema, kjer tovariš Kardelj na razumljiv način podaja edino možno pot razvoja, hitro ugootvimo, da smo v zastavljenih ciljih sredi poti. Naloge sindikata postajajo vse bolj kočljive in specifične. Prav v zvezi s tem je potrebno, da sindikat organiziramo v smeri razvoja in nadaljevanja dela — kot jih navajajo osnutki dokumentov za 9. kongres...

Zavedamo se, da prav v temeljnih organizacijah vse bolj odločamo o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela. Vse bolj stremimo za tem, da resnično sami odločamo o rezultatih svojega dela in ustvarjanju dohodka. Pri tem pa seveda stremimo za uresničitev vloge delavskega razreda in ga nenehno obveščamo in vzpodbujamo k izpolnjevanju te naloge vsekakor prispeva tudi novi zakon o združenem delu. Skratka — sindikat prevzema politične cilje in hkrati tudi odgovornost za nadaljnji razvoj samoupravljanja, ne pa samo za socialno zaščito delovnega človeka. Pri svojem delu sindikat pričakuje vsestransko pomoč ZK. Sindikalno dejavnost vsekakor močno čutimo v družbenopolitičnem življenju, pri urejanju normalnih delovnih pogojev, na delovnih mestih, prehrani, stanovanjski problematiki, kulturi, športu, skrbi skratka za čimboljše počutje delavca, človeka na delovnem mestu in v okolju, kjer živi. Sindikat pa je tudi močna politična sila širokih množic, zajema tudi področja planiranja dohodka, pridobivanja in delitvi čistega dohodka. Velikokrat pozabljamo, da govorimo o dejavnosti sindikata, na dve osnovni stvari: na enakovredno razmerje pravic in dolžnosti.

Sprememba v organizaciji sindikata je nujna posledica v nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov. Dejavnost in skrb ne moreta biti usmerjena samo na področje združenega dega temveč na vsa področja, pa naj bo to v krajevni skupnosti, občini, republiki. Zato poudarjamo, da sindikat prevzema politične vrednote in mora biti soudeležen povsod. Za dosego takšnih ciljev pa mora biti ustrezno organiziran. Jasno je, da pri tem delovanju sindikata postaja vse zahtevnejše in odgovornejše. Skrbeti moramo za načrtno vzgojo kadrov, kajti samo volja za delo v sindikatu bo premalo.

Osebno delujem v sindikatu že 15 let. Deloval sem v raznih komisijah, med drugim sem opravljal funkcijo predsednika OOS skupnih služb in bil pri reorganizaciji podjetja ponovno izvoljen za predsednika OOS TOZD NABAVA. Medtem časom sem imel priložnost spoznati vrednote delovanja sindikata v naši delovni organizaciji. Pogoji za uspešnost prav gotovo izvirajo iz same osnove, predpostavljam, da je naš gigant plod revolucije, ki si je z lastnim znanjem izboril ne samo prostor pod soncem, ampak tudi svoje ime v svetu. To pionirsko delo je prav gotovo plod zrelih ljudi, ki so že takrat vedeli, kaj hočejo in kakšen je tudi naš sindikat.«

Ivan NEMANIČ TOZD OB je dolgoletni aktivni član naše sindikalne organizacije:

»Slovenski sindikati kot družbenopolitična organizacija pa tudi vsi aktivni člani sindikalnih organizacij se že dalj časa pripravljajo na 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Mislim, da bi moral biti vsak član sindikata seznanjen s pripravami in usmeritvami na ta kongres.

Sindikat mora postati gonilna sila vsega dogajanja v družbenoekonomskih in družbenopolitičnih ter samoupravnih odnosih v temeljnih organizacijah in izven njih.

Sindikati mesta Ljubljane so si izbrali za predkongresno aktivnost geslo »Boj za večjo produktivnost«. Mislim, da tudi člane Litostroja obvezuje tak sklep in da bi se morale vse osnovne organizacije sindikata zavzeti, da bi proizvodni plan Litostroja kot celoto ne le izpolnili, ampak tudi presegli.

Sindikati bi se morali tudi zavzemati za dosledno izvajanje zakona o združenem delu, kakor tudi vseh ostalih nalog, ki si jih je zadal sindikat: dohodkovni odnosi, delitev dohodka in osebnih dohodkov itd.«

Stanislav BRADEŠKO, vodja obrata livarne jeklene litine TOZD PUM

»Kongres zveze sindikatov je pomemben dogodek, priprave nanj pa tako široke in temeljite, da bi težko našli koga, ki o njem ne bi česa vedel. Osnutek dokumenta, ki so v javni razpravi, in razprave delavcev v predkongresnem obdobju kažejo, da je še naprej v ospredju uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov, s katerimi naj delavec — samoupravljalec postane resnični gospodar rezultatov svojega dela.

Tako v OOS kot OOZK sta že razpravljala o osnutku dokumentov za kongres. To razpravo lahko štejemo za enega od korakov za priprave na kongres. Pomembno je, da stališče in javne razprave niso le formalno soglašanje z vsebino dokumentov, ampak rezultat globokih prizadevanj, da v naših odnosih uveljavljamo načela neposrednega vpliva delavcev na vse tokove samoupravnega delovanja v naši temeljni organizaciji združenega dela.

Cel niz razlogov je, da smo obveščanju delavcev v našem tozdu posvetili izjemno pozornost. Pri tem se ne zadovoljujemo z enkratnim obveščanjem, ampak s pogostim razpravljanjem o aktualnih vprašanjih v malih skupinah, kjer neposrednost dodatno prispeva k razumevanju oziroma razčiščevanju obravnavanih vprašanj. Sestanki sindikalnih skupin, običajno mesečni, po potrebi pa tudi pogostejši, so postali ena od rednih oblik pretoka informacij in razpravljanje o aktualnih vprašanjih v naših tozdih. Izvajanje sklepov 8. kongresa se odraža zlasti v spremembah v medsebojnih delovnih odnosih, v uveljavljanju medsebojnega sporazumevanja in zlasti v novih odnosih v organizaciji dela.

Pri tem je zlasti pomembna sprememba iz nekdaj hierarhičnih odnosov organizacije dela na organizacijo enakopravnih udeležencev v procesu proizvodnje skupnega proizvoda.

Sindikat kot enotna, najširša družbenopolitična organizacija si kot cilj danes postavlja predvsem razvoj samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi in borbo za odločujoči vpliv delavca — ustvarjalca. Te naloge uveljavlja zlasti s svojim vplivom na kadrovsko politiko, z borbo za boljše delovne pogoje delavcev, za gospodarnejše delo itn.

Eden velikih ciljev sindikata ostaja prav gotvo nadaljnja borba za večanje znanja in razgledanosti delavcev, da le tisti ki razpolagaja z znanjem. lahko gospodarno dela pa tudi pravilno in zrelo odloča.

Prav gotovo najbolj čutimo delovanje sindikata na področju, kjer smo kot ljudje najbolj občutljivi — na področju stanovanjske politike, socialnega varstva, borbe za boljše delovne pogoje, pri uveljavljanju načel delitve po delu, čutimo ga skozi »sindikalno listo«.

To so področja, kjer sindikat kot organizirana celota nastopa v borbi za interese posameznikov.

Enako močan, vendar mnogo pomembnejši pa je vpliv in vloga sindikata na področju samoupravnega sporazumevanja, uveljavljanja delegatskih odnosov, uveljavljanja in nadaljnjega preobraževanja družbenoekonomskih odnosov, izhajajoč iz načel ustave in zakona o združenem delu.

Osnutki dokumenta ki so v javni razpravi, so tako široki in zadirajo v toliko področij, da bi človek težko še kaj dodal. Pričakujemo, da bo kongres prisluhnil razpravam delegatov in kritično analiziral dosedanji razvoj delovanja in vloge sindikata v naši družbi ter na osnovi tega kot tudi na osnovi sklepov 8. kongresa ZKJ postavil smernice za nadaljnje obdobje. Pričakujem, da bo kot doslej izpričal enotnost delovanja te organizacije in njeno neposredno povezanost z delovanjem ZK.

Globoke spremembe družbenoekonomskih odnosov zahtevajo, da je sindikat usmerjen k osnovnim vprašanjem družbenoekonomskega položaja delavcev, da bodo ti lahko postali osrednja gibalna sila v združenem delu. Zato uveljavljanje družbene vloge osnovnih organizacij sindikata predstavlja osrednjo nalogo delovanja članov sindikata kot tudi članov ZK. V tem delovanju imamo še niz nalog, ki naj kot rezultat zagotovijo takšne družbenoekonomske odnose, v katerih bo delavec kot ustvarjalec materialnih dobrin resnično postal gospodar rezultatov svojega dela. Pri tem je posebnost take organiziranosti, da v pogojih, kakršni so v naši delovni organizaciji, še ohranjamo konferenco sindikata kot obliko delovanja pri usklajevanju tistih stališč, ki izvirajo iz ustvarjanja skupnega proizvoda in skupaj ustvarjenega prihodka. S tem je tudi opredeljena sprememba oblike delovanja konference sindikata.«

M. Svetelj in F. Špehar

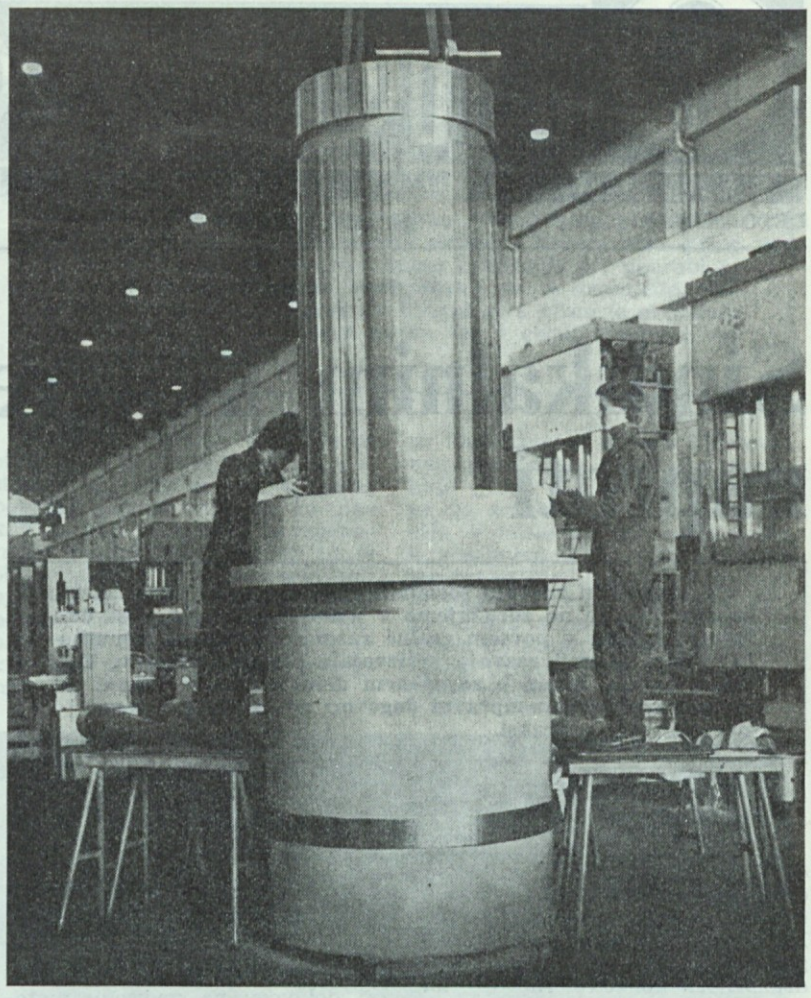

Preizkus hidravličnega cilindra (Foto: Žlebnik)

VELIKOSTI HIDRAVLIČNIH CILINDROV NISO VEČ OMEJENE Z MOŽNOSTJO IZDELAVE

V proizvodnih obratih TOZD PUM, PZO, OBDELAVA in PPO je bil izdelan do sedaj največji hidravlični cilinder. Velikost bata v cilindru da pri hidrostatičnem tlaku naslednjo potisno silo: pri tlaku 250 barov 25.000 kN, pri 300 barih 320.000 kN in pri 400 barih 40.000 kN (4000 Mp). Cilinder in bat sta izdelana po sestavljenem postopku z ulitega venca in dna ter zvarjenega plašča valja. Plašč valja je laminaren. Izdelan je iz več cevi, ki so okroglene iz pločevine in trdno nasajene ena na drugo. S tem je dosežena večja izraba materiala pri prevzemu obremenitve hidravličnega tlaka. Zelo ugodno je razmerje med neto in bruto uporabljenim materialom, saj je večji od 95 %, kar pomeni, da je odpadlo pri obdelavi manj kot 5 %, za kar je potrebno tudi manj obdelave.

Pri klasičnih ulitkih izvedbah je to razmerje manjše od 50 %. Zvarjeni plašči so brez poroznosti, kar je za valje cilindrov zelo pomembno, saj mora biti tesnilna površina gladka in valj dovolj trden. Seveda velja to tudi za bat. Novi postopek izdelave so omogočili konstrukcijska izvedba in tehnika okrogljenja pločevine ter varjenje na avtomatih. Navedena izvedba oziroma izdelava je odpravila omejitev navzgor in bo odslej možno izdelati vse uporabljajoče velikosti. Večji prihranek bomo dosegli pri naslednjih izvedbah, ko bomo vmesno obdelavo za prilagoditev cevi plašča nadomestili s postopkom prednapenjanja, ki ga povzročajo posebne oblike zvarov. Izvedba hidravličnega cilindra in postopek izdelave sta bila obdelana za prijavo inovacije.

Zaradi administrativnih razlogov, ki se pojavljajo pri uporabnih predlogih, je realizacija v proizvodnji prijavo prehitela.

Na slikah je hidravlični cilinder opisane izvedbe z dvignjenim in spuščenim batom. Vgrajen bo v stiskovalnik za izdelavo brusov, ki jih izdelujemo za Swaty Maribor.

V. P.

Sindikalnim kongresom naproti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Iz vsebine dokumentov je značilno utrjevanje položaja delavca v združenem delu ter razvoj samoupravljanja in političnega sistema. V nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov v temeljni organizaciji se sindikat mora povezovati z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami, pri čemer mora prevzeti velik del nalog v skladu z ustavnimi načeli in zakonom o združenem delu, ki opredeljujeta vlogo in naloge sindikata.

Zavedati se moramo, da smo vsi člani sindikata odgovorni za hitrejši materialni razvoj temeljne organizacije. To pomeni, da smo dolžni upravljati s pogoji in rezultati svojega dela. Ne samo, da smo neposredno odgovorni za aktivnost osnovne organizacije, spremljati moramo tehnološki napredek, povečanje produktivnosti dela, krepiti vlogo delavcev pri odločanju, zavzemati se za uveljavljanje delegatskih odnosov na vseh ravneh, za družbeno planiranje, za razvoj družbenega in osebnega standarda itd.

Osnutek statuta prinaša nekatere spremembe, ki so vsebinskega značaja za delo in delovanje sindikata. Novost je, da bo po novem mandat sindikalnim poverjenikom članom IO OO trajal 2 leti in ne več štiri leta.

Pomembno je, da izvršni odbor osnovne organizacije postane v naši organiziranosti izvršilno politični organ.

Iz vsega izhaja, da moramo za nadaljnje delo pripraviti svoje lastne akcijske programe ter analizirati organiziranost v vseh delovnih sredinah in še posebej v sindikalnih samoupravnih delovnih skupinah.

Ivo Sabol

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O OSNOVAH PLANA DOPOLNJUJEMO ZARADI NOVE SAMOUPRAVNE ORGANIZIRANOSTI, ZA KATERO SMO SE ODLOČILI 1. JULIJA 1977. ZATO SE SPREMINJA TUDI SREDNJEROČNI NAČRT ZA OBDOBJE 1976—1980.

Prilagajanje srednjeročnega načrta

Srednjeročni načrt v delovni organizaciji TZ Litostroj za obdobje 1976—1980 je bil sprejet na podlagi že predhodno sprejetih dokumentov:

— 1. 3. 1975 — družbeni plan TZ Litostroj za obdobje 1976—1980,

— 23. 4. 1976 — samoupravni sporazum o osnovah srednjeročnega plana 1976—1980 delovne organizacije TZ Litostroj,

— 12. 7. 1976 — samoupravni sporazum o srednjeročnem načrtu razvoja delovne organizacije TZL, upoštevajoč obveznosti iz dohodka po samoupravnih sporazumih.

Delovna organizacija Litostroj je bila prej organizirana v sedem temeljnih organizacij in delovno skupnost, po novi organiziranosti pa imamo trinajst tozdov in dve delovni skupnosti.

Zakon o združenem delu zahteva v svojem 463. členu, da delavci v temeljnih organizacijah odločajo z referendumom o osnovah plana, medtem ko se srednjeročni načrt sprejema na delavskih svetih TOZD DS in potrjuje na delavskem svetu delovne organizacije.

Nova organiziranost je prinesla toliko sprememb, tako v pogledu novih investicij kot že znanih rezultatov za leto 1976 in 1977, da so se dejansko spremenile osnove plana in sam srednjeročni načrt do vključno leta 1980, zato ju moramo ponovno obravnavati in sprejeti.

Dopolnjena dokumenta zajemata tudi že združevanje dela in sredstev za investicijska vlaganja, da bi dosegli večjo in rentabilnejšo proizvodnjo.

V pogledu ekonomskih odnosov s tujino so že vgrajene devizne pravice v skladu s samoupravnimi sporazumi, sklenjenimi v okviru SISEOT. V tem dokumentu je predvideno izboljšanje razmerja izvoza proti uvozu na 3 : 1.

Poleg gospodarskih investicij srednjeročni načrt predvideva tudi razdelane negospodarske investicije na področju družbenega standarda, ljudske obrambe, zaklonišč, varstva okolja, stanovanjske izgradnje in rekreacije za posamezne temeljne organizacije in delovne skupnosti ter delovno organizacijo kot celoto. Kazalci uspešnosti so izračunani z ozirom na predvideno poslovanje. Ti kazalci nam bodo s pridom služili pri primerjanju doseženih rezultatov v posameznem obdobju poslovanja.

Delovna organizacija Litostroj na področju samoupravnega planiranja prednjači, saj je k temu procesu pritegnila vse samoupravne in družbenopolitične organizacije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in s tem omogočila sodelovanje čim širšemu krogu delavcev ter na ta način uveljavila vse pravice in dolžnosti, ki jih od nas terja zakon o združenem delu.

Ta dva dokumenta sta podlaga za izdelavo gospodarskega načrta za prihodnje leto. Trenutno sta sredi razpravljanja v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih in bosta predvidoma sprejeta v začetku oktobra.

inž. Boris Tertnik

Našim fantom v Splitu je uspelo

Iz kanjona Cetinje, 2 km oddaljenega od obale in Omiša, ki ga obkrožajo okrog 1500 m visoke gore, je 31. avgusta prispelo sporočilo: »Uspel nam je prvi poizkus zagona Francisove turbine, ki jo montiramo na HE Zakučac in je najmočnejša, kar smo jih kdaj izdelali v Litostroju. Njena največja moč je 152 MW«.

Sporočilo, ki je bilo objavljeno tudi po zvočnikih, in je bila ena od čestitk delavcem Litostroja ob 31-letnici, pa ni vsebovala tistega nepopisnega veselja naših monterjev, ki so dan prej, ob pol devetih zvečer, s strahom in bojaznijo čakali, kaj bo, ko se bo turbina zavrtela. Ne bi se zgodilo prvič, da ne bi vse potekalo po planu, saj najmanjša napaka lahko povzroči neslutene posledice in mesece ponovnih del. Bojazen pa je bila odveč, saj se je turbina brez najmanjših težav — kot prva, uspešno zavrtela.

Dela na montaži so trajala celo leto in pol, vodil pa jih je strojni inženir Dušan Škarabot. Čeprav so se na začetku pri nas pojavljali določeni dvomi, da bi komaj 30-leten vodja montaže to zahtevno delo zmogel speljati, s pripombo, da je to tudi njegova prva montaža, mu je zaupana naloga popolnoma uspela. Enako velja tudi za izredno mlado ekipo monterjev, katerih starost znaša v povprečju 23 let, razen dveh, ki sta malo starejša in delata na dvigalu.

V času montaže dela na gradbišču okrog 16 naših monterjev, pravijo pa, da je to eden najlepših tako montažnih kot tudi geografskih terenov, kar so jih doslej spoznali. Življenje je urejeno in teče brez zastojev, zato ni razlogov za nezadovoljstvo. Morda bi bilo v celoti tako, če ne bi bilo grenke pripombe štirih naših jubilantov (dveh 20-letnikov, enega 15- letnika in enega 10-letnika), da jih niso povabili v Litostroj na slovesno podelitev priznanj jubilantom. Delo teče naprej, občutek grenkobe in prizadetosti pa je ostal...

Montaža prve turbine je tako končana v točno določenem roku. Zato ni čudno, da je tudi investitor »Elektroprivreda Dalmacija« iz Splita z delom naših monterjev zadovoljna in da so odnosi z njimi dobri. Ker pa je takoj zatem na vrsti že montaža druge turbine, časa za počitek ni bilo. Tako bo že ta teden (od 11. do 16. septembra) tudi tlačni preizkus II. spirale, prvo vrtenje pa je predvideno za čas okrog novega leta.

Na koncu moram povedati še to, da smo do zadnjih novic o delu na gradbišču HE Zakučac prišli kar s pomočjo telefona.

Po telefonu smo se pogovarjali z vodjem gradbišča Dušanom Škarabotom, in čeprav je malo škrtalo in piskalo pa še bolj slabo se je slišalo, smo se vseeno razumeli. Ves navdušen nam je povedal, kaj pomeni ta uspeh našim monterjem, s tem pa seveda tudi vsem nam v Litostroju.

Glede na velik pomen našega dela na tej elektrarni smo sklenili, da bomo tudi mi kmalu obiskali gradbišče in napisali nekaj več o samem delu, težavah in življenju naših monterjev ter o utripu takega velikega gradbišča.

Našim fantom ob tem uspehu iskreno čestitamo, enako pa tudi vsem tistim, ki so s svojim delom pripomogli k temu velikemu uspehu.

Uredništvo

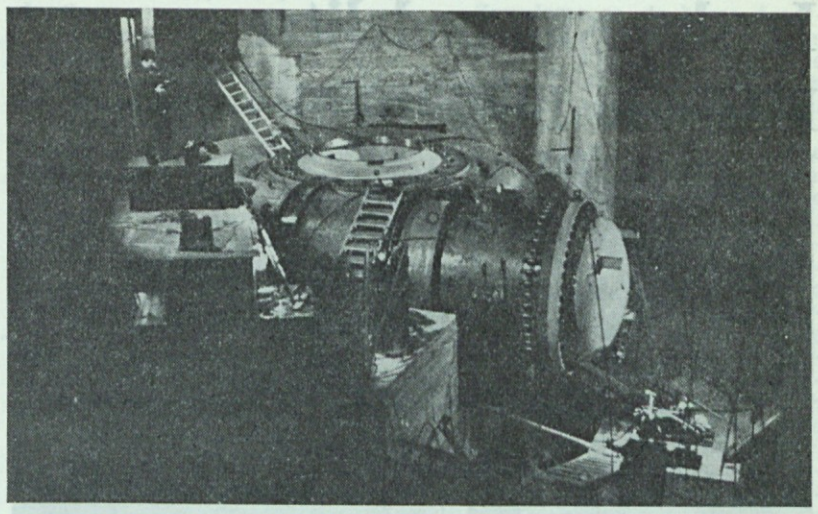

Tlačni preizkus spirale v HE Zakučac (Foto Škarabot)

SLOVESNA PODELITEV PRIZNANJ

Na podlagi 63. člena statuta osnovnih organizacij sindikata Litostroj in pravilnika o podeljevanju priznanja sindikata Litostroj, sindikat vsako leto ob obletnici delovne organizacije podeljuje največ 6 zlatih in 6 srebrnih odličij ter 18 zlatih značk na šestih področjih družbenopolitičnega udejstvovanja, ki so opredeljena v pravilniku.

Letošnja podelitev priznanj, ki je postala že tradicionalna, je tretja po vrsti. Komisija je iz osnovnih organizacij prejela 56 predlogov in po sklepu 4. redne seje koordinacijskega sveta podelila za letošnje leto 26 odličij.

Na svečanosti, ki je bila 12. septembra in so se je udeležili člani konference OOS, nagrajenci in ostali gostje, je moški pevski zbor Litostroj najprej zapel nekaj pesmi, nato pa je predsednik konference tovariš Miro Podbevšek pozdravil vse prisotne. V svojem govoru je poudaril, da je letošnja podelitev priznanj toliko bolj pomembna in slovesna, saj sovpada z letom partijskih, sindikalnih in mladinskih kongresov. Vse to pa nalaga delovnim ljudem Jugoslavije odgovorne in pomembne naloge, ki jih bo potrebno brezpogojno uresničiti. V boju za preobrazbo naše družbene stvarnosti in za dosledno izvajanje zakona o združenem delu ter reševanje ostalih perečih problemov pa ima veliko in odgovorno nalogo tudi sindikat — ne le trenutno izvoljeni funkcionarji, temveč vsak posameznik, vsak član sindikata. Še večjo dejavnost članov sindikata pa vsekakor zahtevata tudi kongresa sindikatov Slovenije in Jugoslavije, ki sta pred nami. Razveseljivo je dejstvo, da sindikalni programi dela v Litostroju segajo na vsa področja družbene in politične aktivnosti tako v tozdih kot izven njih. V enaintridesetih letih dela nam je uspelo razviti ne samo dobre samoupravne odnose znotraj delovne organizacije, temveč tudi ponesti ime Litostroja na vse celine sveta. Sedaj že lahko enakopravno konkuriramo najbolj razvitim in svetovno znanim proizvajalcem težke opreme in enakovredno prodajamo svoje proizvode. Kljub velikim proizvodnim naporom pa tudi nismo pozabili našega delovnega človeka, kar potrjujejo doseženi rezultati.

Priznanja, ki jih podeljuje sindikat, so predvsem odraz rezultatov dela posameznikov, ki so poleg svojega rednega dela iskali tudi bojše rešitve na različnih področjih dela in življenja.

Hkrati so priznanja odraz zahvale posameznim prizadevnim delavcem, obenem pa tudi vzpodbuda ostalim, da še naprej uspešno uresničujemo zastavljene naloge na vseh področjih našega družbenopolitičnega dela.

M. H.

NA PODROČJU DELOVANJA V DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJAH:

— zlato plaketo	Mihael ŽILAVEC
— srebrno plaketo	Marjan TROBEC
— zlato značko	Franc ČOPI
— zlato značko	Justi LAVRENČIČ
— zlato značko	Rafael RIHAR

NA PODROČJU SAMOUPRAVLJANJA:

— zlato plaketo	Alfred KRAMER
— srebrno plaketo	Karel GORNIK
— zlato značko	Janko FONDA
— zlato značko	Jože HAUPTMAN
— zlato značko	Jože AVBELJ

ZA UVELJAVLJANJE DRUŽBENOEKONOMSKIH NAČEL V POSLOVANJU:

— zlato plaketo	Karel KOROŠEC
— srebrno plaketo	Jože KUŠAR
— zlato značko	Karel SKOK
— zlato značko	Janez RUPNIK
— zlato značko	Alojz ŠAVRIČ

NA PODROČJU POSPEŠEVANJA INVENTIVNE DEJAVNOSTI:

— zlato plaketo	Zvonimir GORJUP
— srebrno plaketo	Alojz PLAZNIK
— zlato značko	Andrej FRANTAR
— zlato značko	Janko OGRIČ
— zlato značko	Stane SVETELJ

NA PODROČJU RAZVOJA KULTURE IN REKREATIVNE DEJAVNOSTI:

— zlata plaketa	Leander PEGAN
— zlata značka	Janez KALAN

NA PODROČJU OSTALIH DEJAVNOSTI:

— zlato plaketo	Ivan ŠAVOR
— srebrno plaketo	Franc RIHTARŠIČ
— zlato značko	Alojz NOVAK
— zlato značko	Alojz BREZOVNIK

Tudi mi se pridružujemo iskrenim čestitkam delavcem, ki so prejeli priznanja sindikata.

NOVA AMBULANTA JE POD STREHO

KER JE NAŠA OBRATNA AMBULANTA ŽE NEKAJ ČASA POD STREHO, OZIROMA KONČANA DO TAKO IMENOVANE TRETJE FAZE, JE PRAV, DA POGLEDAMO, KATERA DELA POTEKAJO SEDAJ.

V podkletnem delu zgradbe napeljujejo elektro in vodovodne inštalacije, zatem pa še centralno kurjavo. Sredi septembra se bodo začela še krovska dela na strehi. V nepodkletenem delu ambulante zidajo predelne in okenske parapete. Gradita se tudi oba vhoda v ambulanto. Okolica je precej razkopana in sicer zaradi del na priključku ambulante na vodovodno in toplovodno omrežje. Ker se bo nova ambulanta priključila na toplovodno omrežje pod skladiščem modelov, je potrebno do zgradbe zgraditi betonsko kineto, v kateri bodo potekale toplovodne instalacije.

6. septembra smo v Rogaški Slatini od podjetja »Mizarstvo« prevzeli vso notranjo opremo ambulante. Sedaj montirajo okovje in bo pravočasno, celo pred rokom dokončana. Oprema je izdelana po projektih in zelo kvalitetno. Isto podjetje je izdelalo tudi vsa vrata in okna. Okvirji vrat so že dostavljeni na gradbišče, vse ostalo pa čaka na prevzem izvajalca GP »Megrad« in bo dostavljeno na gradbišče okoli 20. septembra.

In kakšen je terminski plan izgradnje ambulante? 24. avgusta smo zopet imeli delovni sestanek z izvajalcem zaradi precejšnje kasnitve del po terminskem planu, predvsem pa glede kasnitve obrtniških del. Inž. Pohar, direktor TOZD Gradbena operativa GP »Megrad«, nam je zatrdil, da bo takoj sklical sestanek z vsemi izvajalci obrtniških del in se z njimi dogovoril o pospešitvi. Izvajalec je poudaril, da ni bojazni glede dokončanja del po že prej določenem roku. Pojavil pa se je problem z medicinsko opremo. Predvsem za zobotehniške stole je potrebno napeljati v tleh dotok in odtok vode in električne priključke, mi pa še do danes ne vemo, kakšni bodo ti stoli in katere znamke. In kako bomo do njih sploh prišli, saj sredstva za medicinsko opremo še niso nikjer določena niti zagotovljena. Treba se je predvsem odločiti, kakšne znamke bodo ti stoli in takoj dobiti prospekte zanje, da izvršimo vso potrebno napeljavo. Če to ne bo v kratkem rešeno, je nemogoče končati tla v teh prostorih, ali pa bomo potem, ko dobimo opremo, tla zopet razkopavali.

Težava bo tudi z odstranitvijo barake zunanje montaže. V lokacijski odločbi je namreč pogoj, da se uporabno dovoljenje izda pod pogojem, da odstranimo obstoječo barako. Vsi pa vemo, da tak objekt, kot je ambulanta, brez uporabnega dovoljenja ne sme obratovati. Kako se bodo zadeve odvijale naprej, boste zvedeli v prihodnji številki časopisa.

Nikola Jug

NEZAKONITE VSELITVE

Tisti, ki mu je stanovanje oddano oziroma dodeljeno, se lahko vseli v stanovanje šele potem, ko je na osnovi odločbe o dodelitvi stanovanja sklenil stanovanjsko pogodbo. Šele stanovanjska pogodba je namreč pravni naslov za pridobitev stanovanjske pravice.

Če se kdo vseli v stanovanje v nasprotju s tem določilom, gre v tem primeru po zakonu o stanovanjskih razmerjih (Ur. list SRS št. 18/74) za **nezakonito vselitev.** V pogovornem jeziku sicer često uporabljamo pojem »nasilna vselitev«, pri čemer si predstavljamo vselitev s silo, torej z vdorom v stanovanje. Vendar se nezakonita vselitev lahko izvrši tudi povsem mirno, brez uporabe sile, s soglasjem imetnika stanovanjske pravice (ki se v večini primerov istočasno izseli iz stanovanja).

Taki načini vselitve se pojavljajo tudi v naših, litostrojskih stanovanjih. Vendar taka vselitev ne pomeni le grobo oškodovanje pravic vseh tistih delavcev, ki na prednostni lestvici potrpežljivo čakajo na izpraznjena stanovanja in pri tem ne znajo ali nočejo uporabljati sile, temveč je nezakonita vselitev tudi pravno sankcionirana. Pravne sankcije so predvidene tako za tistega, ki se nezakonito vseli v tuje stanovanje, kot tudi za tistega, ki mu kot imetnik stanovanjske pravice to omogoči.

Pravne sankcije so kazenske, odškodninske ter disciplinske, in sicer:

1. Kdor se neupravičeno vseli v tuje stanovanje ali v druge tuje prostore, stori s tem kaznivo dejanje po 182. členu kazenskega zakona SRS, za kar je predvidena denarna kazen ali kazen zapora do enega leta.

2. Po 56. členu zakona o stanovanjski razmerjih mu stanovanjski organ izda odločbo o izpraznitvi stanovanja, pri čemer ob prisilni izvršitvi take odločbe tistemu, ki je izseljen, ne pripadajo niti najpotrebnejši prostori. Zoper odločbo o izpraznitvi stanovanja je sicer možna pritožba, vendar vložitev pritožbe ne zadrži njene izvršitve.

3. Po splošnih načelih odškodninskega prava lahko stanodajalec od tistega ki se je nezakonito vselil, zahteva povrnitev vseh stroškov, ki jih je imel z izpraznitvijo stanovanja.

4. Po naših splošnih aktih stori delavec s tem dejanjem hujšo kršitev delovnih obveznosti, za kar je disciplinsko odgovoren.

5. Enake sankcije so tudi za tistega, ki kot **imetnik stanovanjske pravice** do stanovanja v družbeni lastnini drugemu omogoči nezakonito vselitev v stanovanje z namenom, da bi ta pridobil stanovanjsko pravico.

S takim dejanjem namreč stori kaznivo dejanje nedovoljenega razpolaganja s stanovanji po 149. členu kazenskega zakona SRS, za katerega je predvidena zaporna kazen do treh let. Če pa si storilec takega dejanja izgovori pri tem še večjo premoženjsko korist in pri tem izrabi hude stanovanjske razmere drugega, njegovo hudo stisko neizkušenost ali lahkomiselnost, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let in z denarno kaznijo.

Prav tako pa tudi zanj veljajo sankcije pod točko 4 in 5, torej odškodninska odgovornost in odgovornost zaradi kršitev delovnih obveznosti.

Toliko v pojasnilo o nezakonitih vselitvah.

Jana Khalil

V sredo, 30. avgusta, je tovariš Tito potoval skozi Ljubljano proti Brdu pri Kranju. Delavci Litostroja smo ga skupaj z drugimi delavci in prebivalci Ljubljane navdušeno pozdravili ob Celovški cesti (Foto: J. Žlebnik)

KAKO PRIPRAVLJAMO GOSPODARSKI NAČRT

KO ANALIZIRAMO DOSEŽENE REZULTATE V TEKOČEM LETU IN JIH PRIMERJAMO Z LETOŠNJIM GOSPODARSKIM NAČRTOM, HKRATI RAZMIŠLJAMO, KAKO PRIPRAVITI PRVE OSNUTKE GOSPODARSKEGA NAČRTA ZA LETO 1979.

Na razpolago imamo polletno bilanco, poslovne rezultate meseca julija in avgusta, nov predlog srednjeročnega načrta, v katerem so že vgrajeni doseženi rezultati v letih 1976 in 1977, poleg tega smo bogatejši še za izkušnje samoupravnega planiranja, ki postaja na vseh nivojih osnova dela. Za tiste, ki še dvomijo, da moramo dogajanja v prihodnosti predvidevati, pa imamo še zakon o združenem delu in zakon o planiranju, ki v svojem 77. členu zelo natančno zahteva, da se medsebojne pravice obveznosti in odgovornosti urejajo na področjih, ki se nanašajo:

— na združevanje dela in sredstev,

— na program dela, organizacijo proizvodnje, poslovne stroške, realizacijo proizvodov, izvoz in uvoz, uvajanje nove tehnike in tehnologije, izrabo delovnega časa, produktivnost dela in učinkovitost poslovanja,

— na pridobivanje dohodka in njegovo razporejanje za osebno, skupno in splošno porabo, za razporejanje materialne osnove dela in za rezerve,

— za izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje,

— za zagotavljanje sredstev za delo, surovin, energije in drugih potreb reprodukcije, vzdrževanje, izkoriščanje zmogljivosti, investicije, osnovna in obratna sredstva ter ekonomično poslovanje,

— za reševanje stanovanjskih vprašanj, družbeno prehrano, zdravstveno varstvo in rekreacijo,

— na obveznosti do organizacij, s katerimi združujemo doseganje dohodka

— na zagotavljanje sredstev za uresničevanje nalog na področju samozaščite in ljudske obrambe,

— na zagotavljanje varstva in izboljšanje življenjskega okolja,

— na zagotavljanje materialnih, finančnih in drugih rezerv.

Na podlagi zahtevanih podatkov je Planski biro pripravil temeljne predloge za vsako temeljno organizacijo in delovno skupnost. Naloga temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je, da na svojem področju zainteresira delavce, da sodelujejo s svojimi pobudami, predlogi in mnenji, tako da bi bil osnutek gospodarskega načrta za leto 1979 čim bolj stvaren, upoštevajoč izrabo vseh obstoječih zmožnosti.

Pri snovanju gospodarskega načrta za leto 1979 sodelujejo tudi vse družbenopolitične organizacije v zvezi z določanjem osnov in meril za pridobivanje in razporejanje dohodka.

Novost v gospodarskem načrtu za leto 1979 bo, da bomo že vnaprej izračunali kazalce uspešnosti, s katerimi bomo primerjali rezultate v posameznih obdobjih leta 1979.

Pri sestavljanju osnutka gospodarskega načrta 1979 morajo tozdi in delovne skupnosti upoštevati že sprejete kazalce uspešnosti v srednjeročnem načrtu 1976—1980.

Temeljne organizacije in delovne skupnosti morajo posvetiti posebno skrb poslovnim in proizvodnim stroškom, saj je predvsem od porabe sredstev odvisen finančni rezultat. Prisotna mora biti tudi misel, da s temi poslovnimi sredstvi (osnovnimi in obratnimi), ki jih imamo, čimveč naredimo in da ne večamo števila zaposlenih, ne da bi se nam ustrezno povečal tudi dohodek.

Temeljne organizacije morajo na svojem področju predvidevati potrebna sredstva za osebne dohodke, skupno porabo, razširjeno reprodukcijo in rezerve pod skupnim imenom **čisti dohodek.** En del sredstev pa morajo predvidevati za amortizacijo nad minimalno stopnjo, za delovni skupnosti, za ZPS, za SIS in za obresti pri najemanju kreditov, vse to združeno pod imenom **obveznosti iz dohodka.**

Za nemoteno poslovanje je treba predvideti še sredstva za material, proizvodne storitve in propagando, reprezentanco, druge materialne stroške, neproizvodne storitve, dnevnice in terenske dodatke ter amortizacijo po minimalni stopnji vse skupaj pod imenom **vložek v proizvodnji.** V kolikor posamezna temeljna organizacija predvideva povečanje nedovršne proizvodnje, mora to tudi upoštevati, s tem da zmanjša za isto vrednost vložek v proizvodjo. Če vse tri postavke seštejemo, dobimo potrebna sredstva za poslovanje posameznega tozda oziroma delovne skupnosti v naslednjem letu.

Potrebna sredstva za poslovanje mora tozd oziroma delovna skupnost primerjati s celotnim prihodkom, katerega realizira s svojimi proizvodi na trgu ali z odstotkom udeležbe v skupnem proizvodu.

Če pokriva svoje stroške s celotnim prihodkom, je predvidevanje v redu, če ne, mora ustvariti večjo realizacijo ali manj trošiti v svojem poslovanju.

Pri pripravljanju osnov za gospodarski načrt 1979 moramo upoštevati naslednje:

— Delati ekonomično (gospodarno) — to pomeni smotrno izrabljati vse prvine proizvodnje: stroje, energijo, material in delovno silo — človeka.

— Delati rentabilno (donosno) s sredstvi, katera imamo, čim več narediti in doseči ugoden finančni rezultat.

— Delati produktivno — to pomeni dosegati čim večji učinek na delavca, tako količinski kot vrednostni.

Tako predvidene naloge ne bo težko dosegati v razdobju, za katerega planiramo.

Planski biro
ing. Boris Tertnik

Iz slovesne podelitve priznanj jubilantom

TOZD PUM

TOZD MONTAŽA

TOZD PZO

TOZD OBDELAVA

TOZD IVET (Foto D. Androjna)

Jesenski seminar mladincev ZPS v Fiesi

Od 9. do 10. septembra je potekal seminar, ki ga je organiziral koordinacijski svet ZSMS TZ LITOSTROJ v sodelovanju z ZSMS SOZD ZPS (Združena podjetja strojegradnje).

Na seminarju je bilo prisotnih 91 mladih, od tega 74 Litostrojčanov in 17 iz ostalih delovnih organizacij, združenih v SOZD ZPS: Metalne, Atmosa, Gostola, Indosa, Rika, STT, Agrostroja, Kovinda in Kostroja.

Program seminarja je bil:

1. Smeri političnega razvoja TOZD in povezovanja z družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi (predavatelj Janez Krnec, sodelavec pri CK ZKS).
2. Organiziranost SOZD ZPS (Franci Panko).
3. Razprava o kongresnih dokumentih — resolucija, statut (Razlagalci dokumentov: Rozman, Anderlič, Markovič).

Večina mladih je na seminarju prisostvovala prvič, zato sem izkoristil priložnost in postavil vprašanja:

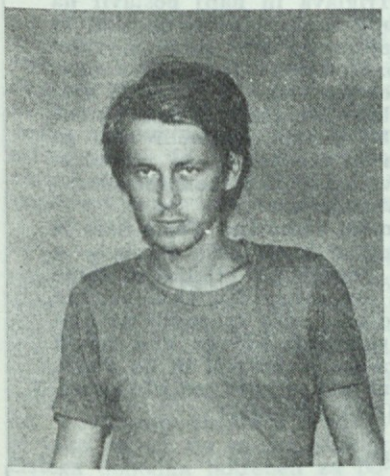

Jasmiru MAHIČU iz TZ LITOSTROJ, TOZD TVN

— Ali si do sedaj že prisostvoval kakšnemu seminarju?

Nisem, ker sem komaj nekaj več kot mesec dni v Litostroju — to je moj prvi seminar.

— Kakšne vtise imaš s tega prvega seminarja?

Seminar mi je ugajal iz dveh razlogov. Prvič: vzpostavil sem nova poznanstva in si pridobil nove tovariše, in drugič tu smo se srečali s problemi mladih iz drugih organizacij, razpravljali o njihovih uspehih in neuspehih, predvsem pa mi je bila všeč razprava o socialnih in kadrovskih problemih mladih.

Drugo vprašanje je bilo namenjeno **Bojanu MARKOVIČU**, predsedniku mladine SOZD ZPS

— Ali misliš, da so taki seminarji potrebni? Če so, zakaj?

Potrebni so, ker se mladina na takih seminarjih zbližuje in spoznava. Na nivoju ZPS ni imela mladina do sedaj skoraj nobenih stikov, razen na športnem področju. Mi pa potrebujemo podobne seminarje, da se mladina iz ene in druge delovne organizacije spoznava s skupnimi problemi, mnogi mladi pa niti ne vedo, kaj je in kakšen je namen SOZD ZPS. Sedaj smo govorili predvsem o kongresnem materialu, moramo pa se pogovoriti tudi o drugih problemih, npr. o konkurenčnosti proizvodov članic ZPS. O tem in o drugih problemih bomo spregovorili na naslednjem predsedstvu ZSMS SOZD ZPS, ki bo 6. oktobra 1978 v Trbovljah, kjer bo tudi slavnostna seja ob 30. obletnici STT (Strojne tovarne Trbovlje).

In na koncu se vprašanje predsedniku mladine TZ LITOSTROJ tovarišici **Cirili ROZMAN**

— Kaj misliš o poteku seminarja?

Glede na spremembo programa seminarja in ob razlagi tovariša Janeza Krneca ni bilo diskusije, ker je bilo predavanje obširno in razumljivo. Glede kongresnega materiala je bilo veliko razprav in pripomb, te pa so v glavnem naslednje:

Štipendijska politika

V razpravi smo imeli pripombo k štipendijski politiki. Pri Titovi štipendiji naj se zniža poprečje ocene 8,5 na 8,00 in naj se posveti več pozornosti času šolanja, da štipendisti ne bodo študirali 4—5 let, če njihovo šolanje traja le 2 leti.

Stanovanjska problematika

Mladi smo imeli pripombo, da se je potrebno zavzeti za izboljšanje pogojev kreditiranja za nakup stanovanja. Izoblikovano je bilo stališče, da je potrebno spremeniti pogoje za pridobitev pravice pri dodeljevanju stanovanj za samce. Na primer, če nekdo dela pri nas približno 15 let, pa je samski, nima možnosti, da dobi stanovanje. Delavca, ki dela pri nas eno leto, pa je poročen, je na prioritetni listi in dobi stanovanje. Menimo, da ti kriteriji do danes niso bili pravilno izoblikovani in jim je potrebno posvetiti več pozornosti, samo samski dom je premalo, saj samci pri nakupu stanovanj nimajo nobenih možnosti.

Informiranje

Pri informiranju je več pozornosti potrebno posvetiti delu mladih v ZSMS SOZD ZPS, saj sedaj nismo bili seznanjeni z delom mladih v drugih delovnih organizacijah. Strojna tovarna Trbovlje ima »Glasilo mladih«, ki izhaja 4-krat letno, ostale delovne oziroma temeljne organizacije pa o svojem delu obveščajo kolektiv preko tovarniških glasil. Dogovorili smo se, da je potrebno v prihodnje pošiljati izvod našega tovarniškega glasila mladinskih organizacijam SOZD ZPS.

Mladinske delovne akcije

Pri teh akcijah smo občutili neusklajenost kadrovske politike in neurejenost financiranja mladinskih delovnih brigad, ki se kaže predvsem pri opremljanju brigad, zato se moramo dogovoriti za enotnega pokrovitelja. V prihodnje moramo najti tudi stik z brigadirji veterani, saj bi bili le-ti v veliko pomoč. Potrebno je tudi proučiti možnost ustanovitve MD v SOZD ZPS zaradi izvedbe lokalne ali zvezne akcije.

Ljudska obramba in družbena samozaščita

Usposobiti moramo kader za uresničevanje koncepta splošne ljudske obrambe in predvsem člane teritorialne obrambe. Za usposobitev članov teritorialne obrambe je potrebno zadolžiti občinski štab teritorialne obrambe in komisijo za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri CK ZSMS Ljubljana-Šiška, da izvršita svojo nalogo.

Raziskovalna dejavnost

Le malo mladih lahko uveljavi svoje inovacije, saj je že postopek za prijavo patentnih prijav tako dolg in zapleten, da posamezniki svoje ideje prodajajo preko naših meja, mi pa potem drago kupujemo licence. Za rešitev tega problema bo potrebna širša družbenopolitična akcija.

Kultura in telesna kultura

Kulturo moramo približati delavcu s pomočjo sindikata, saj smo do sedaj imeli zelo majhno število akcij v mladinski organizaciji in bi bila skupna akcija bolj uspešna. V prihodnje se bo potrebno povezati s SOZD ZPS tudi na tem področju. Pri telesni kulturi pa težimo za tem, da vpeljemo množično rekreacijo s poudarkom na TRIM akcijah. Strokovni seminarji za trenerje oziroma vaditelje niso dosegli željene kvalitete. V občini Ljubljana-Šiška smo dosegli množičnost tekmovanja ob dnevu mladih Šiškarjev.

Če bi dali zaključno oceno s seminarja, lahko rečemo, da je uspel in da so taki seminarji koristni.

Žal pa smo ugotovili, da so se seminarja udeležili nekateri mladinci, ki tega niso zaslužili, ker so na predavanjih pokazali nezainteresiranost pa tudi neodgovorno obnašanje.

Predsedniki temeljnih organizacij bi morali z večjo pozornostjo izbirati mladince za udeležbo na seminarjih.

Lajoš Sič

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

OBVEŠČA

vse interesente, da se lahko vpišejo v

- **začetni fotografski tečaj**
- **začetni filmski tečaj**

Tečaja se bosta začela 9. novembra 1978 ob 16. uri v prostorih fotofilmskega društva Litostroj. Prijave za oba tečaja bosta sprejemala tovariša Zvonko Bizovičar in Marjan Kokalj — telefon 558.

AKTIVNOST MLADIH V TOZD PUM

O DELU OO ZSMS TOZD PUM

Na izredni razširjeni seji OO ZSMS TOZD PUM, ki je bila 17. avgusta, smo obravnavali gradivo za 10. kongres ZSMS. Obenem smo se ozrli tudi na obdobja med 9. in 10. kongresom. Poročila o dosedanjem delu so podali predsedniki komisij, ki delujejo pri OO ZSMS TOZD PUM, in se kritično ozrli na svoje delo, pri tem pa seveda niso pozabili omeniti tudi uspehov, ki so bili doseženi v preteklem mandatnem obdobju.

Poročilo o delu osnovne organizacije med 9. in 10. kongresom objavljamo v celoti:

Resolucije 9. kongresa ZSMS so nam bile vodilo za delo v preteklem medkongresnem obdobju in naši programi so izhajali iz smernic, ki so bile nakazane v resolucijah. Lahko se pohvalimo, da smo v precejšnji meri izvrševali vse naloge, ki so izhajale iz programov. Tako npr. na področju samoupravljanja: če primerjamo stanje pred 9. kongresom in sedaj vidimo, da imamo v vseh samoupravnih organih svoje zastopnike, ki aktivno sodelujejo pri razpravah in odločanju. Sedaj ni več opaziti, da bi bili mladi zapostavljeni ali celo neupoštevani. Tudi v delegatske sisteme smo se vključili v pravem pomenu besede, tako imamo sedaj svoje delegate v vseh samoupravnih interesnih skupnostih, v ZZD in v vseh drugih organih samoupravljanja. Naši delegati enakopravno sodelujejo in poročajo. Še vedno pride kdaj do nekaterih nerazumevanj, vendar največkrat po krivdi posameznikov. Tudimo se, da se vsi problemi čim hitreje rešujejo. Razširili smo tudi področje kadrovske politike in dosegli vidne uspehe. Zelo veliko smo storili na področju informiranja. To je zelo pomembno za nemoteno delo vseh v naši samoupravni socialistični družbi. Z rednimi informativnimi sestanki, z rednim obveščanjem na novo urejenih oglasnih deskah in z aktiviranjem naše komisije za informiranje smo dosegli vidne uspehe, ki se kažejo v večjem zanimanju mladih za dogajanja na družbenopolitičnem in ekonomskem področju, kar pomeni, da se več mladih aktivno vključuje v delo na teh področjih.

Viden napredek smo dosegli tudi v sodelovanju naše OO ZSMS z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v tozdu, predvsem s sindikatom in ZK. Naša OO ima svoj aktiv mladih komunistov, ki tesno sodelujejo na idejnopolitičnem področju z OO ZK. Pri sodelovanju mladih s sindikatom pa lahko poudarimo sodelovanje z vsemi komisijami, posebno še športno.

Mislimo, da je bilo tudi na področju socialne varnosti delavcev — mladincev veliko narejeno. Veliko mladih je dobilo stanovanja. Vendar je prav stanovanjski problem največja težava mladih, zato moramo v prihodnje reševanju tega problema posvečati še več pozornosti. Z novim načinom nagrajevanja delavcev po delu, pričakujemo, da se bodo razmere še izboljšale predvsem za tiste mlade delavce, ki angažirano in odgovorno opravljajo svoje delovne naloge.

Na področju idejnopolitičnega izobraževanja smo sodelovali vsako leto na vseh seminarjih, ki so bili organizirani v okviru DO in OK ZSMS. Udeležba na njih je bila zelo visoka. Tudi vsi mladi, ki so bili sprejeti v ZK, so obiskovali najmanj en seminar v okviru idejnopolitičnega usposabljanja pri OK ZSMS in OK ZK, veliko pa jih je končalo A-program politične šole.

Zavedamo se, da je izobraževanje mladih zelo pomembno za njihovo delo, zato moramo temu posvetiti stalno skrb. Naša stalna naloga je, da se individualno in organizirano izobražujemo.

Redno smo se udeleževali mladinskih delovnih akcij, republiških in zveznih, in smo vsako leto imeli udarnike. S področja prostovoljnega dela moramo omeniti tudi akcije čiščenja našega okolja, ki smo se jih redno udeleževali v velikem številu. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita sta tudi pomembna dejavnika v aktivnosti mladih. Stalno tudi obujamo revolucionarne tradicije in dvigamo zavest v naši sredini. Udeležili smo se vseh akcij po poteh okupirane Ljubljane, po poteh bratstva in enotnosti, zveznih in republiških štafet, pohodov naše pohodne brigade, s čimer smo počastili spomin na našo revolucionarno preteklost.

Zavedamo se, da bomo dosegli naše cilje in izpolnili naloge, ki smo si jih zadali, samo, če bomo še bolj dejavni na vseh področjih. Čeprav smo z uspehi zadovoljni, nas to ne sme uspavati v nedelavnost. Še veliko je stvari, ki bi morale biti boljše. Aktivnost na primer mladih še ni dosegla tiste stopnje da bi bili lahko popolnoma zadovoljni. Tudi disciplina je eden od problemov, ki jih še nismo rešili do kraja. Izboljšali bi lahko tudi prizadevnost na delovnem mestu saj se zavedamo, da ustvarjamo zase. Tudi pri informiranju še včasih pogrešamo boljših povratnih informacij, predvsem nazaj na delovna mesta.

Sodelovanje mladih zunaj temeljnih organizacij je nezadovoljivo in menimo, da bi morali na tem področju narediti odločilen korak naprej. Nesprejemljivo je namreč, da je sodelovanje mladih znotraj tozda na zadovoljivi ravni, da smo odpravili meje med obrati, pri tem pa pogrešamo sodelovanje z drugimi OO v podjetju in KS. Prepričani smo, da bomo v prihodnje temu problemu posvetili večjo pozornost in ob sodelovanju z drugimi OO odpravili zaprtost in ozkost. Sodelovanje med OO sindikata in ZK ZSMS je tudi pogoj za uspešno delo mladinske organizacije.

Delovanje naše osnovne organizacije ZSMS v preteklem obdobju je bilo torej uspešno. Tudi v prihodnje bomo naše delo stalno kritično in realno ocenjevali. Skrbno bomo spremljali priprave na 10. kongres ZSMS ter prilagodili svoj program dela resoluciji tega kongresa. Ta kongres nam bo tudi vodilo za ocenjevanje uspešnosti našega dela, obenem pa podlaga za naše nadaljnje akcije. Ob tej priliki moramo pohvaliti tesno sodelovanje naše OO ZSMS z ZK, sindikatom in z vodstvom. Brez tega sodelovanja in pomoči bi bilo naše delo težje in uspehi manjši.

Potrudili se bomo, da te vezi **še poglobimo.**

TOZD PUM
Predsedstvo OO ZSMS

POSVET REPUBLIŠKE KONFERENCE ZSMS V NOVI GORICI

PREDPRIPRAVE NA KONGRES

Od 1. do 3. septembra je bil v Novi Gorici posvet republiške konference ZSMS.

Plenarna zasedanja so potekala po regijah. Ljubljanska regija je imela posvet v hotelu ARGONAVTI, kjer smo usklajevali pripombe k osnutku predloga resolucije in statuta ZSMS.

Enotni smo bili glede osnovnih opredelitev, da je v osnutek predloga resolucije potrebno vnesti mladinski žar, elan in polet v obliki vsebinskih pripomb, ki so se izoblikovale v času našega posveta, in še bolj jasno opredeliti poti naših akcij.

Cirila Rozman

Mladinska delegacija v Wiesbadnu

Kot vsako leto, je tudi letos odpotovala na prijateljski obisk v Wiesbaden mladinska delegacija iz Ljubljane. Prvo srečanje z mladimi iz Wiesbadna je bilo na münchenski železniški postaji, od koder so z nami nadaljevali pot do Wiesbadna.

Wiesbaden je znano zdraviliško mesto, saj ima okoli 200 vrelcev s toplo mineralno vodo. Leži na bregovih Rena in je upravno središče pokrajine Hessen. Staro mestno središče je stisnjeno okoli mestne hiše in zgradbe deželnega parlamenta. Ker je mesto zelo bogato z vrelci, so tu gradili svoje počitniške rezidence veljaki iz vse Nemčije in je bila industrija zelo slabo razvita. Veličastna je zgradba zdraviliškega doma, ki je zgrajen po vzoru antične arhitekture. Posebnost Wiesbadna je tudi žičnica, ki uporablja za pogon lastno težo in težo vode v rezervoarjih kabine.

Že takoj po namestitvi v penzionu blizu Rena nas je pozdravil vodja mladinskega urada in nam zaželel prijetno bivanje v ZRN ter nas povabil na ogled mesta in njegovih znamenitosti. Gostitelji so nam pripravili tudi nekaj razgovorov o problemih mladih v ZRN in drugih družbenih dogajanjih pri njih. Najbolj smo bili veseli srečanja z našimi delavci na začasnem delu v Nemčiji, ki je minil v prijetnem vzdušju, tako da smo se vedno, kadar nam je dopuščal čas, oglasili v njihovem klubu. Program obiska je bil tako pester, da smo polni pričakovanja čakali vsak novi dan. Ogledali smo si tovarno avtomobilov OPEL, kjer so nam pokazali proizvodnjo motorjev in karoserij ter končno montažo vozil. Proizvodni proces izdelave avtomobila traja 36 ur, največ časa potrebujejo za barvanje in to kar 6—8 ur, kljub uporabi najsodobnejših postopkov in strojev. V tovarni je postavljenih 16 km tekočih trakov, zaposlenih pa je okoli 40.000 delavcev.

Naše največje zanimanje je veljalo bisku jedrske elektrarne v Biblisu, kjer imajo dva reaktorja, ki nikoli ne delata s polno močjo, ampak sta med seboj tako sinhronizirana, da nikoli ne stojita oba. Ker je zanimanje ljudi zelo veliko, imajo poseben informacijski center, kjer obiskovalcem razložijo namen in delovanje elektrarne. V centralo je montiran tlačni reaktor, kjer voda kroži pod pritiskom skozi reaktor, svojo toploto pa oddaja v termo reaktorju in segreva vodo v sekundarnem obtoku. Voda v sekundarnem obtoku se pretvarja v paro in poganja parne turbine, ki proizvajajo preko generatorja električno energijo. Za hlajenje pare uporabljajo vodo iz Rena, ki pa se v postopku kondenzacije pare segreva. Stalno morajo kontrolirati njeno temperaturo, da ne bi škodovala ribam in rastlinam v Renu. Če voda preseže dovoljeno temperaturo, jo vodijo v hladilne stolpe, kjer je ohladijo in nato speljejo nazaj v reko.

Še bolj vznemirljiv je bil obisk borze in ene od množice bank v Frankfurtu. Najprej smo si ogledali banko in način poslovanja banke v ZRN, ki jo upravljajo privatni lastniki. Po ogledu banke smo si ogledali še borzo, kjer prodajajo vrednostne papirje — delnice in obligacije. Borza je odprta samo dve uri na dan, vstop je dovoljen samo pooblaščenim uslužbencem, ki jih določi deželna vlada in banke. Na borzi smo doživeli topel sprejem in na moč so se trudili, da bi nam na najbolj enostaven način razložili najbolj zapletene posege pri prodaji in nakupu delnic. Obisk v Frankfurtu smo zaključili na našem konzulatu v prijetnem pogovoru z generalnim konzulom.

Gostitelji so nam pripravili tudi ogled Marksovega rojstnega mesta, ki leži blizu meje z Luksemburgom ob reki Mozeli. Mesto Trier je eno najstarejših mest v Nemčiji, saj ga omenjajo že Rimljani in iz tistega časa tudi datirajo izkopanine. Na poti proti Marksovi rojstni hiši se nam je najprej ustavil pogled na veličastnih vratih, imenovanih Porta Nigra. V Marksovi rojstni hiši je urejen muzej, kjer so zbrani njegovi rokopisi in dela, prevedena v vse svetovne jezike.

Med štirinajstdnevnim bivanjem v Wiesbandu smo si ogledali tudi čistilno napravo za odpadne vode, mlin za smeti, tovarno cementa in celofana in vse druge zanimivosti mesta.

Ker je Wiesbaden upravno središče dežele Hessen, smo se zanimali tudi za njihov volilni sistem in zastopanost posameznih strank v deželnem parlamentu. V deželnem parlamentu so zastopane tri stranke in to krščanska stranka — CDU, ki ima 53 sedežev, socialnodemokratska stranka — SPD, ki jih ima 49 in liberalna stranka — FDP, ki jih ima samo 8. Ministri za najvažnejša področja so izbrani izmed članov stranke, ki je na oblasti, ostali pa iz ostalih dveh. Poslanci v parlamentu morajo vedno zastopati stališče svoje stranke in biti vključeni v njeno delo tudi na svojem volilnem področju, če hočejo biti ponovno izvoljeni.

Na povratku domov smo si ogledali tudi koncentracijsko taborišče Dachau, ki je urejeno kot spominski park in muzej in opozorilo vsem narodom sveta, da se take grozote ne smejo ponoviti nikoli več.

Po vožnji skozi Avstrijo smo po štirinajstih dneh bivanja v Wiesbandu prestopili našo mejo s pesmijo na ustih.

F. Novak

200 let očaka Triglava

V avgustu smo praznovali 200-letnico prvega vzpona na Triglav. Leta 1778 so se »štirje srčni možje« povzpeli na vrh naše najvišje gore, v pogojih, ki bi jih danes zmogli le alpinisti. Dandanes pa je omogočeno romanje na Triglav množicam od najmlajših pa do najstarejših.

V dobi, ko so nam vladali drugi in si lastili naše gore, je župnik Aljaž odkupil vrh Triglava in nanj postavil na svoje stroške stolp, ki naj vsemu svetu pokaže, da smo tu doma Slovenci. Krivična razmejitev po prvi svetovni vojni nam je pustila samo vrh, ne pa celotnega Triglava. Vendar so zasužnjeni bratje radi pohiteli na njegov vrh, da so vsaj tam stali na svobodnih slovenskih tleh. Pa tudi med narodnoosvobodilno vojno nam je bil simbol, vključili smo ga celo v slovenski grb. Nemcem ni uspelo, da bi plapolala njihova zastava na vrhu Triglava, naša pa je ponosno vihrala in oznanjala: »Tu smo Slovenci doma«.

Še danes nam je Triglav simbol domovine. Toplo nam je v srcu, če ga uzremo s kateregakoli kraja naše dežele — z morja, doline, sosednih vrhov. Vendar pa Triglav ni samo simbol, Triglav je tudi del nas, del našega življenja, spomin na čudovite trenutke, ko smo se pred zoro vzpenjali na njegov vrh in občudovali lepoto rojevanja novega dne, novih moči. In kdor ga je vzljubil, ga ne bo pozabil in bo vedel, kje črpati moči in kje bo v temo obupa spet posijalo sonce.

Lepo je to povedal veliki Oton Župančič:
V črno sem žalost zakopan
pa se ozrem v gorenjsko stran,
in glej:
planine so visoke kakor prej.

dr. E. Tepina

Delovni mladinci na Soriški planini

Že pred šesto uro zjutraj smo se 19. avgusta začeli zbirati mladinci pred našo delovno organizacijo. »Izlet?« so pomislili mimoidoči. Vendar ni bilo tako. Odhajali smo na delovno akcijo na Soriško planino, da bi kar najbolje pripravili prostor za proslavo ob enaintrideseti obletnici naše delovne organizacije.

Ko smo zapuščali Ljubljano, nas je spremljalo sonce. Dobrega razpoloženja ni mogla pokvariti niti jutranja megla niti oblačno vreme na Soriški planini. Akcije se nas je udeležilo devetindvajset mladincev. Takoj po zajtrku smo se razdelili v delovne skupine. Popravljali smo cesto in urejali parkirni prostor, pripravili prostor za novo plesišče in podrli starega, uredili smo prostor za mize, raznesli material za posamezne objekte, ki so jih v naslednjem tednu postavljali mizarji, uredili smo okolico doma ter v klet znosili premog. Delovno vzdušje je bilo odlično, razpoloženje prijetno. Po kosilu se je pokazalo tudi sonce in ker smo takrat že končali z delom, si je marsikateri privoščil še skok na Lajnar ali še malo dlje.

Pozno popoldne smo se poslovili od gostov in osebja doma ter se podali v dolino. Čim bolj smo se bližali Ljubljani, tem bolj je glasnost v avtobusu pojenjavala. Za nami je bila uspešna, koristna in prijetna akcija.

Anton Anderlič

1948 ZVVZ 1978

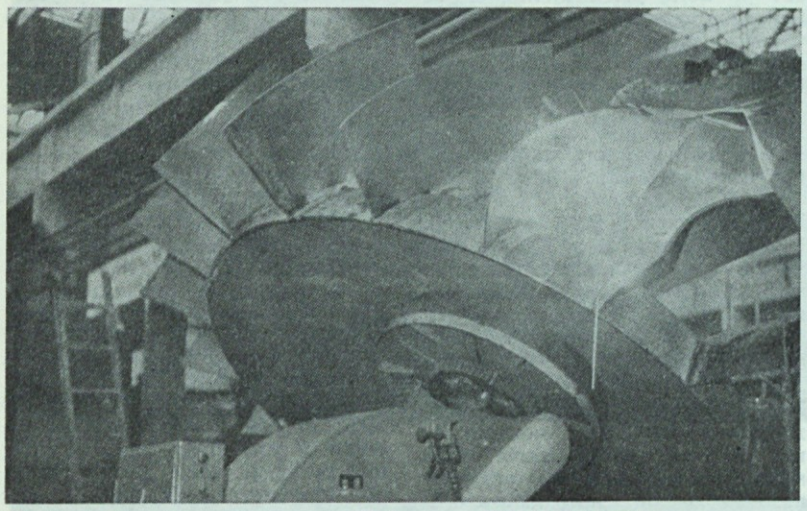

Varjenje lopatic velikega ventilatorja v ZVVZ Milevsko

Počitniško sodelovanje s Čehi

Čas letošnjih poletnih dopustov se nam vsem že počasi izteka in tako ostajajo le še spomini in razmišljanja.

Nekdo je preživel dopust v mejah naše ožje domovine, drugi so se podali na potovanja v ostale republike in nekateri tudi v tujino. Vsak je torej zbiral po svojih željah in seveda možnostih. Marsikdo je tudi izkoristil ugodne pogoje za potovanje na Poljsko in ČSSR, ki jih vsako leto organizira naša sindikalna organizacija. Prednost potovanja v te dežele pa je predvsem v tem, da je govorica slovenska in se ni težko sporazumeti z ljudmi, ki spremljajo naše izletnike ali skrbijo za njihovo nastanitev in prehrano.

Poročila s teh potovanj objavljena v našem časopisu, so prinašala vedno razveseljive novice. V glavnem so bili vsi zadovoljni s pisanim programom, kajti v enem tednu bivanja v eni ali drugi državi so spoznali veliko zanimivosti. Izlet na Poljsko smo organizirali letos prvič, če se bo sodelovanje s poljsko tvrdko nadaljevalo, bomo verjetno tja hodili tudi prihodnja leta.

Izleti v ČSSR pa so že postali tradicija in se odvijajo po že ustaljenem programu, ki pa ga vsakoletno dopolnjujemo na osnovi obojestranskih predlogov. Naši gostje iz Poljske in Češkoslovaške pa prihajajo k nam v glavnem zaradi toplega morja in seveda tudi da spoznajo našo državo in pogoje, v katerih delamo in živimo, mi pa jih pri njihovem obisku v Jugoslaviji seznanjamo z bližnjo in daljno zgodovino naše države, njenim razvojem, socialno politiko in samoupravnim sistemom. Prepričani smo, da tako sodelovanje pomaga zbliževati naše kolektive in je zato koristno za obe strani.

Nemalo zaslug za uspešen potek vseh teh izletov imajo seveda tudi ljudje, ki spremljajo izletnike, skrbijo za njihovo bivanje in dobro počutje. Tu ne moremo mimo kolektivov posameznih počitniških domov, kot na primer Fiesa, Červena, naše delavske restavracije in še ostalih, ki imajo takrat, ko mi uživamo prosti čas, največ dela. V naših razgovorih z nekaterimi našimi udeleženci letošnjih izletov pa tudi z gosti iz ČSSR je bilo izrečeno mnogo pohval. Želimo, da bi bilo tako tudi v prihodnje.

F. Dvořak

Kolektiv počitniškega doma ZVVZ Milevsko, ki je vedno toplo sprejel naše izletnike

30 let ZVVZ Milevsko

Pri letošnji počitniški izmenjavi med Litostrojem in ZVVZ Milevsko so nas člani njihovega kolektiva seznanili tudi z letošnjim praznovanjem 30-letnice obstoja njihove tovarne ter z dosežki v njihovi proizvodnji do tega obdobja. Poudarili so, da je ZVVZ Milevsko edini proizvajalec raznih naprav za odpraševanje, prezračevanje in pnevmatski transport v ČSSR. Kot tak ima seveda velike obveznosti do kupcev doma in v tujini, kajti njihove izdelke potrebujejo skoraj v vseh panogah industrije. Vse obveznosti izpolnjujejo v glavnem v dogovorjenih rokih, kar dokazuje vrsta priznanj, katere redno objavljajo v njihovem časopisu Iskra.

Ob tem jubileju želimo zato našim tovarišem in prijateljem v ZVVZ Milevsko še mnogo uspehov pri njihovem nadaljnjem delu.

F. Dvořak

GLASILO DELAVCEV
SOZD
ZDRUŽENIH PODJETIJ
STROJEGRADNJE

LJUBLJANA
TRG PREKOMORSKIH BRIGAD 1

AGROSTROJ — LJUBLJANA ● ATMOS — HOČE ● GOSTOL — NOVA GORICA ● HIDROMETAL — MENGEŠ ● INDOS — LJUBLJANA ● KLADIVAR — ŽIRI ● KOSTROJ — SL. KONJICE ● KOVIND — UNEC ● LITOSTROJ — LJUBLJANA ● METALNA — MARIBOR ● MLINOSTROJ — DOMŽALE ● PROJEKT — MARIBOR ● RIKO — RIBNICA ● STROJ — RADLJE OB DRAVI ● STT — TRBOVLJE

GLASILO DELAVCEV ZPS IZHAJA KOT POSEBNA PRILOGA ČASOPISA LITOSTROJ VSAKO ČETRTLETJE V 15.200 IZVODIH.

Ob sodelovanju skupnih služb ZPS ga urejajo: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva (061) 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštnina plačana v gotoviti — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Analiza poslovanja ZPS v prvem polletju 1978

Interno obvestilo ki je podlaga tej analizi, je izdelano na osnovi nove metodologije. Struktura podatkov je dokaj poenostavljena, predvsem na področju prihodkov in delov dohodka. Razloga za to poenostavitev sta predvsem večja preglednost in neenoten način knjiženja za posamezne rubrike v bilanci. Pri strukturi čistega dohodka sta še vedno nejasni poziciji »del čistega dohodka za izboljšanje materialne osnove dela« in »del čistega dohodka za poslovni sklad«. Pretežna večina delovnih organizacij je vpisala ostanek čistega dohodka za razširitev poslovanja v rubriko »poslovni sklad«.

Za izračun akumulacije sem upošteval, da je to metodološka nejasnost, ne pa dejansko stanje. Glede na ostale podatke pa mislim, da sredstva za razširitev materialne osnove dela ne bi bila veliko večja od prikazane številke. Povečanje obratnih sredstev je tako veliko, da je ves ostanek čistega dohodka potreben za pokrivanje teh sredstev. Ob polletju sta samo dve delovni organizaciji rezervirali sredstva za razširitev materialne osnove dela (Litostroj in Projekt) v skupni višini deset in pol milijonov dinarjev. V zvezi s podatki v »Internem obvestilu« lahko trdimo, da so podatki o poslanih ponudbah, naročilih, izvozu in uvozu bolj zanesljivi kot doslej. S pridržkom lahko ugotovimo, da je nerealiziranih naročil za približno štiri mesece. Če upoštevamo dobavne roke, ta sicer velika številka ni ohrabrujoča, saj kaže na veliko stopnjo rizika oziroma na razkorak med uveljavljenimi režimi prodaje in lastnostmi proizvodnje. Ta trditev se pokaže v nadaljevanju skozi pokazatelje, kot so obrat sredstev in povečanje zalog.

Razveseljiva ugotovitev je možna na osnovi podatkov o izvozu in uvozu. Devizna bilanca ZPS je močno pozitivna. Prebitek na konvertibilnem področju je tudi zelo visok (približno 80 milijonov din). Uvoz s konvertibilnega področja je zelo nizek in znaša 3 % celotnega prihodka. To kaže na izredno selekcijo artiklov, ki pridejo na listo uvoza.

Osnovni kazalci razvoja in pogojev gospodarjenja ZPS

(TABELA 1)

Za oceno letošnjih gibanj sem uporabil prikazani izbor kazalcev v primerjavi s povprečnimi letnimi vrednostmi v letu 1977 in primerjavo s povprečnimi letnimi rastmi v obdobju 1973—1977. Indeksi so izračunani smiselno glede na vsebino posameznega kazalca zato ker primerjamo polletne rezultate z letnimi. Naša poznana posebnost, da so rezultati v prvem polletju nekoliko slabši od povprečka leta, nam daje »pogum«, da lahko ocenimo poslovanje zelo pozitivno. Pri nobenem kazalcu ni padca, le za povprečnimi stopnjami rasti nekateri zaostajajo. Opaziti pa je pozitivno tendenco, da so stopnje rasti dohodka in akumulacije višje od povprečnih. Zaradi povečane stopnje zaposlenosti so nekoliko padli relativni kazalci, vendar ne bistveno. Povečana dohodkovna stopnja in povečana akumulativnost popolnoma izravnava povečano stopnjo angažiranih poslovnih sredstev. Rentabilnost je kljub temu višja kot lani za 10 %.

Tabela 1

OSNOVNI KAZALCI RAZVOJA IN POGOJEV GOSPODARJENJA ZPS

	Leto 1977 (v 1000 din	Povpreč. stop. rasti v % 73:77	I. polletje 1978 (v 1000 din)	INDEKS v % — 100
	1	2	3	4
1. Celotni prihodek	5.680.979	34,1	3.684.006	30
2. Celotni prihodek na delavca (v din)	493.398	29,3	297.842	21
3. Dohodek	1.855.022	38,2	1.292.885	39
4. Dohodek na delavca (v din)	161.110	33,3	104.526	30
5. Dohodkovna stopnja (3:1 × 100) v %	33	—	35	6
6. Akumulacija (poslov. sklad. + amort.)	313.069	43,0	226.844	45
7. Akumulacija na delavca v din	27.190	37,9	18.340	35
8. Akumulativnost (6:1 × 100) v %	5,5	—	6,2	13
9. Popr. uporab. osnov. sredstva	913.272	—	1.220.131	34
10. Popr. uporab. poslovna sredstva	3.739.862	—	4.736.445	27
11. Osnovna sred. na delavca (v din)	79.318	—	98.644	24
12. Poslovna sredstva na delavca v (din)	324.810	—	382.929	18
13. Rentabilnost (3:10 × 100) v parah/din	49,6	—	27,3	10
14. Podjetniška rent. (6:10 × 100) v parah/din	8,4	—	4,8	14
15. Neto osebni dohodki	731.647	28,8	453.519	24
16. Popr. mes. OD na delavca v din	5.295	24,2	6.111	15
17. Popr. štev. zaposlenih (na koncu meseca)	11.514	3,7	12.369	7

Izvrševanje plana

(TABELA ŠT. 2)

Doseženi rezultati, prikazani v dosedanjem opisu, dobijo večjo težo, če upoštevamo, da planske naloge v nekaterih delovnih organizacijah še niso dosežene. Kvalitetni premik je zaznaven tudi skozi primerjavo indeksov doseganja plana celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka. Ob upoštevanju, da je plan celotnega prihodka ZPS dosežen 100-odstotno, je preseganje plana dohodka za 5 % in preseganje plana čistega prihodka za 2 % zgleden uspeh. Iz internega glasila je tudi razvidno, da nobena delovna organizacija ni imela izgube. Doseganja plana akumulacije nisem prikazal zaradi velikih metodoloških razlik pri določanju planskih elementov akumulacije v odnosu do metodologije SDK. Ne glede na to lahko trdimo, da bo letni plan ZPS presežen. Pri tem seveda upoštevam dejstvo, da je druga polovica leta uspešnejša.

Tabela 2

IZPOLNJEVANJE PLANA — INDEKSI DOSEGANJA ZA I. POLLETJE 1978

Delovna organizacija	Celotni prihodek	Dohodek	Čisti dohodek
1. Agrostroj	103	119	99
2. Atmos	109	106	106
3. Gostol	76	84	85
4. Hidrometal	103	106	108
5. Indos	99	140	138
6. Kladivar	96	93	92
7. Kostroj	115	97	98
8. Kovind	127	116	109
9. Litostroj	106	99	93
10. Metalna	97	105	106
11. Mlinostroj	96	103	111
12. Projekt	109	127	121
13. Riko	122	106	112
14. Stroj	100	106	95
15. STT	109	117	112
Skupaj ZPS	100	105	102

Struktura dohodka

(TABELA ŠT. 3)

Za podajanje kakršnekoli ugotovitve si moramo ogledati enako tabelo za leto 1977. Opazen premik v delitvi dohodka je na področju osebnih dohodkov in v rubriki ostalo, ki zajema vse vrste prispevkov, davkov in drugih izdvajanj iz čistega dohodka (oz. iz poslovnega sklada). Pri nekaterih delovnih organizacijah se zopet pojavljajo znatnejši zneski povečane amortizacije, zato moramo upoštevati popravek v ru-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tudi na letošnjem jesenskem Zagrebškem velesejmu razstavljajo svoje proizvode nekatere delovne organizacije — članice ZPS. Pogled na zunanji del paviljona, kjer so razstavljeni: mobilno dvigalo ADM 6 Mp, razkladalci V 8 Mp, V 10 Mp, V 3,5 Mp in avtodvigalo AD 12,5 Mp — proizvodi Litostroja (Foto: J. Žlebnik)

Delo sindikata ZPS mora biti boljše

V petek, 15. septembra je bila v Trbovljah 25. seja koordinacijskega odbora sindikata ZPS. Prisostvovali so ji predstavniki vseh štirinajstih delovnih organizacij ZPS, ki jih je uvodoma pozdravil predsednik konference tovariš Milan Vidmar, nato pa predal besedo direktorju delovne organizacije STT Trbovlje tovarišu Janezu Srobotu.

Tovariš Srebot je prisotnim v nekaj besedah predstavil delovno organizacijo STT, ki bo naslednji mesec praznovala 30 let obstoja, obenem pa tudi že stoletnico svojih tradicij, ki so se razvile v majhni delavnici za popravilo rudarske opreme. Po drugi svetovni vojni je bila ta delavnica z okrog 220 zaposlenimi sestavni del Trboveljskega rudnika, 1952 leta pa je postala samostojna strojna tovarna. Z leti se je vedno bolj večala ter izpopolnjevala in uvajala nov proizvodni program. Tako je sedaj postala to sodobna strojna tovarna, ki ima v sklopu sedmih temeljnih organizacij zaposlenih 1950 delavcev.

V nadaljevanju seje so prisotni obravnavali pripombe na Statut SOZD ZPS in pripombe na samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih. Obravnava obeh samoupravnih aktov je bila v delovnih organizacijah ZPS dokaj različna, kljub temu pa je bilo precej pripomb, ki so jih člani potrdili. Glede na to, da s sprejemanjem teh aktov že kasnimo, je predsednik konference pozval člane na resnejši in doslednejši način izvajanja zadanih nalog.

Burno razpravo je izzvala tretja točka dnevnega reda, kjer so člani razpravljali o dokumentih za IX. kongres zveze sindikatov Slovenije. Večina sindikatov je o tem že razpravljala in podala svoje pripombe, le-te pa bo potrebno še zbrati in jih uskladiti. Potrebno pa bo še izpeljati razpravo tam, kjer je doslej niso. V razpravi se je izoblikovalo mnenje vseh prisotnih, da zbrane pripombe člani obravnavajo na naslednjem sestanku, ki bo še pred kongresom in jih posredujejo kongresu. Čeprav so delegati iz posameznih delovnih organizacij že izvoljeni, je v interesu konference sindikata ZPS, da na kongres pošlje svojega predstavnika, ki bo razpravljal v imenu sindikata ZPS. To je tudi najboljša pot, da se člane kongresa seznani s skupno problematiko vseh članic ZPS ter s problemi strojegradnje, o katerih je vsekakor potrebno razpravljati. V enaki meri pa je potrebno opozoriti tudi na vsakdanje, a nič manj pomembne probleme delavca, s katerimi se srečuje ob reševanju stanovanjske, rekreativne, kulturne, šolske in ostale problematike.

V nadaljevanju je tovariš August Laznik, predsednik športne komisije ZPS podal informacijo o poteku priprav na IV. športne igre ZPS ter več o samem tekmovanju. Člani športne komisije so pred tem že razpravljali tudi o nekaterih spremembah o tekmovanju. Glede na to, da so propozicije v nekaterih panogah za starejše igralce nesprejemljive, so člani sprejeli predlog, da se v veleslalomu za ženske odslej formirata dve starostni skupini, za moške pa štiri — s čimer se tudi starostna meja pomakne za pet let navzgor. Enako velja tudi za smučarske teke in kros, sistem za ekipno uvrstitev pa ostane isti. Ker postajata šport in rekreacija za vse delavce vedno pomembnejša, jima bo potrebno v vseh delovnih organizacijah posvečati več skrbi, obenem pa skrbeti tudi za strokovni kader.

Pod točko razno so člani razpravljali še o informaciji tovariša Lozeja iz delovne organizacije Gostol o letošnjem praznovanju ob »Danu metalaca«, ki bo 10. oktobra. Bili so skupnega mnenja, da je potrebno temu pomembnemu praznovanju tudi v Sloveniji in v okviru ZPS dati večji poudarek.

M. H.

S SEJE KOLEGIJSKEGA POSLOVODNEGA ORGANA

Osrednja točka dnevnega reda na seji kolegijskega poslovodnega organa je bila analiza trenutnega stanja pri izgradnji tovarne sladkorja Ormož. V tej izgradnji sodeluje tudi ZPS kot nosilec jugoslovanskega dela dobav opreme in montaže. Gradis je izvajalec gradbenih del, Slovin pa investitor, BMA pa dobavitelj tuje opreme. Tovariš Peter Hreščak, direktor delovne organizacije Projekt Maribor, je v svojem poročilu nakazal celotno problematiko, na katero nas je opozoril tudi izvršni svet SRS, ko je analiziral stanje. Odgovornost, katera se nanaša na SOZD ZPS, gotovo ni majhna, pa vendar je pri tem potrebno upoštevati vrsto dejavnikov, ki pogojujejo takšno stanje od dokumentacije, ki je prišla z zamudo, do raznih sprememb, tako pri dokumentaciji kot pri materialih, kar gotovo vpliva na izredno kratek rok.

Ponovna analiza stanja, ki je bila izvršena v Ormožu 30. avgusta ob prisotnosti vseh udeležencev s strani ZPS, potrjuje, da se zavedamo odgovornosti, tako po gospodarski kot po družbenopolitični plati.

F. P.

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

Odbor samoupravne delavske kontroe se je nasvoji prvi seji, ki je bila 16. junija 1978 v Ljubljani, konstituiral in izvolil za predsednika tovariša Mitjo Gorenca iz DO Agrostroj in namestnika tovariša Jerneja Jovana iz Strojne tovarne Trbovlje. Naloge, ki so pred njimi, gotovo niso majhne, pa tudi zavzetost članov odbora kaže na resen pristop k tej odgovorni funkciji kot sestavnemu delu samoupravljanja. Kako bodo uresničevali svoje naloge, je zapisano v poslovniku odbora samoupravne delavske kontrole, o katerem so že razpravljali na svoji drugi seji.

Uresničevanje socialističnega samoupravljanja je dobilo s sprejetjem nove ustave tudi novo pravno-ustavno podlago. Tako je v teh dokumentih posebno poudarjena funkcija SDK.

S sprejetjem ustave in v skladu z njo smo začeli uresničevati vlogo samoupravne delavske kontrole v vseh oblikah, kjer združujemo delo in sredstva.

Varovanje in uresničevanje samoupravnih pravic je dolžnost slehernega delavca v organizacijah združenega dela oziroma povsod tam, kjer združujejo delo in sredstva.

Samoupravne delavske kontrole in njenega idejnopolitičnega in ekonomskega namena pa do danes kljub prizadevanju nismo uresničili v celoti. Še vedno so prisotni primeri nasprotovanja načinu in namenu dela samoupravne delavske kontrole, kar nakazuje na stare težnje po tem, da naj se odnosi tako samoupravni kot družbenoekonomski ne bi spreminjali in dopolnjevali.

Odraz samoupravne delavske kontrole je v krepitvi delavčevega družbenoekonomskega položaja, v zagotavljanju delavčevih neodtujljivih pravic, v krepitvi delegatskih razmerij ter v upravljanju s sredstvi družbene reprodukcije v procesu združevanja dela in sredstev.

Zato moramo uveljavljanju samoupravne delavske kontrole posvetiti posebno pozornost na vseh ravneh našega delovanja, vse dotlej, dokler ne bo v celoti uresničena njena vsebina in metode njenega delovanja.

F. P.

Po delovni akciji na Vrheh, še posnetek ...

Še pomnite, tovariši!

Vsakoletno srečanje borcev delovne organizacije STT, ki ga organizira aktiv Zveze borcev, je bil tudi letos avgusta na partizanskih Vrheh. Takšna srečanja so vedno prijetna in koristna, beseda, ki teče na njih, pa obudi spomine na težka leta, na vse tiste tovariše, ki danes ne morejo uživati sadov, za katere so darovali svoja življenja.

Vsem prisotnim je spregovoril predsednik aktiva tovariš Božo Eberlinc. V svojih besedah je orisal delo njihovega aktiva, prizadevanja članov ZB v delovni organizaciji za hitrejši napredek, njihovo aktivnost v samoupravnih organih ter njihov prispevek v 30 letih obstoja STT, ki v oktobru praznuje svoj jubilej.

Domači kuharji so poskrbeli za okusen golaž, pa tudi cvička ni manjkalo. Vse to je popestril še trboveljski oktet in tudi prisotni smo pritegnili zraven.

Ob tem srečanju se je porodila ideja, da bi organizirali srečanje borcev vseh delovnih organizacij Združenih podjetij strojegradnje. Morebitne predloge sporočite na DSSS ZPS.

F. P.

Analiza poslovanja ZPS

(Nadaljevanje s 1. strani)

briki ostalo za 2 %. Tako ugotavljamo, da je delež osebnih dohodkov (bruto) v dohodku padel od 56 % lani na 50 % v prvem polletju 1978. Deleži sklada skupne porabe in za rezerve so ostali enaki. Izboljšal se je delež poslovnega sklada od 9 % lani na 10 % letos (ob upoštevanju povečane amortizacije je skupni delež 12 %). Primerjalno se je delež ostalih izdvajanj iz dohodka povečal za 5 točk, absolutno pa s popravkom za povečano amortizacijo znaša 28 % letos, lani pa 25 %. Te »skromne« 3 točke pomenijo za 56 % več sredstev kot lani ali 460 milijonov dinarjev za celo leto in 360 milijonov dinarjev letos za pol leta. Obremenitve se nezadržno povečujejo.

Gibanje zalog in obračanje sredstev

(TABELA Št. 4)

Kljub velikemu povečanju zalog v letošnjih šestih mesecih in temu ustrezno povečanje angažiranih sredstev se je obračanje nekoliko povečalo, in sicer od lanskih 2,01 na 2,10 letos. Ta rezultat (ki je posledica večje rasti celotnega prihodka) ne opravičuje nezadržnega povečanja zalog. Le-te so se po stanju 30. 6. 1978 povzpele že na 1,9 milijarde dinarjev, to je za celih 200 milijonov dinarjev v šestih mesecih. Največje stopnje povečanja imajo Hidrometal, Kladivar, Mlinostroj, Riko in STT. Ob upoštevanju vrednotenja teh zalog po »direktnih stroških« s povprečnim koeficientom 0,7 predstavljajo zaloge 3/4 celotnega prihodka.

Zaključek

Poslovanje v letošnjem prvem polletje je uspešneje kot povprečno v lanskem letu. Stopnje rasti dohodka in akumulacije niso v nesorazmerju z rastjo osebnih dohodkov. Od tega odstopa vsakovrstna družbena in splošna poraba, ki se kaže v izrednem porastu davkov in prispevkov pa tudi vseh vrst posojil iz čistega dohodka. Absolutno gledano je dosežena akumulativnost (6,2 %) še vedno premajhna za pokrivanje potreb po enostavni in razširjeni reprodukciji (vključno povečanje obratnega kapitala).

Na področju sredstev se stanje slabša. Nekoliko se je izboljšalo obračanje, vendar so absolutni kazalci zaskrbljujoči. Če se situacija na tem področju v drugem polletju bistveno ne popravi, bo nelikvidnost tista, ki nam bo pokvarila vse dosežene uspehe v prvem polletju.

Alojz PANKER

Tabela 3

STRUKTURA DOHODKA V I. POLLETJU 1978

Naziv delovne organizacije	Del dohodka v % za: bruto osebne dohodke	poslovni sklad	sklad skupne porabe	rezerve	ostalo
1. Agrostroj	35	18	5	3	39
2. Atmos	57	8	10	2	23
3. Gostol	51	7	11	2	29
4. Hidrometal	38	36	4	3	19
5. Indos	36	32	6	3	23
6. Kladivar	55	19	4	2	20
7. Kostroj	61	4	5	2	28
8. Kovind	62	7	7	3	21
9. Litostroj	53	4	10	2	31
10. Metalna	49	15	9	2	25
11. Mlinostroj	55	19	7	2	17
12. Projekt	45	18	8	4	25
13. Riko	63	3	8	3	23
14. Stroj	69	—	2	2	21
15. STT	52	2	6	2	38
Skupaj ZPS	50	10	8	2	30

Tabela 4

GIBANJE ZALOG IN OBRAČANJE SREDSTEV

(mat. + nedovršena proiz. + gotovi izdelki + blago)

(CP: popr. upor. obratna sredstva)

Naziv delovne organizacije	Zaloge v 100 din: 31. 12. 1977	30. 6. 1978	Indeks	Letno obračanje sredstev: 1977	I. polletje 1978
	(1)	(2)	(3) = 2:1 × 100	(4)	(5)
1. Agrostroj	107.962	111.795	104	2,09	1,60
2. Atmos	39.996	39.432	99	2,19	2,67
3. Gostol	157.658	183.202	116	1,31	1,45
4. Hidrometal	9.366	13.421	143	1,60	1,83
5. Indos	88.106	101.514	115	2,98	3,40
6. Kladivar	18.599	23.731	128	1,74	2,51
7. Kostroj	—	46.490	—	—	5,01
8. Kovind	3.632	2.975	82	1,88	2,37
9. Litostroj	686.113	659.092	96	1,45	2,68
10. Metalna	330.539	385.438	117	1,82	1,73
11. Mlinostroj	16.728	23.575	141	2,37	1,31
12. Projekt	195	261	134	1,14	2,57
13. Riko	49.717	62.011	125	3,18	3,27
14. Stroj	15.096	15.707	104	2,11	2,17
15. STT	185.828	246.463	133	3,15	2,05
Skupaj ZPS	1.709.175	1.915.107	112	2,01	2,10

26. JUNIJA 1978 SO V KOSTROJU Z REFERENDUMOM IZGLASOVALI SKLEP O ZDRUŽITVI V ZPS LJUBLJANA.

KOSTROJ – NOV ČLAN ZPS

Ta odločitev izraža želje kolektiva, da v sklopu ZPS najde boljšo perspektivo v usklajenosti proizvodnih programov in načrtovanju nadaljnjega razvoja. Da je to tako, potrjujejo tudi rezultati glasovanja na referendumu, saj je za združitev glasovalo 93,9 % vseh, ki so se glasovanja udeležili, udeležba na referendumu pa je bila 93,3 % vseh zaposlenih.

Prvi začetki delovne organizacije Kostroj segajo že v leta neposredno po osvoboditvi, ko je bila v okviru tovarne usnja KONUS v Slovenskih Konjicah ustanovljena močnejša mehanična delavnica za popravila usnjarskih strojev. Ta delavnica je prerasla v »Usnjarski remont«, ki se je leta 1952 osamosvojil v samostojno podjetje za popravila in izdelavo novih strojev in naprav za usnjarsko industrijoč Prva leta po osamosvojitvi so bili proizvodni prostori v okviru delavnic nekdanjega remonta v Konusu, s pridnostjo in požrtvovalnim delom pa si je kolektiv leta 1964 zgradil nove proizvodne prostore.

Kostroj se je tehnično in kadrovsko usposobil za proizvodnjo celotnega izbora usnjarske opreme. To mu je tudi omogočilo, da se je s svojimi proizvodi vključil na zunanja tržišča dežel v razvoju in zgradil dve usnjarni v Sudanu, eno v Alžiriji, izdelal opremo za usnjarno v Indiji in za usnjarno v Jordaniji, s posameznimi proizvodi pa je Kostroj prisoten na tržiščih Poljske, Čehoslovaške, Madžarske, Bolgarije, Albanije, Kitajske, Kube, Nigerije in drugod.

Za leti 1977 in 1978 pa je sprejel pomembno in odgovorno nalogo pri opremljanju dveh usnjarskih tovarn v Sovjetski zvezi in ene tovarne v Somaliji.

V KOSTROJU smo sprejeli sklep o združitvi v SOZD ZPS

Poleg te proizvodnje je Kostroj v letih 1972—1974 zgradil Tovarno plastičnih izdelkov. Proizvodi te tovarne so namenjeni predvsem gradbeništvu (okna, vrata, pregradne stene, navojnice itd.) in sicer za individualno stanovanjsko gradnjo ter gradnjo športnih in drugih gospodarskih objektov, izdelujemo pa tudi druge plastične izdelke, npr. stebre za cestno signalizacijo ter elemente za opremo nasadov in vinogradov.

Število zaposlenih je naraslo od 60 delavcev ob ustanovitvi na današnjih 290. Za leto 1978 imajo načrtovano realizacijo 160 milijonov dinarjev.

Kot mnoge druge delovne organizacije se je tudi Kostroj leta 1974 samoupravno organiziral v skladu z načeli ustave ter ustanovil dve temeljni organizaciji združenega dela, in sicer:

TOZD Tovarna strojev in TOZD Tovarna plastičnih izdelkov, na ravni delovne organizacije pa delovno skupnost skupnih služb.

Kostroj pa misli tudi na jutrišnji dan in na naloge, ki se ponujajo na domačem in zunanjih tržiščih ter si prizadeva, da bi rezultate svojega dela čim bolj oplemenitil. Te možnosti pa vidi v nadaljnjem povezovanju v okviru ZPS, v okviru močnejšega združenja. Pod geslom »V množici in slogi je moč« je potekalo tudi glasovanje na referendumu, ki je potrdil, da se delovni ljudje Kostroja zavedajo pomena združevanja dela v širšem gospodarskem prostoru.

Proslava ob 30-letnici Indosa

INDOS — KREPAK TRIDESETLETNIK

Na industrijskem območju Most ali točneje v kotu ob Letališki in Kajuhovi cesti je utesnjena med Kurivom, Tehniko, Gradisom in Javnimi skladišči delovna organizacija INDOS, ki je prve dni v septembru praznovala 30-letnico svojega uspešnega dela.

Začetki današnje tovarne, ki je v državi največji proizvajalec sodobnih, za hiter in rentabilen talni transport nepogrešljivih strojev — viličarjev, segajo tja v leto 1948, ko je iz dveh nacionaliziranih zasebnih obrtnih delavnic nastalo Mestno strojno podjetje na Dolenjski cesti.

Le-to je sprva nadaljevalo prejšnjo dejavnost (izdelava in popravilo strojev za mlinsko industrijo), nato pa v letu 1951 prešlo na remont in popravilo strojev vseh panog lokalne industrije. S pridobitvijo še dveh manjših obratov (mehanične in livarske smeri) je podjetje dobilo osnovo za preusmeritev v proizvodnjo obdelovalnih strojev, mostovnih dvigal in se leta 1954 preimenovalo v INDOS — industrija obdelovalnih strojev.

V začetku leta 1955 se je podjetje preselilo v sicer najete, vendar mnogo večje prostore ob Industrijski cesti — INDOS je tako postal Moščan. Prav v tem letu je bil v tovarni izdelan prototip prvega jugoslovanskega viličarja z nosilnostjo 500 kp, katerega je poganjal dvotaktni 50 cm³ motor TMZ. Ta viličar sicer ni prišel v redno proizvodnjo, vendar je bil to izjemen in obenem prelomni dogodek v življenju in delu tovarne: INDOS je končno našel svoj »izdelek bodočnosti«.

Že naslednje leto je stekla redna proizvodnja prvih elektroviličarjev, leto kasneje pa viličarjev z dieselskimi motorji. Razvoj obeh vrst viličarjev je potekal vzporedno, predvsem pa kot rezultat dela in prizadevanj lastne razvojne službe in strokovnjakov v proizvodnji. Program viličarjev tako po nosilnosti, kot po specialnih izvedbah priključkov glede na namen uporabe, je bil iz leta v leto obširnejši.

Zahteve tržišča po viličarjih so tako naraščale, da je bilo podjetje spričo omejenih proizvodnih, prostorskih in kadrovskih pogojev prisiljeno postopno opustiti proizvodnjo vrtalnih strojev, ekscenterskih in hidravličnih stiskalnic. Vse zmogljivosti je posvetilo izključno le še viličarjem in opremi na njih ter se specializiralo samo za tovrstni talni transport. Ta pot se je kmalu izkazala za pravilno, saj proizvodni plan in realizacija naglo rasteta iz leta v leto, istočasno s tem pa tudi potreba po razširitvi prostorov, po novih modernejših strojih in ne nazadnje tudi po novih kadrih.

V zadnjih 15 letih je podjetje zaradi vse večje proizvodnje zgradilo vrsto novih objektov, istočasno pa organiziralo močno servisno službo, ki je pogoj, da so uporabniki viličarjev po vsej Jugoslaviji zadovoljni. Proizvodnja viličarjev je v 15 letih narasla skoraj desetkrat od 185 v letu 1963 na 1440 viličarjev v letu 1977. Skupno je v jugoslovanskih organizacijah združenega dela že preko 11.000 viličarjev z napisom INDOS.

V letu 1948 je 25 zaposlenih ustvarilo približno 4 stare milijone realizacije, letos pa se bo ustvarjeni celotni prihodek 400 zaposlenih približal 550 novim milijonom ali 55 milijardam starih dinarjev.

Tudi danes predstavlja velik problem za Indos pomanjkanje izdelovalnih zmogljivosti in prostorov. Zato je bil letos izdelan investicijski program, ki predvideva razširitev zmogljivosti in povečanje proizvodnje, ki jo tržišče zahteva od nas.

Tako stopa INDOS v svoje enaintrideseto leto ves mladosten, poln novih načrtov in želja. Pred kolektivom stoje nove naloge, tem pa bo lahko kos le s skrajnim prizadevanjem in izvrševanjem vseh dolžnosti, ki nam jih nalaga naša samoupravna družba.

Ivan Lukančič INDOS

Svečana proslava 30-letnice delovne organizacije INDOS je bila v soboto 2. septembra v montažni hali, kjer se je zbral celoten 400-članski kolektiv. Poleg članov delovne organizacije so bili prisotni tudi vabljeni predstavniki ostalih članic ZPS ter občinski in mestni družbenopolitični delavci.

Slavnostno poročilo ob jubileju je podal predsednik delavskega sveta tovariš Dežman, navzoči pa so z burnim aplavzom pozdravili vzpodbudne besede in čestitke tovariša Jožeta Marolta, predsednika konference sindikata mesta Ljubljane. V kulturnem programu je sodeloval Koroški oktet, papirniški pihalni orkester iz Vevč, domača recitatorska skupinica in otroci osnovne šole Dolsko, nad katero ima INDOS že dolga leta patronat. — Predsednik OO sindikata tovariš Rovanšek je podaril kolektivu lično izdelan miniaturni viličar, ki ga je izdelal sam, prevzel pa direktor tovariš Avsec.

Na proslavi je po sklepu delavskega sveta Indosa 34 delavcev prejelo pismeno spominsko priznanje za dolgoletno zvestobo delovni organizaciji. Podelili so še 13 bronastih, 12 srebrnih in 8 zlatih znakov INDOSA za vestno delo in sodelovanje v samoupravnih organih in na družbenopolitičnem področju. Zlato značko je prejel tudi nekdanji član kolektiva in direktor tovariš Kogovšek — oče prvega viličarja.

Slavje se je nadaljevalo nato s svečanim kosilom v festivalni dvorani. Ob prazniku kolektiva je izšla tudi praznična številka tovarniškega glasila »INDOS«.

Ivan Lukančič

Obiskali bomo Čebine

Po zadnjem skupnem dogovoru koordinacijskega odbora ZSMS SOZD ZPS smo sklenili, da bo naslednje srečanje v Trbovljah. Ta predlog je bil sprejet, saj želimo mladi iz Strojne tovarne v Trbovljah seznaniti preko koordinacijskega odbora tudi ostale člane ZSM z našo delovno organizacijo, ki te dni praznuje 30 let obstoja.

29. septembra se bomo zbrali v STT v Trbovljah, kjer vam bomo predstavili delovno organizacijo v njenih 30. letih obstoja, ter delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ter si ogledali proizvodne programe.

Drugi del obiska v Trbovljah bomo preživeli tako:

Najprej si bomo ogledali spomenik žrtvam spopada z ORJUNO leta 1924. Ta spomenik stoji ob naši poti na Čebine ali točneje pri Delavskem domu. Ta spopad sodi prav gotovo med najpomembnejše dogodke v zgodovini delavskega gibanja in Komunistične partije med vojnama...

Pot bomo nadaljevali skozi Trbovlje do Barličeve domačije na Čebinah. Legendarne Čebine so dobile svoj pečat v noči s 17. na 18. april 1937 — prav gotovo bo to za marsikoga enkratna priložnost, da si ogleda ta kraj z zgodovinskim obeležjem.

Pot nas bo vodila mimo doma borcev na Vrheh nazaj v dolino pa čez Savo v Lontovž. Tu bomo spregovorili o dogodkih iz leta 1937, ko je bilo v tej vasici posvetovanje pokrajinske konference SKOJ za Slovenijo.

Obenem bi se seznanili še z zgodovinsko nočjo s 17. na 18 april 1937, ko je bil na Čebinah v Barličevi domačiji ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije, s krvavimi dogodki leta 1924, pa z julijem 1937, ko je bilo v Lontovžu pod Kumom posvetovanje pokrajinske konference SKOJ za Slovenijo. Beseda bo prav gotovo stekla tudi o bližnjem kongresu ZSMS. Na ta način želimo mladi v STT prispevati svoj delež k predkongresni dejavnosti, istočasno pa počastiti tudi jubilej naše delovne organizacije.

V neposredni bližini pa ima STT svoj počitniški dom, kjer bomo prebili ostali del popoldneva ter se dogovarjali o še tesnejšem povezovanju mladih v ZPS, o predkongresni dejavnosti ter pripravi nadaljnjega programa našega dela.

Srečno!

Danijel Amon

Mladina ob 30-letnici Indosa

KOORDINACIJSKI ODBOR SOZD ZPS JE IMEL V PROSTORIH INDOSA SLAVNOSTNO SEJO OB 30-LETNICI TE DELOVNE ORGANIZACIJE.

Po uvodnih besedah predsednika koordinacijskega odbora je besedo povzel tovariš Alojz Grošelj, član te delovne organizacije, in nam v nekaj stavkih orisal razvojno pot v tridesetih letih njenega obstoja.

Zgodovina Indosa je precej pisana, nastal je iz dveh zasebnih obrtnih delavnic, ki sta bili v tistem času nacionalizirani. Začetek je bil skromen, delovnih sredstev skoraj ni bilo, vsega skupaj pa je bilo zaposlenih 25 delavcev. Proizvodni program je v začetku slonel na proizvodnji mlinskih strojev, kasneje pa se je dopolnjeval in tako je Indos danes največji proizvajalec viličarjev v Jugoslaviji. Tudi na področju samoupravnega organiziranja so dosegli že veliko, in so še vedno enovita delovna organizacija. Odločili so se, da se še tesneje povezujejo, tako proizvodno kot tudi po samoupravni plati v okviru SOZD ZPS. To ne pomeni, da se žele zapirati, saj je gotovo v njihovo dobro, da se povezujejo tudi z ostalimi jugoslovanskimi izdelovalci viličarjev. Prav v tem obdobju je kolektiv pred veliko odločitvijo, za katero se zavestno odloča. Povečati nameravajo proizvodnjo za še enkrat toliko, kolikor so jo danes zmožni realizirati (1700 viličarjev).

Besede, ki so bile izrečene o delu ZSMS v Indosu, so bile pohvalne. V vsaki delovni organizaciji oziroma osnovni organizaciji zveze socialistične mladine si želimo takšno aktivnost, o kakršni smo se lahko pozneje prepričali na njihovi proslavi.

Po seji smo si ogledali prostore, v katerih ustvarjajo delavci Indosa, ob koncu našega obiska pa se je tovariš Markovič zahvalil za sprejem ter zaželel vsem zaposlenim v Indosu v imenu koordinacijskega odbora ZSMS SOZD ZPS ob njihovi 30-letnici iskrene čestitke ter še mnogo delovnih uspehov pri njihovem nadaljnjem delu.

F. P.

V TRBOVLJAH, SIMPATIČNEM ZASAVSKEM MESTU, SO SE 15. IN 16. SEPTEMBRA ODVIJALE ŽE IV. ŠPORTNE IGRE ZPS. POKROVITELJ TEKMOVANJA JE BILA STROJNA TOVARNA TRBOVLJE, KI LETOS PRAZNUJE TRIDESETO OBLETNICO OBSTOJA IN STO LET TRADICIJE.

Delovna organizacija STT je bila letos tudi že organizator zimskih športnih iger, prireditev dveh tako množičnih organizacij pa je vsekakor ena izmed dostojnih oblik proslavitve tako pomembnih jubilejev.

Športne igre, ki so trajale dva dni, so se pravzaprav začele že v petek dopoldne, s sejo koordinacijskega odbora sindikata, popoldne pa so se že začela tekmovanja v balinanju in kegljanju.

Uraden začetek tekmovanja je bil naslednjega dne. Tekmovalci in predstavniki delovnih organizacij ZPS so v slavnostni povorki krenili izpred Strojnih tovarn, kjer jih je na igrišču športnega društva Rudar pozdravil predsednik prireditvenega odbora Leopold Kovačič. Po kratkem nagovoru, ki ga je zaključil z željo, da bi srečanje kar najbolje uspelo, so se športne igre začele.

Tekmovalci so tekmovali v naslednjih športnih panogah: balinanje, kegljanje, mali nogomet, namizni tenis, streljanje in šah. Le v kegljanju in streljanju so sodelovale tudi ženske ekipe. Sama organizacija je izvrstno stekla. Tekmovalci, ki jih je kaj hitro prevzela tekmovalna mrzlica, so takoj po končanih bojih odhiteli na druga tekmovalna mesta in zavzeto bodrili svoje soigralce. Velja omeniti, da tekmovalnih mest ni bilo težko najti, saj so bila zelo dobro označena, pa tudi kolikor se je dalo skupaj. Kmalu so se že pokazali prvi rezultati, končna uvrstitev pa je bila znana šele na koncu.

Športniki so se v slavnostnem sprevodu napotili skozi mesto na športna igrišča

Pri balinanju je šlo za centimetre in milimetre

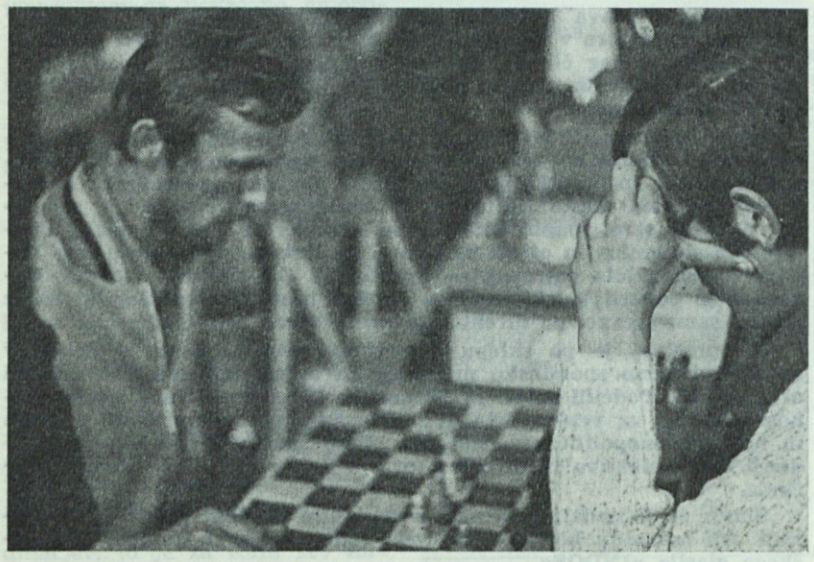

Na črno-belih poljih se je pomerilo 13 ekip (Foto: Tone Mišvelj)

UVRSTITVE SO BILE NASLEDNJE:

Balinanje:
1. mesto: INDOS
2. mesto: STT
3. mesto: Kladivar

Tekmovanje v balinanju je steklo na štirih baliniščih, tekmovalo pa je 11 ekip.

Kegljanje — moški:
1. mesto: Litostroj
2. mesto: STT
3. mesto: Gostol

V moških ekipah je nastopalo po 6 tekmovalcev, vsak tekmovalec je nastopil na dveh stezah po 50 lučajev mešano. Tekmovalo je 13 ekip po izžrebanem vrstnem redu.

Kegljanje — ženske:
1. mesto: STT
2. mesto: Riko
3. mesto: Metalna

Vsaka ženska ekipa je imela na razpolago tri steze po izžrebanem vrstnem redu. Posameznice so imele 50 lučajev mešano, tekmovalo pa je 10 ekip. Moške in ženske ekipe so tekmovale na kegljišču KK Rudar.

Mali nogomet:
1. mesto: STT
2. mesto: Gostol
3. mesto: Atmos

V malem nogometu, ki je bilo na igrišču ŠD Rudar, je tekmovalo 14 ekip.

Namizni tenis:
1. mesto: Litostroj
2. mesto: Metalna
3. mesto: Agrostroj

V dvorani TVD Partizan je tekmovalo 12 ekip.

Streljanje — ženske:
1. mesto: STT
2. mesto: Metalna
3. mesto: Agrostroj

Streljanje — moški:
1. mesto: STT
2. mesto: Litostroj
3. mesto: Gostol

Tekmovanja v streljanju so bila le »streljaj« stran od ostalih objektov, sodelovalo pa je 10 ženskih in 13 moških ekip.

Šah:
1. mesto: Litostroj
2. mesto: STT
3. mesto: Metalna

V šahu je tekmovalo 13 ekip.

REZULTATI KONČNIH EKIPNIH UVRSTITEV PA SO BILI NASLEDNJI:

1. mesto: STT (s skupno 100 točkami).
2. mesto: Metalna (s skupno 8 točkami).
3. mesto: Litostroj (s skupno 87 točkami).

in ostali:

Gostol (84 točk), Indos (67 točk), Atmos in Riko (60 točk), Agrostroj (59 točk), Mlinostroj (55 točk), Kladivar (51 točk), Stroj (41 točk), Projekt (17 točk), Hidrometal (16 točk) in Kovind (12 točk).

Tekmovanja, ki jih je oba dneva spremljalo lepo vreme, so bila zaključena okrog dveh popoldne, dve uri kasneje pa je že bila slavnostna podelitev priznanj. Najbolj so ga bili seveda veseli Trboveljčani, ki so kot pokrovitelj tekmovanja sedaj že drugič obdržali prvo mesto. Drugo mesto je le za las ušlo Litostrojčanom, priborili pa so si ga Mariborčani, ki so imeli precej izenačene ekipe. Vse to pa ni motilo veselo razpoloženih tekmovalcev, ki se jim je ob zaključku zahvalil in jim čestital direktor delovne organizacije STT tovariš Janez Srobot, ki jih je tudi pozval, da se udeležijo družabnega srečanja v prostorih hotela »Rudar«. Z veselim rajanjem se je športno tekmovanje v gostoljubnih Trbovljah končalo.

M. H.

DEPONIJA PREMOGA PRI TERMOELEKTRARNAH

Čim večja avtomatizacija — to je značilnost razvoja zadnjih let na področju opreme za manipuliranje s sipkimi materiali. Uporaba kombiniranega rotacijskega bagra za prekladanje premoga predstavlja eno od teh smeri razvoja in korak naprej k racionalizaciji transporta na deponijah pri termoelektrarnah.

Obratovanje termoelektrarne zahteva vedno bolj kontinuiran delovni proces. To se kaže posebno v zadnjem času, ko povečane zahteve po električni energiji narekujejo večje propustne kapacitete in s tem večje dimenzije strojev. Vse to pa ima za posledico tudi večje obratovalne hitrosti in večje dimenzije deponij.

To smer v razvoju na področju deponijske mehanizacije so pred leti uvideli tudi strokovnjaki Strojne tovarne Trbovlje. Sad njihovih prizadevanj je kombiniran rotacijski bager za deponijo premoga termoelektrarne Šoštanj IV, ki so ga izdelali v STT s sodelovanjem tujega partnerja.

Stroj je dimenzioniran za razkladalno kapaciteto 800 t/h in nakladalno kapaciteto 500 t/h in obratuje na tračnicah. Maksimalna višina odvzemanja materiala z deponije znaša 10 m, dolžina celotne deponije pa je 600 m.

Kombiniran rotacijski bager na deponiji v Šoštanju sestoji iz podvozja z obratovalom za voženje z 12 tekalnimi kolesi, od katerih jih je 6 pogonskih. Zaradi relativne neravnosti terena je sistem podpiranja izveden kot »sistem trikotnik« s fiksno in gibljivo oporo.

Celoten gornji del rotacijskega bagra leži na centralnem dvorednem krogličnem ležaju, katerega zunanji obroč je obenem zobati venec. Ležaj sistema Rothe Erde z varovanjem proti preobremenitvi maže posebna mazalna črpalka s tremi razdelilci maziva, ki avtomatično dostavljajo mazivo mazalnim mestom.

Gibanje zgornjega dela bagra je omejeno na območje ± 105° z ozirom na odmetalni voziček, gledano v smeri vožnje naprave.

Ročica bagra dolžine 25 m s korčastim kolesom in reverzirnim transporterjem, oporni jambor ter nosilec protiuteži z balastom tvorijo tako imenovani dvoramni vzvod, ki je pri določeni obremenitvi in položaju v ravnotežju.

Dviganje in spuščanje ročice opravljata dva diferencialna cilindra, ki ju s potrebno količino olja oskrbuje hidravlični agregat s krožno črpalko.

Brezkomorno korčasto kolo premera D = 4,4 m je opremljeno z osmimi korci, ki imajo na robovih privarjene nože iz odpornega jekla z zamenljivimi zobmi. Obratovalo za vrtenje ročice je iz dveh pogonov, ki sta nameščena na nadvozju stroja. Pogon sestoji iz elektromotorja na istosmerni tok z možnostjo brezstopenjske regulacije števila vrtljajev, varnostne sklopke in tristopenjskega reduktorja. Spremembo števila obratov obeh elektromotorjev regulira posebna elektronska naprava s šestimi thyristorji, ki delujejo v štirikvadratnem območju.

Vezni transporter s podnožjem za elektroopremo se nahaja med samim strojem in odmetalnim vozičkom, na katerem je nameščen delilec toka materiala. Z delilcem je možno preusmerjati tok premoga ali naravnost v elektrarno ali pa naravnost na deponijo.

Skupna teža naprave je 250 tisoč kg, pri čemer odpade na balast 60.000 kg.

Pravkar opisani rotacijski bager predstavlja glede dimenzij in kapacitet strojnega parka za STT zgornjo mejo. Za večje enote, kot jih zahteva recimo nova termoelektrarna »Drmno« v Kostolcu, je zato ZPS prevzel nalogo koordinacije med posameznimi delovnimi organizacijami, ki imajo možnosti in interes, da sodelujejo pri kompleksnih objektih opreme za transport premoga. Tukaj imamo v mislih poleg STT še Metalno iz Maribora in Litostroj iz Ljubljane.

Omenimo naj, da so se strokovnjaki ZPS pri projektiranju in določanju tehničnih parametrov za stroj v Kostolcu opirali na domače konstrukcijske zmogljivosti in izkušnje pri izdelavi. To velja tudi za vse ostale naprave in objekte, ki so trenutno v obdelavi. Tukaj se nam sama po sebi vsiljuje misel, da moramo razvojno delo in tržni nastop pri teh objektih, ki združujejo strojniško in tehnološko stroko, obravnavati v tandemu. To je osnovna značilnost moderne strojegradnje in edina možna varianta uspešnega skupnega nastopa ZPS pri investitorjih.

Sodoben transport premoga na deponijah je tehnološka celota, v kateri mora biti vgrajena oprema med seboj dosledno usklajena. Ker je učinkovitost investicije odvisna od pravilnega delovanja vsakega posameznega dela, je povsem razumljivo, da lahko le ZPS kot nosilec posla v celoti zajamči brezhibno delovanje celote. ZPS igra torej v skladu s samoupravnim sporazumom glede zadev skupnega interesa pri kompleksnih objektih glavno vlogo in je poklican, da neposredno nastopi pri investitorju, pri čemer obdrži v svojih rokah celoten proces izgradnje vse od zamisli do končne predaje v obratovanje.

Zaključujemo ta zapis v prepričanju, da je tak nastop ZPS edino pravilen in da delovne organizacije nimajo izgledov za uspeh.

Branko Radoševič, dipl. ing.

OB X. KONGRESU ZSMS

Oktobra bo v Novi Gorici X. kongres ZSMS. V vseh OO ZSMS po posameznih delovnih organizacijah SOZD ZPS smo analizirali kongresne dokumente kakor tudi svoje akcijske programe in verjetno vsi prišli do podobnih zaključkov, da v svojih akcijskih programih nimamo zajete nikakršne povezave med svojo OO ZSMS in drugimi OO ZSMS v sestavi SOZD ZPS.

To pomanjkljivost moramo čimprej odpraviti. Zato smo na prvem posvetovalnem sestanku predsednikov OO ZSMS in KS vzpostavili povezovanje in usklajevanje določenih skupnih nalog in akcij pa tudi usklajevanje naših akcij v ZK in OOS v SOZD.

Ta povezava sloni na že znanih nalogah ZSMS kot družbenopolitični organizaciji mladih ter na kongresnih dokumentih ZK in osnutkih X. kongresa ZSMS.

Aktivno udejstvovanje pri izgradnji samoupravne socialistične družbe in idejnopolitično ter akcijsko enotnost mlade generacije bomo na nivoju SOZD dosegli z boljšim obveščanjem mladine o dogajanjih tako na družbenopolitičnem kot na poslovnotehničnem področju, z organiziranjem izobraževalnih seminarjev, večkratnih stikih mladih iz vseh delovnih organizacij npr. raznih športnih tekmovanjih, delovnih akcijah, kulturno-zabavnih prireditvah itd.

Poleg tega morajo biti mladi aktivni pri:

razvijanju samoupravnih odnosov, uveljavljanju zakona o združenem delu,

reševanju socialnega in materialnega položaja mladih, reševanju problemov s področja dohodkovnih odnosov in pri načrtovanju kadrovske politike.

Kongresni dokumenti ter izvajanje sklepov kongresa so naše prihodnje obveze, da postanemo še učinkovitejši pri našem nadaljnjem delu.

Bojan Markovič

Dobili smo aparat za kvantometrijo

V soboto, 2. septembra je bila v novih prostorih laboratorija demonstracija novega aparata — kvantometra, ki ga bomo uporabljali za spektralno analizo jeklene in sive litine. Tovarišica Alenka Gogala, vodja oddelka za kvantometrijo je predstavila delovanje novega aparata ter povedala nekaj besed o prednostih in kaj pomeni nova pridobitev za našo tovarno.

Tovarišica Gogala je diplomiran inženir kemije, njena ožja usmeritev pa je prav spektrometrija. V Litostroju je zaposlena eno leto, prej pa je delala že v kemijskem laboratoriju v rudniku bakra v Boru in na kemijskem inštitutu Borisa Kidriča v Ljubljani.

Nov stroj pa seveda zahteva tudi strokovnjake, ki bodo znali z njim upravljati. Zato je tovarišica Gogala spomladi organizirala in sama vodila specialni tečaj za delo na kvantometru, ki se ga je udeležilo 18 slušateljev — laborantov in tehnikov. Za tečaj, ki je trajal tri mesece po eno uro na dan, je tudi pripravila precej zajetne skripte z naslovom »Uvod v kvantometrijo s kvantometrom ARL 33000«.

KVANTOMETRIJSKA KONTROLA KEMIČNE SESTAVE MATERIALOV

Za usmeritev sodobnega sveta so značilna gesla: hitreje, ceneje, kvalitetneje. Tej usmeritvi se ne moremo izogniti, ko prodajamo naše izdelke bodisi doma ali na tujem. Razvoj sodobne tehnologije pač omogoča v vedno večji meri izpolnjevanje vedno zahtevnejših kupčevih želja. Kdor tem željam ne zmore ustreči je v nevarnosti, da bo ostal ob strani, pozabljen od kupcev.

Naš novi kvantometer je sredstvo, ki nam bo pomagalo zadovoljevati kupčeve želje, ne da bi nas to stalo preveč truda in denarja. Od treh, zgoraj omenjenih gesel, je pri kvantometru poudarek na zadnjem, tj. »delati kvalitetneje«. To velja še zlasti, če upoštevamo, da tudi »hitreje« pomeni predvsem kvalitetneje, kajti ob izdelavi šarže se neznansko mudi, da bi zvedeli za dogajanja v peči. Samo, če dobimo dovolj hitro podatek o sestavah, je še mogoče ukrepati med talenjem in tako izboljšati kvaliteto. Z dosedanjimi klasičnimi, mokrimi metodami tega nismo mogli zagotoviti v zadostnem obsegu in dovolj hitro.

Kvantometer ni nekakšen »krik mode« z vprašljivo uporabnostjo. To ni inštrument, katerega delovanje in smotrnost bi bilo treba šele preverjati in študirati. Te študije so dokončno opravili že mnogo let pred nami v tujini, saj tam uporabljajo kvantometre v redni proizvodnji že okrog 20 let. Tudi v Jugoslaviji nismo ravno med prvimi, saj imajo Slovenske železarne kvantometre tudi že okrog 15 let; s kvantometri pa je bilo poleg železarn, opremljenih že pred nami, več jugoslovanskih livarn. Če bi še dalj čakali z nabavo, ne bi vzdržali koraka vštric z drugimi v kvaliteti izdelave šarž.

Kaj je pravzaprav kvantometer in kako deluje

Kvantometer deluje na davno znanem principu razklona emisijskega žarčenja, ki nastaja pri preskoku električne iskre z elektrode na preizkušani vzorec materiala. Žarčenje se z uklonskimi mrežicami razstavlja v spekter, v katerem pomeni **položaj** spektralnih črt **vrsto** elementa, **jakost** posamezne spektralne črte pa **količino** tega elementa. Postopek določanja vrst in količin elementov v spektru, imenujemo spektralna analiza; naprave za izvajanje spektralne analize pa imenujemo spektroskope, spektrometre ali spektrografe.

Kvantometer je avtomatiziran spektroskopski inštrument z obsežno in precizno elektronsko avtomatiko. S pomočjo fotocelic(e) avtomatsko odčitava jakosti spektralnih črt in daje o tem digitalne (številčne) podatke v vizualni in pismeni obliki.

Veliki (in seveda tudi dragi) kvantometri so močneje avtomatizirani od našega in zato tudi nekoliko hitrejši, vendar se nam ta prednost pri našem številu analiz ni zdela tako odločujoča, da bi izbrali dražji inštrument. Velik kvantometer zahteva tudi več večjih prostorov, s še preciznejšimi klimatskimi napravami, česar mi nimamo na razpolago. Izbrali smo torej tega manjšega.

Naš kvantometer se imenuje sekvantometer;

njegovo ime pove, da določuje posamične elemente sestave drugega za drugim (=sekventno). Ta sekventnost pa je dokaj hitra, kajti za vsak element dobimo podatek v presledkih po 5 sekund.

Sekventni kvantometer ima samo en par fotocelic za odčitavanje vseh elementov (kanalov). Posebna naprava usmerja žarke s posameznih kanalov na ta par celic, pri čemer se sprotno za vsak element posebej, prikazujejo in beležijo faktorji koncentracij.

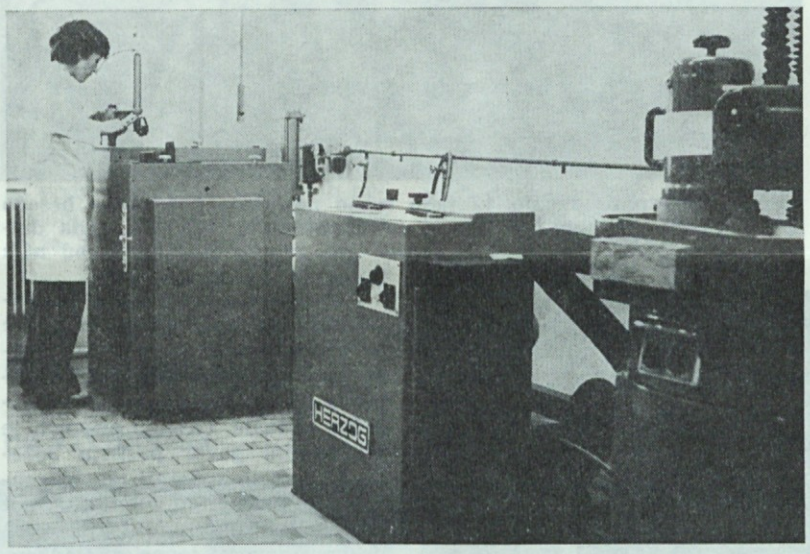

Stroji za pripravo vzorcev

Kako hitro poteka naliza na sekvantometru?

V celotni čas izdelave analize moramo všteti:

a) dostavo vzorca
b) dostavo vzorca
b) pripravo vzorca
c) analizo na kvantometru (dobivanje digitalnih faktorjev)
d) odčitavanje iz diagramov, izračunavanje in korekcije
e) javljanje rezultatov

Dostava vzorca bo zaenkrat žal poverjena kurirju, pri čemer moramo računati s časom prinosa najmanj 5 minut. Z zračno pošto (po ceveh s stisnjenim zrakom) bi bila dostava izvršena v nekaj sekundah, prihranili pa bi stroške za kurirja.

Zaradi občutljivosti kvantometra na vibracije, prah, vlago in temperaturo ni mogoče imeti inštrumenta v obratu v neposredni bližini talilnih peči; razen tega so peči v obeh livarnah in se torej dostavi na daljavo ne moremo izogniti.

Priprava vzorcev:

Vzorec za jekleno litino je valj premera 40 mm in višine 80 mm, za sivo litino pa ploščica v obliki medaljona. Jekleni vzorec je treba prerezati na posebnem stroju in površino prereza na drugem stroju grobo in fino pobrusiti. Vzorec sive litine brusimo na drugem stroju z magnetno pritrditvijo vzorca. Kolikor so vzorci dobro oz. pravilno uliti, traja ta priprava približno 3 minute, sicer pa se čas podaljša za odstranjevanje raznih prilitkov, ki zavirajo vpetje v stroj.

Čas analize na kvantometru štejemo od položitve vzorca na »Navadni« (= veliki) kvantometri imajo toliko parov fotocelic kolikor je kanalov, zato se odčita spekter hkratno.
mizico za iskrenje pa do prikaza digitalnih faktorjev in njihovega zapisa na trak. Ta čas znaša:

— 20 sek. za preiskrenje (= priprava površine za iskrenje)
— 25 sek. za enkratno določitev 5 elementov (=5 sek/element)
— 15 sek. za premaknitev vzorca za naslednjo določitev

Skupaj po 60 sek. za eno določitev.

Zaradi zanesljivosti je treba na vsakem vzorcu napraviti po 3 paralelne določitve, s čimer se za analizo potrebni čas potroji in torej traja 3 minute za analizo s petimi elementi. (Na velikem kvantometru bi bil ta čas skrajšan le za $3 \times 5 \times 5 = 75$ sekund), kar je edina prednost velikega kvantometra po hitrosti vrednotenja.

Vrednotenje rezultatov

Kot smo že omenili, se na kvantometru prikazujejo (digitalno) faktorji, ki so koncentracijam oz. vsebnostim elementov sorazmerni. Pravi odstotek vsebnosti pa je treba posebej odčitati na umeritvenih krivuljah ali tabelah.

Faze del pri vrednotenju so naslednje: izračun povprečij treh paralelk, odčitanje vrednosti iz diagramov (tabel) in množenje s korekcijskim faktorjem, ki je vsak dan nov zaradi nihanja točnosti inštrumenta. Ta dela so med najbolj zamudnimi in trajajo po 1 minuto na element in torej 5 minut na analizo s 5 elementi.

Vse operacije vrednotenja se dajo avtomatizirati in torej skrajšati na sekunde, če bi imeli za to potreben kompjuter. Kvantometer je predviden za priklop takega kompjuterja.

Za javljanje rezultatov se bomo morali zaenkrat posluževati telefona, pri čemer računamo z izgubo časa 2 do 3 minute. Če bi imeli za to medobratni teleprinter, bi se ta čas skrčil na sekunde.

Če povzamemo čase od a) do d) pridemo ob dobrem poteku vseh operacij na 18—20 minut/analizo.

Če bi namesto 5 analizirali več elementov, bi se le malenkostno podaljšal.

Od celotnega časa 18 minut, odpade torej:

5 min. ali 28 % na dostavo
3 min. ali 16,5 % na pripravo
3 min. ali 16,5 % na analizo
5 min. ali 28 % na vrednotenje
2 min. ali 11 % na sporočanje rezultatov.

Z postavitvijo zračne pošte, prigraditvijo kompjuterja in uvedbo teleprinterja, se čas za analizo lahko skrajša na ca. 8 minut, praktično ne glede na število elementov, ki bi jih želeli določati.

Kako točne so analize s kvantometra?

Po izkušnjah drugih uporabnikov kvantometrov vemo, da so analize na vse kovinske elemente enako točne in celo bolj reproduktivne kot po klasičnih metodah. Zadovoljiva je tudi točnost pri določanju fosforja. Težave pa so z ogljikom in posebno z žveplom, kjer imajo rezultati sorazmerno velik raztros. Zato je treba ta dva elementa določati z drugimi inštrumenti (npr. LECO — aparati). Izkušnje bodo pokazale, ali bomo rezultate za ogljik in žveplo lahko koristili vsaj v orientacijske namene.

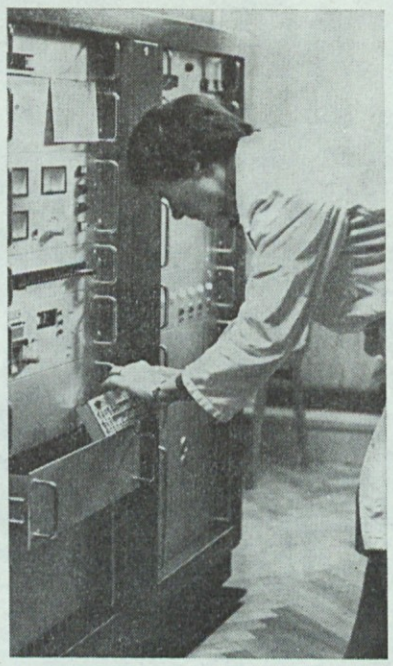

Z demonstracije novega kvantometra

Pomen kvantometra za izdelavo litin

Izdelava kvalitetnih šarž je izredno kompliciran proces, ki poteka hitro in zahteva hitro ukrepanje. V ta namen pa so potrebna številna merjenja stanja in dogajanja v peči. Nad polovico podatkov daje tu kvantometer. Klasične metode so bile vse prepočasne, da bi lahko dale obširnejše informacije. Res, da smo tudi na osnovi klasičnih analiz ulivali šarže, vendar je bil to pač izhod v sili, ker drugega načina ni bilo. Delali smo z zavezanimi očmi; kar je izpadlo, smo morali vzeti za dobro.

V zadnjih letih se vse bolj srečujemo z zahtevami po izdelavi težkih debelostenskih ulitkov, za katere so predpisovani ostri prevzemni pogoji, zlasti ultrazvočni pregledi. Problematika izdelave takih šarž je prav posebno velika in na široko obravnavana tako v strokovni literaturi kot tudi na mednarodnih kongresih. Vedno bolj se ob tem poudarja pomen vpliva desoksidacijskih in rafinacijskih procesov v talilnih pečeh. Kakega solidnega dela ali napredka si tu brez kvantometra sploh ne moremo predstavljati. Celo kvantometer ne bo dajal dovolj podatkov — morali bomo nabaviti še inštrumente za merjenje vsebnosti kisika in nečistoč.

Kvantometer bo rešil tudi vprašanje **kapacitet** kemičnega laboratorija v rekonstruiranih livarnah. Premajhne so že sedanje kapacitete, odkar je začela delovati BBC-peč s številnimi analizami. Le s težavo zadovoljujemo potrebe, čakajoč, da bo stisko rešil kvantometer. Vsakršne odsotnosti laborantov, moramo pokrivati z nadurami. Če ne bi bilo kvantometra, bi ob rekonstrukciji morali povečati zasedbo kemičnega laboratorija.

Pričakujemo, da bodo nekoliko manjše potrebe po kadrih in odsotnost stroškov za kemikalije, kmalu pokrile investicijske izdatke, ostal pa bo prihranek v obliki boljših in občasno tudi nekoliko hitreje izdelanih šarž.

Priprava kvantometra za pričetek obratovanja

Zaradi težav s prostori, je kvantometer žal dalj časa čakal zapakiran. Pred nedavnim smo ga montirali v prostorih Službe kakovosti TOZD PUM. Vendar, če je montiran, to še ne pomeni, da lahko pričnemo z njim takoj delati.

Inštrument je namreč treba usmeriti in prilagoditi za naše razmere. Opraviti je treba ogromno število meritev in primerjav s standardnimi vzorci, izrisati krivulje in paralelno preverjati točnost po klasičnih metodah. Tako uvajanje običajno traja več kot leto dni.

Pripraviti pa je treba tudi ljudi. Z laboranti in tehniki imamo že več mesecev uvajalne seminarje. Morali se bodo prekvalificirati in prenesti na povsem drugačne, nove metode, pri tem pa ne bodo smeli pozabiti starih. Vsak čas bodo morali biti pripravljeni, da v primeru odpovedi kvantometra, izdelajo analize klasično. Občasno bodo po mokrih metodah tudi kontrolirali delo kvantometra. Tako stanje stalne pripravljenosti imajo vsi uporabniki kvantometrov.

Glede na to, da imamo pri uvajanju kvantometra zaposleno inženirko, z večletnimi izkušnjami, ki ji stoji ob strani sposoben elektronik, inž. Albin Vipotnik, se nam bo uvajalni čas znatno skrajšal. Pričakujemo, da bomo ob prizadevnem delu pričeli s poskusnimi analizami v začetku leta 1979.

Dipl. inž. Franc Seliškar

MLADINSKA NOVICA

Sodelovanje z vojašnico Boris Kidrič iz Šentvida, ki se je začelo že leta 1972, lahko ocenimo na uspešno, tako na kulturnem kot tudi športnem področju. Sodelovanje se razvija tudi izven teh okvirov in vključuje še razna druga občasna srečanja. Tako smo se predstavniki mladinske organizacije Litostroj 5. septembra letos udeležili svečane zaobljube novih vojakov, istočasno pa smo v vojašnici obiskali tudi muzej Toneta Tomšiča, znanega revolucionarja in narodnega heroja.

Komisija za informiranje pri KS ZSMS Litostroj

POŠKODBE V AVGUSTU

TOZD DS	Število poškodb	Število bolniških dni
TOZD PUM		
— livarna sive litine	4	55
— livarna jeklene litine	5	96
TOZD PZO	12	127
TOZD OB	8	78
TOZD MONT	1	10
TOZD PPO	—	5
TOZD IVET	4	22
TOZD PTS	1	4
TOZD PROD	—	1
TOZD ZSE	1	21

Iz razpredelnice je razvidno, da smo v avgustu v naši delovni organizaciji imeli 36 poškodb, od tega so se 4 pripetile na poti z dela.

Zaradi poškodb smo izgubili 419 delovnih dni ali povprečno 11,6 delovnega dne na eno poškodbo.

V TOZD PPO in PROD v tem mesecu niso imeli nobene poškodbe, pač pa so zaradi poškodb v prejšnjem mesecu izgubili 5 oziroma 1 delovni dan.

Glavo so si poškodovali 3 delavci, telo 1, oči 7, prste rok 8, ostali del roke 4, noge pa si je poškodovalo 13 delavcev.

Največ poškodb se je pripetilo v torek in sredo (po 9), nato v četrtek 7, v ponedeljek 5, v petek 4 in v soboto 2 poškodbi.

V avgustu smo imeli 8 poškodb manj kot v istem mesecu lani. Lani smo v avgustu zaradi poškodb izgubili 470 delovnih dni ali povprečno 10,6 delovnega dne na poškodbo, kar je ravno za en delovni dan na poškodbo manj kot v letošnjem letu.

Služba varstva pri delu

IV. TABOR NA SORICI

Prihajali so od zgodnjega jutra, mladi in stari, v parih, v skupinah in posamič, da skupaj prežive svoj veseli dan

Dolge vrste avtomobilov in avtobusov so se vile v soboto 26. avgusta proti Soriški planini. Litostrojčani in njihovi svojci so se v velikem številu odzvali vabilu na IV. tabor. Ocenjujemo, da se je tabora udeležilo več kot 2500 ljudi, vseh prijavljenih pa je bilo več kot 3000. Nekateri so se verjetno ustrašili vremenske napovedi, ki je obljubljala popoldanske plohe.

Organizatorjem so tako visoke številke povzročale nemalo skrbi. Niso mačje solze prepeljati tako množico ljudi ter poskrbeti za zadostno količino hrane in pijače. Povrh vsega pa je bilo potrebno skrbeti tudi, da se ta množica ne dolgočasi in da se po končanem srečanju srečno vrne domov. Organizatorjem je vse to v največji možni meri uspelo.

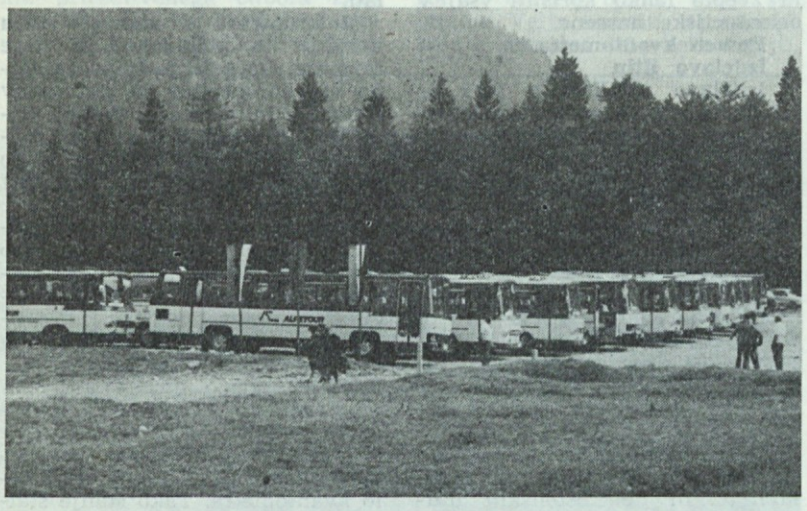

Če bi se »konji«, ki so pripeljali Litostrojčane na planino, držali za repe, bi segala kača skoraj do Bohinja

Tile štirje »srčni« možje, ki tako resno poslušajo pozdravno besedo predsednika sindikata, sicer niso prvopristopniki Triglava, toda delček zaslug za sloves Soriške planine gre gotovo tudi komu od njih

Otvoritveni program se je pričel okoli 9. ure, čeprav so ljudje še vedno množično prihajali. Naša pihalna godba je takoj na začetku ustvarila prijetno in praznično vzdušje. Izredno prisrčen je bil uvodni govor pastirja Jožeta, ki nas je spomnil, da se moramo v planinah obnašati kot planinci. Temu sta sledila pozdravna govora tovariša Podbevška, ki je spregovoril o razvoju Litostroja v preteklih 31. letih, in tovariša Šarfa, ki je govoril o visokem jubileju našega očaka Triglava.

Kjer so proslave, ne sme manjkati tudi naš moški in mešani pevski zbor. Pevci in pevke so nam zapeli nekaj veselih in nekaj manj veselih pesmi ter poželi aplavz poslušalcev. Uvodni program je slovesno zaključila litostrojska pihalna godba.

Za tiste, ki jih radi zasrbijo podplati, je poskrbel ansambel Metoda Štefulje, ki je igral zares izvrstno.

Tudi letos so bila na sporedu že tradicionalna športna tekmovanja, ki jih je vodil tovariš Tone Erman, pri tem pa mu je pridno pomagal tovariš Albert Mažgon. Najprej so se med seboj pomerile ženske v metanju valjarja. Tekmovanja se je udeležilo mnogo tekmovalk, še več pa je bilo navijačev, ki so obkrožili tekmovalni prostor in spodbujali tekmovalke. Čez vse pa je donel megafon tovariša Ermana. Prav zanimivo je bilo slišati njegove komentarje nekaterih posrečenih in manj posrečenih metov.

Po končanem tekmovanju je 6 prvouvrščenih sprejelo iz rok tovariša Ermana zaslužene nagrade. Med nagrajenimi je bila tudi veteranka v tej disciplini tovarišica Katarina Toplak, ki se je letos uvrstila nekoliko slabše kot ponavadi.

Po kratkem predahu je bil na vrsti tek v vrečah, katerega so se najbolj veselili otroci. Pod utico za ansambel se je nagnetlo toliko navijačev, da so tekmovalci imeli komaj dovolj prostora za skakanje. Med tekmovanjem se je ulil dež, vendar to ni nobenega motilo. Tovariš Erman je prek megafona razglašal, da je dež celo dobrodošel, saj deluje kot maža. Nekateri tekmovalci mu niso verjeli in so kmalu po startu prav hrabro popadali po tleh in jasno, adijo dobra uvrstitev. Tisti pa, ki so skakali preudarno in dovolj hitro, so si zaslužili nagrade.

Predah pred naslednjo disciplino smo izkoristili za potešitev žeje in lakote ter razgibanje nog na plesišču. Tovariš Erman in tovariš Mažgon pa sta imela polne roke dela s popisovanjem ekip za vlečenje vrvi. Balinišče ob koči se je spremenilo v pravo areno,

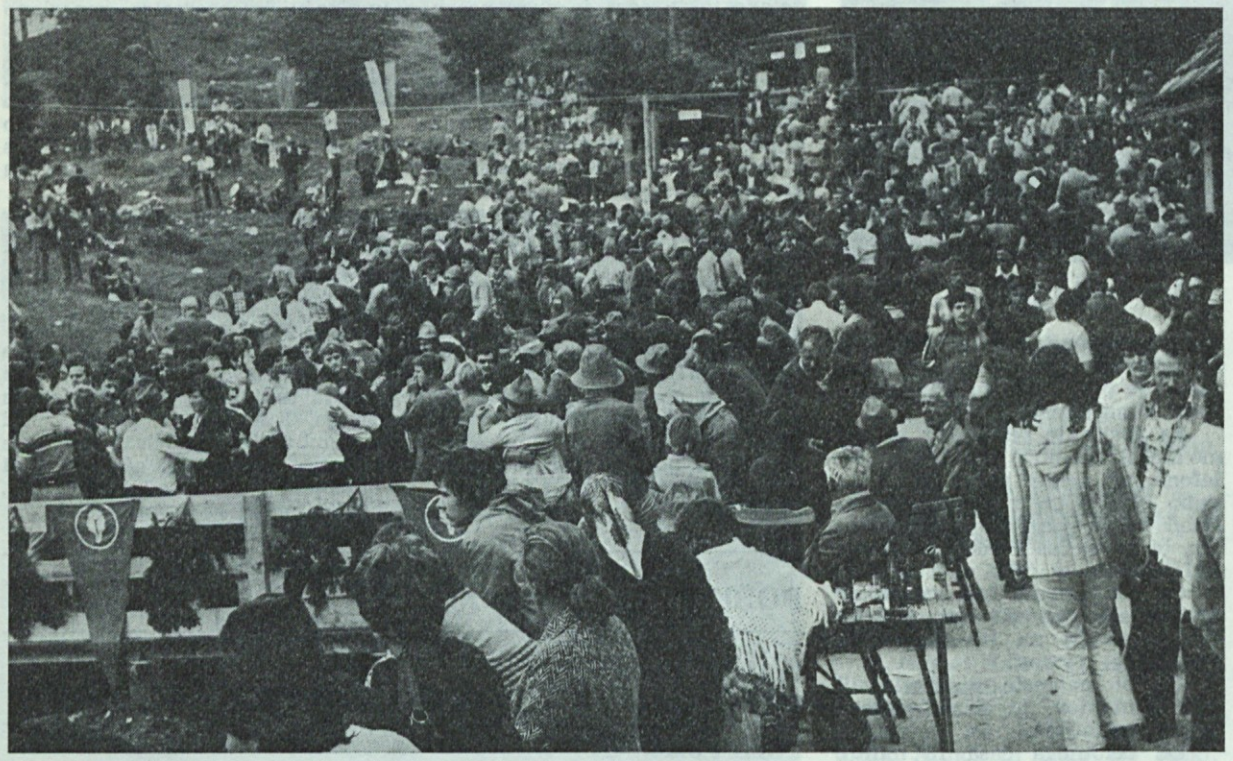

Pisana množica je napolnila okolico planinskega doma, pridno vnovčevala bone za hrano in pijačo, vmes pa se neutrudno vrtela ob zvokih muzikantov

Brez foto dokumentacije pa je, žal, ostalo vlečenje vrvi za zakonske pare. Ni jih bilo veliko, kajti tekmovalna pravila so zahtevala, da oba zakonca vlečeta na isto stran...

Kako bi minilo katerokoli slavje brez naših vrlih godbenikov? Vztrajno so se trudili pripraviti v dobro voljo tudi tiste, ki so odpirali dežnike kar tako brez potrebe

Zabavno rekreacijski program so začele nestrpne metalke šestkilskega valjarja. Kar 42 ljubiteljic močnega zamaha se je ob bučnem navijanju gledalcev zvrstilo v borbi za najdaljši met.

Kljub slabemu vremenu — veselo 2500 sobotnih planincev

z vseh strani obkroženo z glasnimi navijači. Nekaj športne sreče in mišic ter mnogo sala je na zmagovalni oder postavilo ekipo šoferjev naših delavskih avtobusov, ki so se nadvse razveselili tekoče nagrade. Poražencem so ostali bonbocni vitergin in lizike »Dodatna moč in energija«, je naznanjal tovariš Erman, ko je praznil škatlo z dodatnimi kalorijami, za nekatere žal prepozno.

Tekmovanje v hoji s hoduljami so prestavili nekoliko stran od osrednjega prireditvenega prostora, vendar kljub temu ni manjkalo ne tekmovalcev ne navijačev.

Ta disciplina je vsekakor domena mladih, vendar je bilo med tekmovalci tudi nekaj veteranov. Nekateri so se uvrstili celo med prvih šest. Hoja po ravni in trdni podlagi res ni nobena posebna umetnost, toda razmočenai trava res ni ravno primerna za večje »tonaže«.

Nekaterim so se hodulje tako krepko zabodle v zemljo, kot bi postavljali stebre za novo vlečnico. Vsekakor so pri tem najbolj uživali gledalci, če zavistneže odštejemo.

Za zaključek športnih tekmovanj so organizatorji pripravili novo športno disciplino — vlečenje vrvi za zakonske pare. Med tekmovanjem je bilo slišati obilico zlobnih pripomb na račun te ali one strani. Tovariš Erman pa se ni dal motiti in je tekmovanje srečno pripeljal do konca.

Po okoliških hribih so se podile goste megle in nekajkrat so se spustile celo do koče. Vendar to ni motilo obiskovalcev. Poskočne viže so poskrbele, da je bilo plešišče vedno nabito polno. Veliki mojster plesa Janez Tomšič je blestel. Pa kako ne bi, saj si je izbiral same brhke plesalke.

Med športnimi tekmovanji je planinsko društvo Litostroj organiziralo velik srečelov. Prodajalci listkov so bili povsod obkroženi s potencionalnimi srečneži. Na desetine rok jim je stalno molilo pod nos bankovce raznih barv. Police na zadnji strani koče so bile vedno bolj prazne. Tu si videl deklico s kilogramsko vrečo kave, tam možakarja s foteljem na rami ali s steklenico maliganov v roki, skratka mnogo ljudi s srečno roko, čeprav so nekateri zlobneži trdili, da prodajajo prazne listke. Najbolj srečen je bil tega dne Jakob Hrovat iz Ambrusa, ki je dobil prvo nagrado — motorno kolo. Če je dobil tudi bencin za svoj moped, nisem videl.

Tu so na odru za zmagovalce: Rozka, Marija in Jasna. Oglejte si jih, možje, in zapomnite, da se jih boste izogibali na odprtem terenu, kajti nesreča ima včasih tudi valjar v rokah

Dr. Tepina in dežurni gasilci se niso pritoževali nad preobilico dela. Zato pa so bili stalno zaposleni naši gostinski delavci. Posebno živahno je bilo okrog ražnja, kajti duh po čevapčičih je polnil ozračje daleč okrog.

Nekateri so se pritoževali, da je golaža prekmalu zmanjkalo. Vsi so bili mnenja, da je bil tokrat zares izvrsten.

Ansambel pa je igral in igral. V odmorih so njihove mikrofone izkoristili za objave. Izredno iskana oseba je bil tovariš Kreft. Nekateri so že vedeli zakaj.

Okrog 16. ure se je vreme zopet poslabšalo in vesela družina se je pričela počasi redčiti.

Z okoliških hribov so se vračali tudi zagrizeni planinci in tabor se je počasi zaključeval.

In spet so se po cesti vile dolge vrste avtobusov in osebnih avtomobilov, tokrat v dolino, kjer je že krepko deževalo.

inž. Milan Jurjavčič

Včasih letamo visoko od tal — in še kar zanesljivo, včasih pa nam še takle neznaten »po-dvig« spodleti (najbrž samo zato, da se nekateri lahko smejejo) . . .

Na kraju smo si zaželeli: »Nasvidenje na V. taboru!«

Z rešetke kaplja, dim se vrtinči in nepogrešljivi duh »slovenskih« piknikov veje čez planino in vzbuja apetit

Tek z vrečami pripravlja v smeh mlado in staro. Miha, Helena in Marko so bili najhitrejši

Zato pa so ti trije lahko dobre volje, saj so vse druge pustili za seboj: daleč najboljši Blatnik, za njim pa Taler in Uršič Sicer pa: ali je ime važno?

»Kaj bo res začelo padati?«
»Kje pa, draga moja, te kapljice pomenijo samo zvestobo letošnjemu vročemu poletju!«

V finalu so šoferji po trdem boju premagali Milanovo skupino, oboji pa ožuljenih rok poželi priznanje številnih gledalcev

Taka je bila »Sorica 1978« — kot sta jo skozi objektive svojih fotokamer videla Vinko Udovč in Janez Žlebnik, pokomentiral za vas pa Tone Erman - ETO

Tu je šlo pa zares. Šestnajstkrat šest krepkih mišic se je dajalo z vlečenjem vrvi.

VTISI S POLJSKE

Rudnik kamene soli

Pridobivanje soli v okolici Wieliczke sega s svojimi začetki v srednji neolitik (približno 3500 pred n. št.). Dolgo časa so pridobivali sol na ta način, da so zajemali iz studencev solno raztopino in jo kuhali na ognjiščih v lončenih posodah. Sčasoma so studence poglabljali in kopali jaške. V 10.—12. stoletju so pridobivali že znatne količine soli, pri čemer so lončene posode zamenjali s ploščatimi pločevinastimi posodami. Sklade kamene soli so odkrili slučajno pri poglabljanju solnih vodnjakov. Najstarejši še obstoječi jašek je bil izkopan v 14. stoletju. V naslednjih stoletjih so izkopali še druge vhode v podzemlje, kjer so kopali kameno sol. Jašek, po katerem smo šli v rudnik, je tri stoletja služil izkoriščanju podzemnih zakladov. Leta 1935 so rudnik odprli za turistične oglede, v letih 1960—1961 pa so ga restavrirali in opremili z novim dvigalom na električni pogon.

Nastanek sloja kamene soli sega v dobo miocena, ko se je tu razprostiralo morje. Ko je nastopila suha vroča klima, je morska voda izhlapevala in tako je med ostalimi usedlinami nastal tudi sloj soli. V naslednjih geoloških obdobjih je prišlo do velikih tektonskih premikov, tako da je sloj soli, ki sega do globine 340 m, zelo razgiban in ponekod pomešan s sloji gline in glinenega skrilavca. Glina je obvarovala sloje soli, da jih ni izprala voda. Sloj je dolg 6 km, širok pa 1 km.

V zgornjem delu je sol v obliki kamnitih blokov, spodnji del pa vsebuje usedlino soli, pomešano z glino, skrilavcem in sadro.

Turistična pot in muzej se nahajata v zgornjem delu sloja. Ogromni prostori, na katere naletimo pod zemljo, so mesta, kjer so izkopali kamnite bloke soli. Seveda so zavarovani z leseno konstrukcijo iz smrekovih debel. V stoletjih je rudnik pogoltnil ogromne količine lesa. Na srečo les v jami ne trohni in prepojen s soljo lahko obstane še stoletja.

Že pred 30 leti so pričeli notranjost estetsko dekorirati razni umetniki, ki so iz soli izklesali najrazličnejše skulpture, kapelice in uredili celo podzemno cerkev.

Pot v podzemlje nas je vodila najprej po 394 stopnicah do globine 64 m, kjer smo se v prvem prostoru srečali z vrsto kipov, ki ilustrirajo legendo o knjeginji Kinga. Šest figur v naravni velikosti, izklesane iz soli, predstavljajo kneginjo Kinga, poljskega in madžarskega viteza ter tri rudarje.

Pot nas je vodila naprej do »Ožgane dvorane«, ime ima po požaru, ki je 1717. leta naredil veliko škode. Tudi v tem rudniku je predstavljal metan veliko nevarnost za rudarje. Morali so ga sistematično zažigati z baklami na dolgih palicah, pri čemer so bili rudarji zaščiteni pred opeklinami s plašči in kapucami. Tak način je bil uspešen, če je bilo po kotih le malo plina, ob večjih koncentracijah pa je prišlo do eksplozij. V omenjeni dvorani smo videli tri skulpture iz soli, ki predstavljajo rudarje z baklami.

Prostrana dvorana s 3500 kub. metri se imenuje po Kazimirju Velikem, ki je podelil rudarjem statut, v katerem so bile uzakonjene njihove pravice. Dvorano krasi njegov 6,5 m visok kip, seveda iz soli.

Počasi smo se spustili s prve etaže na drugo. V globini 90 m smo v mali komori videli osem škratov, ki posnemajo delo rudarjev.

Poleg manjših kapelic zasluži pozornost 54 m dolg, 17 m širok in 12 m visok prostor, iz katerega so v 17. stoletju izkopali približno 20.000 ton soli. Ob prelomu našega stoletja se je uprava rudnika odločila, da ga spremeni v cerkev. Zanimivih je sedem reliefov in pet lestencev, ki razsvetljujejo prostor in so narejeni iz samih solnih kristalov.

V rudniku je tudi več jezerc, kjer je koncentracija soli tako velika, da ni mogoče utoniti. Včasih so se turisti še lahko vozili s splavi, sedaj pa je to prepovedano.

V globini 125 m smo prišli do komore, visoke 36 m, ki so jo med vojno uporabljali nacisti kot podzemno tovarno letalskih motorjev. Dno je bilo prej 17 m nižje, zasuli so ga s prodom in napravili betonsko ploščo. Pred prihodom sovjetskih čet so tovarno demontirali, židovske delavce pa v Oswiecimu pobili.

Naslednji prostor je posvečen legendarnemu tajinstvenemu duhu Skarbniku, ki varuje podzemeljske zaklade. To ni bil zli duh, vendar srečanje z njim ni pomenilo nič dobrega, temveč morebiten vdor vode ali kamenja, vžig plina ali požar lesenega opaža. V sol izklesana kompozicija prikazuje srečanje s čuvarjem zakladov.

Po 2,5 km dolgi podzemeljski turi smo se lahko odpočili v dvorani Wisla. Tu smo kupili razglednice in jih opremili s posebnim žigom, podzemeljske poštne izpostave, okrašenim z rudarskimi motivi.

V tretji etaži se v globini 135 m nahaja rudarski muzej, ki obsega 12 večjih in več manjših prostorov. Velika množica razstavljenih predmetov in dokumentov nam je osvetlila razvoj starega rudnika. Med drugim so zanimivi stari načrti rudnika in razvoj rudarskih naprav in orodja. Najbolj veličasten je ogromen izvozni vitel, katerega so poganjali konji. Makete prikazujejo razne načine pridobivanja kamene soli, horizontalen in vertikalen transport v rudniku in drugo. Obilo je tudi slik, ki ponazarjajo rudarsko življenje in delo, precej del je posvečenih tudi konjem, edinim zaveznikom rudarjev pri njihovem težkem delu.

Omeniti moram še, da je v peti etaži v globini 211 m podzemni senatorij za zdravljenje bolezni zgornjih dihalnih poti, predvsem bronhialne astme. Bolniki prebivajo sicer zunaj, dnevno pa pridejo za šest ur v jamo. Takšna kura traja 24 dni. Zaenkrat se tu zdravi lahko največ 60 ljudi, v programu pa imajo izgradnjo zdravilišča s tisoč posteljami.

Ko smo prehodili približno 4 km v treh urah in pri temperaturi 14° C, pri čemer so se kadilci morali seveda vzdržati kajenja, so nas z dvigalom potegnili zopet na svetlo, v nam bolj domače in varno okolje.

Janez Belič, dipl. inž.

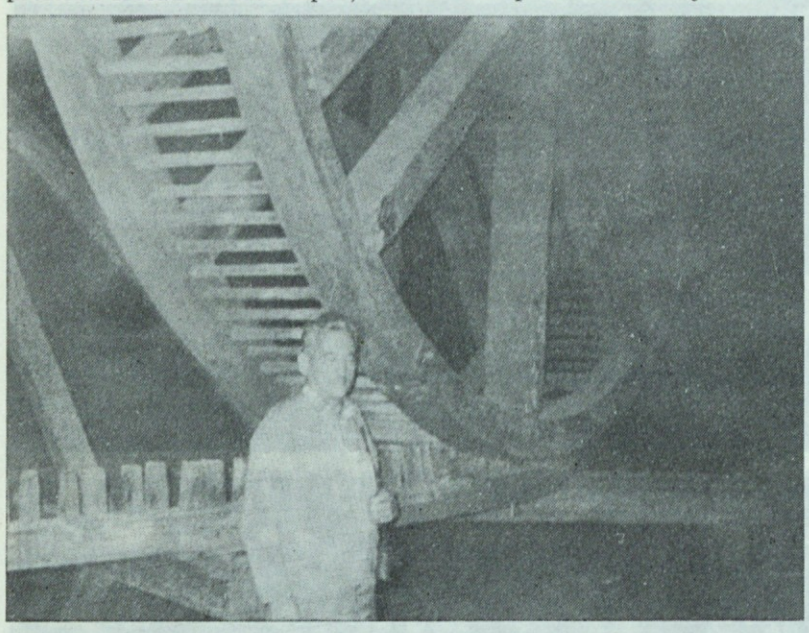

Najbolj veličasten je ogromni izvozni vitel, ki so ga poganjali konji

Kulturna kronika

Z obravnavo naše kronike smo nekoliko v zakasnitvi, saj se je večina pomembnejših dogodkov odvijala že v času pred in med glavno dopustniško sezono. Vsekakor pa je bila kulturna dejavnost zelo pestra, obenem pa tudi pomembna za našo celotno delovno skupnost.

Ob kulturnih dogodkih je prišlo do večjih sprememb tudi v kadrovski strukturi. Važna kadrovska sprememba za našo celotno kulturno dejavnost v tovarni je prav gotovo premestitev dosedanjega tehničnega sekretarja tovariša Milana Vidmarja, ki opravlja druge delovne naloge. Njegovo delo na kulturnem področju je bilo zelo uspešno, zato se mu zanj prav lepo zahvaljujemo.

Ob kadrovskih spremembah pa se nam nehote vsiljujejo še druge misli. S tem ko so bili nekateri tovariši razrešeni raznih funkcij na kulturnem področju, jih je zajela malodušnost ali pa so celo prenehali s svojim aktivnim delom. Tu mislim pevce pri moškem pevskem zboru, ki so se celo priključili drugim pevskim zborom in se tako oddaljili od svoje prvotne dejavnosti v krogu prijateljev, ki so ga bili vajeni. Pri tem ni le škoda denarja, ki ga je družba vložila v našo dejavnost, temveč tudi časa posameznikov, ki sodelujejo predvsem iz lastnega zadovoljstva. Vsekakor pa pri vseh teh težavah in nesporazumih ne smemo pozabiti na vse dosedanje pa tudi bodoče uspehe, ki jih lahko dosegamo le s sodelovanjem vseh.

Med pevci, ki so nas zapustili, moramo omeniti tragično umrlega tovariša Rudija Šobrla, ki se je smrtno ponesrečil v avtomobilski nesreči. Našemu pevskemu zboru se je priključil že v času, ko je moški pevski zbor še iskal glasove in je bil vsak pevec pomemben za njegov obstoj.

V pretekli sezoni sta imela moški in mešani pevski zbor kar 18 nastopov, za pevske vaje pa so porabili 144 ur.

Tako je bila zaključena pretekla sezona. V času letnih dopustov je pesem utihnila. Po sklepu odbora, ki ga sestavljajo naj bolj prizadevni delavci, je pričakovati v novi sezoni ponovno delovno in zagnano vzdušje. Pri tem pa našim pevcem vsekakor želimo še veliko uspehov in dobrih nastopov.

J. Oprešnik

ZAHVALA

Zahvaljujem se OO sindikata DS SSP za obisk in darilo ob mojem odhodu v pokoj.

Ciril PLUT

ZAHVALA

Ob težki izgubi moje drage žene se prijateljem in sodelavcem zahvaljujem za darovano cvetje, izrečena sožalja ter vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti.

Anton ČARMAN

POZDRAVI VOJAKOV

Tudi tokrat so nam pisali številni naši sodelavci, ki služijo vojaški rok po vsej Jugoslaviji. Tako so se nam oglasili Jernej Erjavec iz Ilirske Bistrice, Nedeljko Lošić iz Negotina, Janko Goričan in Ivica Šinkovič iz Ljubljane, Nikola Stančević iz Valjeva, Edvard Vršnjak iz Ajdovščine, Martin Škof in Mihad Djuherić iz Pule, Boris Kavčnik iz Kraljeva, Florijan Renar iz Hercegnovega, Jože Hajdarović iz Beograda, Franc Arh iz Niša, Jure Matošević iz Beograda, Marko Sušnik iz Bovca, Stane Fabjan iz Vipave, Vojislav Pajnik iz Zadra, Pezav Pejašinković iz Sombora in Zdravko Stritar iz Slovenske Bistrice.

Vsi pošiljajo lepe pozdrave svojim sodelavcem ter nam vsem skupaj želijo veliko delovnih uspehov. Tudi mi jih lepo pozdravljamo in upamo, da so dobri vojaki in vzgled ostalim.

UREDNIŠTVO

TURA NA GROSSGLOCKNER

Ker je predvideni izlet na Monte Roso odpadel, smo se štirje člani PD Litostroj dogovorili, da gremo na najvišji vrh Avstrije, če bi bilo vreme ugodno pa še na Sonnblick in morebiti še na Petzech. Tako smo v slabem vremenu in s precejšnjo zamudo odrinili na pot: Peter, Janez, Miha in jaz.

Od »katrce« smo se poslovili pred kočo Franca Jožefa, si oprtali precej težke nahrbtnike in jo mahnili proti Hofmanovi koči, kjer smo prenočili. Naslednje jutro smo se v ne preveč obetavnem vremenu spustili do ledenika Pasterze in ga, nenavezani, previdno prečili, kajti razpoke so tu že precej velike. Po ledeniški moreni smo se povzpeli na pobočje Glocknerja, kjer smo se navezali. V zgornjem delu nas je ovirala megla, vendar smo srečno prišli do koče Adlersruhe na višini 3454 m. Po krajšem počitku smo se odpravili na vrh. Vzpon je bil precej zahteven, saj sta ga ovirala gosta megla in novo zapadli sneg, ki je bil še posebno nevaren zaradi cokel, ki so se delale na derezah. Nekako opoldne smo stali srečni na vrhu.

Še isti dan smo se vrnili v Hofmanovo kočo, tu prespali in v nedeljo v lepem sončnem vremenu naskočili še Sonnblick. Po eni uri smo bili pri prijazni koči Alter Pacher, čez dve uri pri jezeru Zrimrsee, ob 11. uri pa že na vrhu 3106 m visokega Sonnblicka. V koči na vrhu smo se malo okrepčali in dokončno domenili, da gremo še na Petzech. Tako smo morali pohiteti in v dobrih treh urah smo bili pri naši »katrci«.

V Mortschach smo zavili na gozdno pot in po njej še 8 km do Wangenitzke planine, kjer še cvete planšarija. V tem pa se je ulilo kot iz škafa in prisiljeni smo se bili obrniti. Prespali smo v neki zapuščeni kolibi. Vreme se tudi naslednji dan ni popravilo, zato smo v pravem monsumskem nalivu odrinili proti domovini.

Jože Gregorič

V SPOMIN

Nenadoma in pretresljivo je odjeknila vest, da našega dolgoletnega sodelavca Ivana GORJUPA ni več med nami.

Umrl je tako, kot je živel — mirno, skromno in tiho.

Mnogo prezgodaj je bil zaustavljen njegov delovni polet, marljivost in predanost skupnemu delu. Vsi, ki smo preživeli 29 let življenja ob delu z Ivanom, občutimo praznino v naših srcih.

Delal je na največji vodoravni stružnici v težki obdelavi.

Bil je eden tistih izjemnih človeških likov, ki je svoje življenje obogatil s takšnim strokovnim znanjem, da ni poznal preprek pri svojem delu. Njegovo natančno delo in občutek za izdelavo izdelkov s strogimi tolerancami, sta vgrajena v naše največje objekte.

Bil je zvest in priljubljen v naši sredi, vedno je našel čas za pomoč, za lepo besedo. Bil je vedno pripravljen, da razume sodelavca, da svetuje, posluša in pomaga.

Izgubili smo nenadomestljivega tovariša. Njegovo prerano slovo je velika izguba za nas vse.

Sodelavci

ZAHVALA

Ob nenadni boleči izgubi našega dragega moža in očeta Ivana GORJUPA se zahvaljujemo vsem tistim članom DO Litostroj, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo njegovim sodelavcem iz TOZD FI in sindikalni organizaciji za denarno pomoč, tovarniški pihalni godbi, ki ga je spremila na njegovi zadnji poti, stanovalcem našega bloka za podarjeno cvetje in vsem njegovim prijateljem za iskreno sočustvojanje z nami.

Družina GORJUP

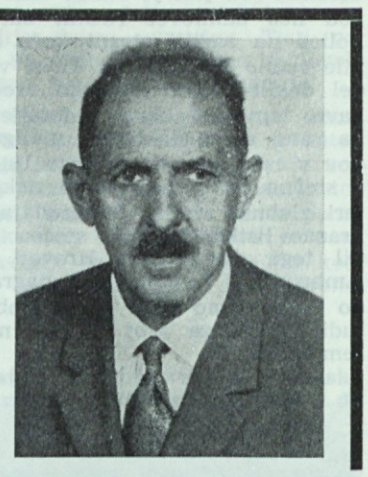

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža Staneta SAMARINA se iskreno zahvaljujem vsem njegovim sodelavcem, ki so ga spremili na zadnji poti, posebej še godbi na pihala za zadnje slovo.

Žena Anica

ZAHVALA

Po daljši bolezni smo se 8. avgusta tiho poslovili od mojega očeta Friderika KERŽIČA, dolgoletnega delavca TZ LITOSTROJ. Vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujem. Zahvaljujem se tudi tovarniškemu pihalnemu orkestru, njegovim nekdanjim sodelavcem iz TOZD IVET, stanovalcem z Djakovičeve 12, 14, 16 ter mojim sodelavcem iz TOZD PUM — laboratorij, za vso pomoč.

Miro KERŽIČ

Kaj se pogovarjata Ivo in Polde?

Veseli smo bili, ko smo dobili veliko vaših odgovorov na karikaturo, ki smo jo objavili v prejšnji številki. Tem, o katerih bi se lahko Polde in Ivo pogovarjala, je res veliko, našli pa ste jih skoraj na vseh področjih naše vsakdanjosti. Najbolj ste nas presenetili z načinom komentiranja, saj so odgovori precej različni. In ker so bili zanimivi, objavljamo vse. Avtorji bodo tudi nagrajeni. To pa je vsekakor izziv tudi nam, zato bomo s podobno rubriko naslednjič nadaljevali, vse bralce pa pozivamo, da tudi v prihodnje sodelujejo.

Uredništvo

— Polde, ali s opazil, da imamo Litostrojčani v Premanturi med vsemi podjetji najmanjše prikolice?

To je res, Ivo, imamo pa zato na njih največje napise!

TOZD PUM
Miha Kovač

●

— Polde: kako da ti še delaš?

— Ivo: Zakaj?

Polde: Čas je za malico, saj je ura že 9.

— Ivo: No, pa hitro pojdiva, da ne zamudiva!

— Polde: Ali si dobil solidarnostno stanovanje?

Ivo: Sem.

Polde: Kaj boš pa zdaj?

Ivo: Nič, zdaj čakam stoenko.

TOZD PUM
Lajoš Sič

●

— »Ti, Polde, dej prtisn ob dveh še mojo kartico, jaz jo bom pa teb jutr!«.

TOZD OB
Lado Pirc

●

»UTOPIJA«

IVO: Zdravo, Polde! Kam jo pa mahaš?

POLDE: Zdravo, Ivo! Čez teden dni bom skočil v zakonski stan in me kličejo na občino, da dvignem ključe od stanovanja. Danes je tako, da takoj ko se misliš poročiti, se javiš na občini, kjer ti ponudijo stanovanje glede na tvojo plačilno sposobnost in ne glede, če si pred tem varčeval ali ne. Jaz nisem varčeval, zato bova z ženo plačevala 4000 na mesec in čez 20 let bo stanovanje moje...

IVO: Polde, vidim, da so se stvari okoli dodelitev in nakupa stanovanj spremenile za 180 stopinj. Če se spomnim nazaj, mojo stanovanjsko stisko po poroki, ko sem se z ženo in otrokom stiskal v eni sobici in ob tem varčeval, varčeval... Po treh letih odrekanja sem dobil kredite in zbral petdeset milijonov za enoinpolsobno stanovanje. Imel sem težave, ker je gradbeno podjetje navijalo ceno in zavlačevalo vselitev. Danes pa gradbena podjetja ne višajo cen, vseliš se lahko tudi pred rokom, ni oderuških obresti...

●

»FATA MORGANA«

POLDE: Ivo, kaj pa ti počneš v delovni obleki, saj si tehnik in že dve leti na delovnem mestu tehnologa?

IVO: Polde, stvari se spreminjajo! Spomni se nazaj, ko so vsi ljudje silili v pisarne, kjer so bili boljši dohodki in boljši delovni pogoji. Dandanes pa primanjkuje kvalificiranih delavcev; ključavničarjev, strugarjev itd., zato skupnost tem delavcem nudi boljše dohodke, boljši regres, delovne pogoje, pa tudi stanovanje. Veš Ivo, zelo nerad se spominjam časov, ko kot kvalificirani delavec nisem bil pravilno ocenjen...

Milan Svetelj

— O pogovoru pišem težko, ker uredništvo ni določilo, kateri od obeh je Polde in kateri Ivo.

— Mislim, da Polde in Ivo resno razpravljata, kako bi preprečili postajanje okoli avtomatov z osvežujočimi pijačami.

— Polde in Ivo delata na višini. Iz njunih resnih obrazov sklepam, da razpravljata o tem, kam neki bosta padla, če jima zdrsne na ozkem nosilcu.

— Pravzaprav se Ivo in Polde ne pogovarjata, ampak sanjarita o boljšem prezračevanju v prostorih pločevinarne.

— Polde pripoveduje Ivu, kako se mu je sanjalo o prelepem počitniškem domu, ki so ga zgradli Litostrojčani na Soriški planini.

— Vsekakor hoče Polde prepričati Iva, da so naše ceste vedno čiste in da v njh ni vidnih kotanj.

— Ne razpravljata, ampak z mimiko izražata dvom v resničnost otvoritve nove obratne ambulante, ki naj bi bila 29. 11. 1978.

— Ivo in Polde razpravljata o skrivnostnem obnašanju pristojnih v naši delovni organizaciji, kadar kdo umre, saj ni nikogar, ki bi nam po zvočniku sporočil, kdo je umrl.

Vse Ivan Šavor

LITOSTROJ

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5500 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukosav Živkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražišar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki.

Odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič.

Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

ČESTITKA

V avgustu je praznoval 50-letnico Vinko ŠTREKELJ, zaposlen v čistilnici livarne jeklene litine. Ob njegovem jubileju mu želimo še vrsto zdravih in zadovoljnih let.

Sodelavci

SP..O TIK...LJ AA...JJJ ...I!

Še dobro, da v Litostroju ni nepotrebnih razlik in da smo vsi delavci. (Mogoče pa je le malo drugače...)

Ura je točno 9 in 15 minut. Malica pa se menda še vedno začenja ob 9.30 (tudi po stabilizacijskih ukrepih, ki jih seveda dosledno...)

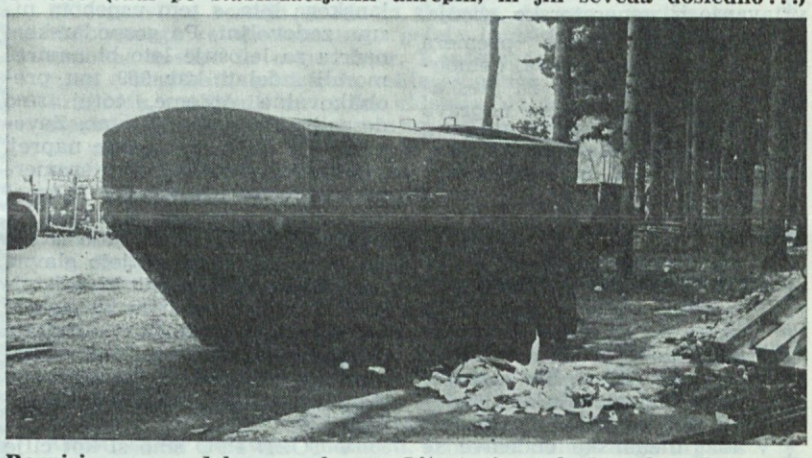

Razpisi za nove delovne naloge v Litostroju se bodo v bodoče morali glasiti nekako takole: Iščemo delavca, visokega najmanj 2,10 cm, ki izpolnjuje naslednje pogoje... (Sicer res ne bomo mogli vzdrževati prave snage v naši tovarni.)

Avtomobilizem je na pohodu in terja svoj prostor pod soncem, pa tudi na parkiriščih in bolje je imeti dva prostora kot nobenega — drugi pa...)

Pa smo spet pri malici! Vprašanje, primerno za kviz, se glasi: Kakšen pribor bi morali imeti pri malici, ki je sestavljena iz krompirja in mesa?

Vilice! (Pa je pri nas povsod tako?)

(Vse foto: J. Žlebnik)

Odšli so v pokoj

Vsem trem upokojencem želimo v pokoju še mnogo zdravih in prijetnih let

V pokoj je 31. avgusta odšel Alojz MADJAR, ki je delal kot žerjavar v težki obdelavi. Več kot 31 let je preživel na žerjavu, od koder je spremljal življenje v naši tovarni

14. julija je odšel v pokoj Vinko ALJAŽ, livar iz livarne sive litine. V Litostroju je bil zaposlen dobrih 28 let

Jože HRIBAR, ostrilec v orodjarni — TOZD OB je odšel v invalidski pokoj. V Litostroju je bil zaposlen 15 let

vesti iz obratov

TOZD MONTAŽA

Turbine

Za HE Zakučac pravkar predajamo odpremi gred z ležajem in ogljeno tesnilko. Gonilnik za II. agregat je izdelan in odpremljen na zagrebški velesejem, od koder bo nato odposlan na gradbišče. Drugi kroglasti zasun Ø 2600 je hemansko končan in pripravljen za pričetek poizkusa montaže. Predvidoma bo pripravljen za odpremo v začetku novembra 1978.

Kroglasti zasun hišne turbine Ø 600 je še v fazi mehanske obdelave.

Druga tlačna naprava je še vedno na funkcijskem preizkusu pred površinsko zaščito in odpremo.

V fazi poizkusne montaže se za HE Doblar nahajajo tri tlačne naprave, od katerih smo eno poslali na zagrebški velesejem. Na teh tlačnih napravah bo prvič vgrajena elektronska glava razvodnega ventila, izdelana v sodelovanju z »Iskro«. Predvidoma bo prva tlačna naprava odpremljena v oktobru, druga v novembru in tretja v decembru letos.

Za HE Sjenica trenutno predajamo odpremi gonilnik z ležajem in ogljeno tesnilko. Turbinska gred je končana, poslali smo jo v Rade Končar na skupno povrtavanje z generatorsko gredjo.

Pripadajoča loputa premera 2700 je montažno gotova, demontirana in pripravljena za pleskanje in odpremo. Tlačna naprava turbine je mehansko gotova in pripravljena za pričetek poizkusne montaže.

Končana je montaža hladilne naprave za HE Plave in pripravljena za pleskanje pred odpremo.

Za HE Ruahihi sta spirali z vbetoniranimi deli, preizkusnimi pokrovi in obroči izdelani in pripravljeni za transport.

Deli vodilnika za oba agregata so še v fazi mehanske obdelave pred poizkusno montažo.

V fazi mehanske obdelave se nahaja še gonilnik, ležaj in ogljena tesnilka. Naročeni odkovek za turbinsko gred še ni dobavljen, pravkar ga prevzemamo.

Deli tlačne naprave so še v fazi mehanske obdelave pred poizkusno montažo. Zvarjenci za telo in okrov lopute so gotovi in pripravljeni za mehansko obdelavo, nosilci termina za regulator tlaka pa so še v fazi izdelave polizdelkov.

Žerjavi

Za ZSSR se v fazi poizkusne montaže nahaja drugo polarno dvigalo 400 Mp s pripadajočima mačkoma 400 Mp in 80 Mp. Od opreme, ki je potrebna pri poizkusni montaži, še ni dobavljena kompletna elektrooprema, naročena iz uvoza.

Za istega naročnika končujemo montažo 10 podajalnih mehanizmov, ki bodo predvidoma gotovi v drugi polovici septembra 1978. Ko bomo predali odpremi teh 10 podajnih mehanizmov, bomo poizkusili zmontirati še naslednjih 10, ki so že v fazi mehanske obdelave.

Naročeni žerjav 5,5×11,2 za TOZD IVET poizkusno montiramo in bo predvidoma pripravljen za montažo na polju 7 do 30. septembra.

Za naročnika Dalmacija cement je naročen plašč mlina. Zvarjenec je gotov in pripravljen za mehansko obdelavo. Predvidoma bomo plašč mlina odpremili do 15. oktobra.

Dieselski motorji

Za Uljanik iz Pulja še vedno pospešeno izdelujemo motorje tipa 6T23LH. Od naročenih motorjev se tri ohišja nahajajo v fazi montaže, šest pa v fazi mehanske obdelave.

Šest motorjev istega tipa je naročila ladjedelnica »3. maj« iz Reke. Od naročenih motorjev so tri ohišja mehansko obdelana in trenutno v začetni fazi montaže, tri ohišja pa so še na mehanski obdelavi.

Črpalke

V montaži se trenutno nahaja 20 črpalk tipa OB/25/20-II za PS Litostroj, 2 črpalki 5CN7 in 2 črpalki 3CN3 za INA Lendava, 3 črpalke 7CN7 za INA Lendava in 4 črpalke CN 15/49-2 za TS Ormož in Virovitico.

Zaradi pomanjkanja dela je montaža črpalk prevzela v izdelavo deset 12,5-tonskih viličarjev. Za naročene viličarje so v montažo že postavljena ogrodja z ostalimi elementi.

TOZD Montaža je imela v mesecu avgustu 1978 po gospodarskem načrtu predvideno realizacijo 575 ton. Od predvidene količinske realizacije smo uspeli doseči 216,9 ton oziroma 37,7 %.

Bruno Seme

TOZD PPO

V TOZD PPO smo v prvih sedmih mesecih izdelali 728 ton preoblikovalne opreme. Čeprav je to 20% več kot v enakem obdobju lanskega leta, s tem uspehom nismo zadovoljni. Po gospodarskem načrtu za letošnje leto bi namreč morali izdelati kar 969 ton preoblikovalne opreme, torej smo dosegli plan le 75 odstotno. Zavedajoč se, da tako ne sme naprej, smo se odločili za ciljno usmerjanje. Ciljno usmerjanje je proces, v katerem vsi zaposleni v OZD združeno postavljajo svoje skupne cilje, opredeljujejo glavna področja odgovornosti in pristojnosti vsakega posameznika glede na njegove pričakovane rezultate in uporabljajo ta merila za smernice za ocenjevanje prispevkov skupin kot tudi vsakega posameznika.

V TOZD PPO smo si kot cilje za mesec avgust izbrali take proizvode, za katere smo bili prepričani, da jih bomo izdelali in da bodo ti tudi opremljeni iz DO Litostroj.

Naj jih naštejemo:

V sistemu ciljnega usmerjanja ima vsaka delovna skupina pa tudi vsak posameznik vnaprej postavljene cilje. Cilji delovnih skupin kot tudi posameznikov na nižjih organizacijskih ravneh morajo biti izvedeni iz temeljnih ciljev celotnega tozda. Vsaka delovna skupina pa tudi vsak posameznik meri in ocenjuje uspešnost svojega dela glede na postavljena merila in standarde. Vsak delavec v tozdu mora poznati svoje cilje in cilje celotne temeljne organizacije. Poznavanje ciljev omogoča da delavci vedo, če so na pravi poti, da lahko ocenjujejo rezultate dela, omogoča pa tudi urejenost pri zasnovanju dela, ker delavci vedo, h kakšnim ciljem težijo.

Seveda je vloga vseh vodij v sistemu ciljnega usmerjanja močno spremenjena. Vodje so samo prvi med enakimi in pomagajo svojim sodelavcem z raznimi navodili in strokovnimi nasveti ter z različnimi oblikami stimulacije za pospeševanje dela. S tem pomagajo svojim sodelavcem, da lažje uresničujejo postavljene cilje.

Ko tako ugotavljamo uspešnost za mesec avgust, vidimo, da je bila odločitev pravilna. S tem, ko smo izdelali in tudi odposlali 16 strojev, smo dejansko povečali blagovno realizacijo na 903 tone, kar seveda predstavlja že 80 odstotkov kumulativnega dosega gospodarskega načrta.

Proizvod	Komisija	Kupec	Kos	Odprema
HDO-2-160	62255	Tehnopromet Beograd	1	8. 8.
HPS-1-100	62217	Agis Ptuj	1	17. 8.
HVO-2-400	62186	Liv Postojna	1	30. 8.
HSS-1-200	62208	Unis Goražde	7	15. 8.
HSS-2-630	62097	Swaty Maribor	1	22. 8.
HSS-2-630	62177	Swaty Maribor	1	22. 8.
DMKh-280-M	62256	Iskra N. Gorica	1	24. 8.
DMKh-280-M	62223	Elektrokovina Maribor	2	30. 8.
Linija za narez	62144	Kovinoplastika Lož	1	31. 8.
Skupno strojev			16	

OBJAVA PROSTIH DEL IN NALOG

Na predlog vodstva TOZD — Zunanja storitvena enota in v skladu z 10. členom Samoupravenga sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu objavlja Kadrovsko-splošni sektor prosta dela in naloge:

1. UPRAVNIK DOMA NA SORIŠKI PLANINI
2. KUHARICA V DOMU NA SORIŠKI PLANINI

Kandidati za opravljanje objavljenih del in nalog morajo izpolnjevati naslednje **pogoje:**

K 1. — večletne delovne izkušnje pri opravljanju takšnih ali podobnih del (vodenje počitniškega doma ali gostinskega obrata)
— šoferski izpit B kategorije

K 2. — KV kuharica in 3 leta delovnih izkušenj

Delovno mesto pod zap. št. 1 je za določen čas do 30. 3. 1979.

Za opravljanje del in nalog lahko kandidirajo tudi upokojenci.

Pismene prijave sprejema TZ LITOSTROJ TOZD—ZSE Ljubljana, Ljubeljska 19/a do vključno 15. 10. 1978.

Izdelki, ki zapuščajo tovarno

Za vsako pošiljko, ki zapušča tovarno, je potrebno predhodno izdelati posebno transportno študijo, to pa lahko izdelamo v podrobnostih le, če smo pravočasno obveščeni o naročilih in izmerah posameznih proizvodov, ki se snujejo na risalnih deskah naših projektantov, oziroma se izdelujejo v naših delavnicah.

Proizvodi, pri katerih se v glavnem srečujemo s prekoračitvami osnovnih mer za normalne pošiljke, so predvsem:

— Oprema za industrijski transport,
— talna transportna sredstva,
— oprema za hidro, termo in jedrske elektrarne,
— preoblikovalni in hidravlični stroji,
— reduktorji in podajalni mehanizmi ter ulitki večjih razsežnosti.

Roki za vlaganje zahtevkov pri izdajanju dovoljenj izrednih prevozov so sorazmerno dolgi in sicer za prevoz po železnici mesec dni pred odpravo, po cesti pa 14 dni, za prevoze v tujino po železnici tri mesece, po cesti pa mesec dni pred dokončno odpremo. Če tehnično transportno dokumentacijo dobimo pravočasno, izdelki v pravem toku zapustijo podjetje.

Na izredno pošiljko vplivajo dolžina, širina in teža naklada, prekoračeni osni pritiski, pritisk na tekoči meter prevoznega sredstva in ekscentrično (nesimetrično) težišče na katerokoli koordinato proizvoda.

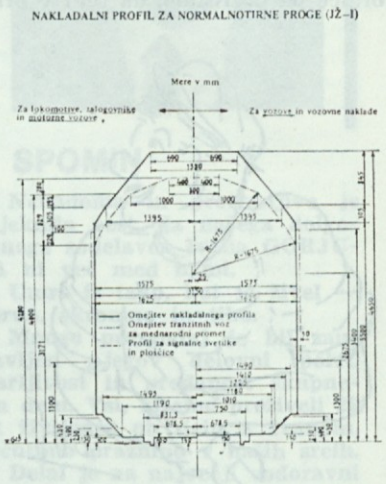

Izredna pošiljka je tudi vsaka transportna enota, ki prekorači eno izmed naslednjih postavk.

	Železnica	Cesta
Dolžina večja kot	18.000 mm	12.000 mm
Širina večja kot	3.000 mm*	2.500 mm
Višina večja kot	2.100 mm	2.500 mm
Teža večja kot	21.000 mm	20.000 kg

* Odvisno od dolžine tovora!

J. Zadnikar

Balinarji ob 31-letnici Litostroja

Ob praznovanju 31-letnice Litostroja je balinarska sekcija priredila 10. tradicionalni mednarodni turnir.

S športno borbo smo si priigrali odlično tretje in peto mesto med dvanajstimi sodelujočimi ekipami Slovenije, Hrvatske in našega zamejstva v Italiji.

Le zelo natančni meti prinesejo zmago

Rezultati tekmovanja so bili naslednji:

1. ŽELEZNIČAR — Postojna
2. RONKE — Italija
3. LITOSTROJ II.
4. ULJANIK — Pulj
5. LITOSTROJ I.
6. HERMES — Ljubljana
7. METALNA — Maribor
8, VIDEM — Italija
9. RADOVLJICA
10. ŠIŠKA — Ljubljana
1. JESENICE — Železarna
2. ŠTANJEL

Poudariti moramo, da smo balinarji na športnem področju res veliko prispevali k dobrem razpoloženju vseh prisotnih. Številni gledalci, ki so nas bodrili, so s ploskanjem nagradili uspešne poteze tekmovalcev.

Želimo si, da bi bilo takih tekmovanj še več in da bi na njih sodelovalo kar največ tekmovalcev. S tem, ko smo k tekmovanju pritegnili tudi Slovence iz zamejstva, pa so tekmovanja v balinanju postala še množičnejša in kvalitetnejša.

Predsednik BSK Litostroj
Janko Fonda

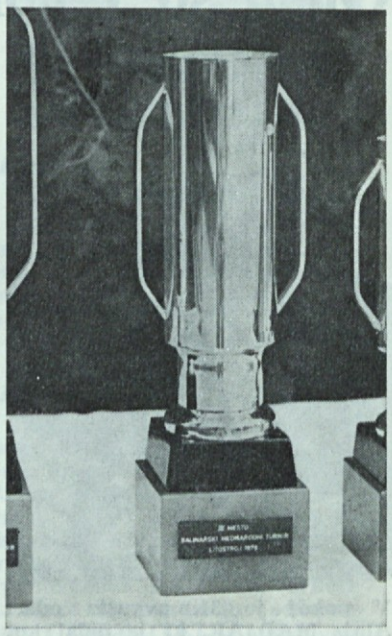

Na tekmovanju smo si Litostrojčani zasluženo priborili tretje mesto in s tem tudi lep pokal (Foto: J. Žlebnik)